

ОЛЕКСА
СЕРГІЙОВИЧ
РІЗНИКІВ
(РІЗНИЧЕНКО)

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Міністерство культури та інформаційної політики України
Одеська національна наукова бібліотека

Серія біобібліографічних покажчиків
«ПИСЬМЕННИКИ ОДЕСИ»
Заснована 1980 року

Випуск 45

Олекса Сергійович
РІЗНИКІВ
◆ (РІЗНИЧЕНКО) ◆

Біобібліографічний покажчик
Вид. 2-ге, доповнене і перероблене

Упорядники
А.В. Іванченко, Н.П. Анейчук

Одеса
2022

Олекса Сергійович РІЗНИКІВ (РІЗНИЧЕНКО) : біобібліогр. покажч. / М-во культури та інформ. політики України, ОННБ ; упоряд.: А.В. Іванченко, Н.П. Анейчук ; відп. за вип. І.О. Бірюкова ; консультант Я.О. Різникова ; ред. І.С. Шелестович. – Вид. 2-ге, допов. і перероб. – Одеса, 2022. – 192 с., 16 с. світлин. – (Серія «Письменники Одеси» ; вип. 45).

Черговий випуск серії біобібліографічних покажчиків «Письменники Одеси» присвячений творчій діяльності українського громадського діяча, поета, публіциста та мовознавця Олекси Сергійовича Різніківа (Різниченка).

Видання підготовлене до 85-річчя від дня народження письменника. Містить сім нарисів про життя та діяльність О. Різніківа, біографічну довідку, хронологічний перелік його праць, літературу про життєвий і творчий шлях, інформацію про нагороди та відзнаки. У покажчик також включено матеріали до ювілеїв поета та публікації про участь у громадському житті.

При доборі матеріалу використовувалися фонди ОННБ, провідних книгозбірень Одеси, особистий архів письменника, інтернет-ресурси. Довідковий апарат посібника: покажчики імен та періодичних видань. Матеріали, не переглянуті de visu, позначені астериском (*). Добір публікацій завершено станом на 1 липня 2022 р. Матеріали описані за чинними правилами і стандартами, згруповані за тематичними рубриками.

Посібник адресовано літературо- та книгознавцям, журналістам і бібліофілам, викладачам закладів вищої освіти, студентам, краєзнавцям і бібліотекарям. Він буде корисним також учителям шкіл, які ведуть уроки літератури рідного краю.

Відповідальна за випуск
І.О. Бірюкова

Консультант
Я.О. Різникова

Редактор
І.С. Шелестович

© ОННБ, 2022
© А.В. Іванченко, Н.П. Анейчук, упорядкування, 2022
© Автори нарисів
© І.М. Свістунова, обкладинка, 2022

Ірина БІРЮКОВА,
генеральний директор ОННБ,
заслужений працівник культури України

Пліч-о-пліч із нескореним лицарем духу і слова

2022 року – буремного і викличного – Олекса Різників відзначив своє 85-річчя. На жаль, повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію суверенної держави Україна, яке відбулося саме 24 лютого, в день народження українського митця й патріота, стало гірким приводом відмінити святкування у широкому колі друзів. Разом з цим для кожного з нас війна є щоденним приводом засвідчувати свою людську, професійну і громадянську стійкість, тож колектив Одеської національної наукової бібліотеки, всупереч ракетним обстрілам і повітряним тривогам, виснажливим перебоєм зі світлом та зв'язком, не полишав роботу над розпочатими проектами, зокрема і з підготовки біобібліографічного покажчика у серії «Письменники Одеси».

Героями попередніх 44 випусків серії ставали відомі у вітчизняній літературі постаті, а самі покажчики ставали незамінними помічниками в роботі учителів, які ведуть уроки літератури рідного краю, літературо- та книгознавців, журналістів, бібліофілів, викладачів закладів вищої освіти, студентів та широкого загалу шанувальників літературної творчості... 45-й випуск серії присвячений життю та творчій діяльності Олекси Різникова. Український громадський діяч, поет, публіцист, мовознавець, автор понад 40 книжок, лауреат численних літературних премій, дисидент і політв'язень часів СРСР. До цих промовисто статусних визначень ми, представляючи пана Олексу учасникам тематичних творчих зустрічей в Одеській національній науковій бібліотеці, із вдячністю обов'язково додаємо – наш щирий друг і багаторічний читач, знавець і дослідник фондів.

Незчисленна низка яскравих подій, наповнених натхненням дискусій, поетичних читань, зустрічей з читачами та багато інших приводів для радості дарує нам Олекса Різників за ці понад чверть століття творчої співпраці. Щорічні Шевченківські читання, відновлені у 1999 році з нагоди 185-річчя від дня народження Кобзаря, або

ж травневі презентації творчого доробку Олекси Різнікова в рамках Всеукраїнської виставки-форуму «Українська книга на Одещині» – чи можемо ми уявити собі програму цих потужних проєктів з промоції української книги і читання, які народжувалися та розвивалися в ОННБ, без щирої підтримки і співучасті пана Олекси?! А незабутня презентація книжки «Маюселла» (повість з шухляди) – чи це не справжня детективна історія зі щасливим фіналом розгорнулася на наших очах? Згадаймо, як присутні, затамувавши подих, слухали розповідь Олекси Сергійовича про те, як йому працювалося над повістю. Це було у 1968–1969 роках, читали її Іван Дзюба, Микола Холодний, Дмитро Обухов, Валентина Осінська, Володимир Барсуківський. Потім дав одному з приятелів переглянути рукопис... і повість зникла. Виявилося, що її вилучили працівники Комітету державної безпеки перед другим арештом автора. Бо у повісті автор зобразив, – і тут кожен, хто добре знає, яким харизматичним промовцем є пан Олекса, згадає «фірмову» інтонацію оповіді, – що із СРСР виходить не Україна, не Латвія чи Литва, а Росія! І насправді, однією з перших у «параді суверенітетів» була саме Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка, як передбачив Олекса Різніків за три десятиліття до того. Ось чому Іван Дзюба телефонував Олексі у 1990 році, просив прислати «Маюселлу». Але, на жаль, вона була знищена, і лише у 2014-му Олекса Різніків вирішив відновити текст.

У 2015 році О.С. Різніків представив у бібліотеці другий випуск мовознавчого дослідження «Українські словогрона: новий кореневий словник», над яким працював понад 40 років. Цей словник є оригінальним і самобутнім як за формою, так і за змістом. Автору вдалося зібрати українські лінгвістичні перли минулого і сьогодення, чітко і ясно закріплені в окремих словоформах. А наступного року автор презентував в ОННБ унікальне науково-популярне видання «Козацькі прізвища і гени матінки Одеси». На основі одеського телефонного довідника Олекса Сергійович провів антропонімічне дослідження і виявив рясне різноманіття козацьких прізвищ, які зберігаються протягом останніх століть у нашому місті. Він дослідив походження прізвищ, проаналізував їх, систематизував та довів, що Одеса є по-справжньому козацьким містом.

У 2017 році відбулася презентація збірника віршів «Словогрона з 30 007 слів». В анотації написано: «У цій книжці ви знайдете чимало словогрон і солодких, і гірких, і пісних. Споживайте ті, які вас п'яни-

тимуть і наснажуватимуть. Автор вирощував ці грона все життя, від десятилітнього віку свого». У цьому літературно-художньому виданні зібрані вірші різних періодів життя поета, об'єднані пріоритетною темою його творчості – темою любові та шани до рідного краю, України, до української мови, українців-патріотів.

У 2019 році учасникам Книжкового свята була презентована мовознавча праця «Словогрона українські. Стислий кореневий словник» у 6 випусках. Це унікальне видання, що, без сумніву, прислужиться як науковцям у дослідженні процесу словотворення, суфіксального розмаїття, так і кожному українцю, який має пишатися багатством рідної мови, її прадавнім походженням, було відзначене дипломом конкурсу «Краща книга виставки-форуму “Українська книга на Одещині-2019”» у номінації «Довідкове видання».

2021 рік – Бібліотека презентує твір письменника «Сексуалія», який дивує оригінальним підходом до викладення теми. На тлі несподіваних подій, героями яких стають молоді люди, висвітлюється серйозна проблема боротьби проти русифікації українського народу в часи радянської доби. Цю тему автор порушив давно, але вона залишається актуальною і понині.

Варто відзначити і добродійність Олексі Сергійовича – у фонді ОННБ понад 100 подарованих ним книжок.

Навзаєм ми високо цінуємо тепле ставлення з боку pana Олексі, яке він виявляє до бібліотеки і аудиторії під час презентацій, зустрічей. У своїх виступах він завжди підкреслює значимість книгозбірні та її науково-дослідницької, бібліографічної, культурно-просвітницької роботи. Вшановуючи талант та патріотичну позицію Олексі Різнікова, Одеська національна наукова бібліотека висунула на здобуття обласної літературної премії імені Євгена Маланюка (м. Кропивницький) його книжку «Словогрона з 30 007 слів», видану одеським видавництвом «Друк Південь» у 2017 р. з нагоди 80-річчя автора.

Олексі Різніків – не лише поет, не лише письменник і науковець. Скориставшись влучним епітетом його колеги по перу – поета і журналіста Юрія Острочершенка, теж назвемо його «кіборгом сучасної української літератури». Неймовірна сила духу, невичерпна енергія, діяльний патріотизм супроводжували його дії завжди і супроводжують нині, у часи нових тяжких випробувань.

Олексі Сергійович Різніків – знакова постать у сучасній Україні. Все його життя – це шлях до свободи, який він долає разом з нашою

державою. Пліч-о-пліч із ним плекаємо українську ідентичність, боремося за утвердження української мови, збереження та примноження духовного і культурного надбання українського народу, створення сприятливих умов для видання і популяризації української книги, привернення уваги влади до книговидавничих і бібліотечних проблем, поповнення фондів бібліотек. Усе прожите і пережите не позбавили Олексу Різникова його активності, енергійності, оптимізму, бадьорості, прагнення жити повноцінним, наповненим сенсом життям. Чи то його виступи з читанням власних віршів, чи презентації творів його побратимів по перу, чи роздуми про важливі політичні й суспільні події нашої країни – завжди ми чуємо голос патріота, мудрої і небайдужої людини, майстра художнього слова, залюбленого в українську мову.

Дозволю собі від імені колективу та багатотисячної читацької спільноти Одеської національної наукової бібліотеки висловити побажання нашому ювілярові козацького здоров'я, творчої наснаги, довгих і плідних років у царині літературо- і мовознавчих пошуків і надбань! Многая літа, шановний пане Олексо!

Життєвий і творчий шлях Олекси Сергійовича Різниківа (Різниченка)

Олекса Сергійович Різників (творчий псевдонім Олекса Різниченко) народився 24 лютого 1937 р. у м. Єнакієвому, на Донбасі. Родину батька, Різниківа Сергія Івановича, яка проживала в с. Різниківка, Артемівського району (нині – Бахмутський район), у 1929 р. «розкуркулили» і вислали на Урал. Звідти Сергію Івановичу через три роки вдалося утекти і влаштуватися на роботу в Єнакієвому. Тут він одружився з Катериною Сологуб. У перші дні війни був мобілізований, потрапив у німецький полон. Після звільнення був засуджений. Відбувши покарання у радянському концтаборі, повернувся до рідних. 1948 р. сім'я переїхала до м. Первомайська (Богопіль, раніше Ольвіополь), Миколаївської області.

Навчаючись у середній школі, Олекса відвідував літературну студію при первомайській газеті «Прибузький комунар». Тоді ж почав писати вірші, що друкувались у місцевій періодиці. Перший вірш, з якого й почався творчий шлях, був надрукований 4 травня 1952 р. Відтоді минуло 70 літ.

Після закінчення в 1954 р. школи навчався в Одеському театально-художньо-технічному училищі; працював освітлювачем у Кіровоградському українському музично-драматичному театрі ім. М. Кропивницького.

Перебуваючи під впливом подій, викликаних розвінчанням культу Сталіна, на початку липня 1958 р. разом зі своїм другом Володимиром Барсуківським склав листівку «Обращение к народу». Її підписали: «Союз борьбы за освобождение народа (СОВОЗОН)». До речі, свою першу збірку поет назвав «Озон», скоротивши отой підпис. 7–8 листопада 1958 р. друзі поширили листівку в Кіровограді та Одесі, а 9 листопада Олекса був призваний на військову службу, яку відбував у Севастополі. Писав вірші, публікував їх у флотській газеті «Вымпел». Наприкінці вересня 1959 р. слідчий відділ УКДБ Одеської області порушив кримінальну справу проти О. Різниківа та В. Барсуківського. 1 жовтня обоє були арештовані. Військовий трибунал Одеського військового округу визнав доведеним обвинувачення в проведенні «антирадянської агітації і пропаганди» за ст. 7

ч. 1 Закону «Про кримінальну відповідальність за державні злочини» в редакції від 26.12.1958 р. В умовах так званої «хрущовської відлиги» суд урахував позитивні характеристики і призначив обом покарання терміном на півтора року. Строк Олекса Різників відбував у Мордовії.

Після звільнення працював електриком в Ольвіопольській каменоломні. У 1962–1968 рр. навчався на заочному відділенні філологічного факультету Одеського державного (нині – національного) університету імені І.І. Мечникова. Захистив дипломну роботу «Складівниця української мови», де зібрав усі склади нашої мови (9500).

1963 р. переїхав до Одеси. Працював електриком в «Одесаенерго». У 1964–1967 рр. – літпрацівник, а згодом заступник редактора багатотиражної газети «За індустріальні кадри» Одеського політехнічного інституту (нині – Національний університет «Одеська політехніка»). Короткий час працював на Одеській телестудії, але його звільнили з ідеологічних міркувань.

1967 р. переїхав у м. Балту, Одеської області, разом з дружиною Галиною Могильницькою, яка отримала направлення до тамтешнього педучилища. У 1968–1969 рр. – журналіст місцевої газети «Народна трибуна». 1969 р. у подружжя народилася донька Ярослава. Невдовзі О. Різниківа через його ідеологічні переконання було звільнено з газети. Відтак працював в Одесі електриком у домокомбінаті, агентом Держстраху, секретарем у школі, учителем української мови вечірньої школи № 14 на джутовій фабриці.

11 жовтня 1971 р. за обвинуваченням у проведенні антирадянської агітації та пропаганди (ч.1 ст. 62 КК УРСР) був заарештований та 19 трав. 1972 р. засуджений разом з Ніною Строкатою, дружиною Святослава Караванського, на п'ять з половиною років таборів (Ніна отримала 4 роки) суворого режиму. Відбував строк у таборі ВС-389/36 (Пермська обл.), де перебували Левко Лук'яненко, Євген Сверстюк, Олесь Сергієнко, Тарас Мельничук, Сергій Ковальов, Анатолій Здоровий, Василь Лісовий та багато інших відомих правозахисників. Там політв'язень Ар'є Вудка вивчив шість віршів Олекси Різниківа і після звільнення по пам'яті опублікував їх 1977 р. разом з творами інших ув'язнених українських поетів у журналі «Сучасність» (№ 7/8) та на сторінках колективної збірки «Поезія з-за колючих дротів: слово репресованих Москвою українських поетів» (Мюнхен, 1978 р.). За місяць до звільнення (11 травня 1977 р.) О. Різників був етапований до Миколаєва, а потім примусово поселений у Первомайську, де жили батьки.

У кінці 1980-х його починають друкувати і місцеві, і республіканські ЗМІ. Журнал «Українська мова і література» № 11 за 1988 р. подає першу публікацію про «Стислий кореневий словник». Журнал «Україна» у № 19 за 1989 р. друкує добірку «Багатокрилість», а згодом велику статтю «Я винен тим, що українець» (№ 36 і 37 за 1990 р.). Саме в цей час Олекса Різників був запрошений на Всесвітній день поезії «Золотий гомін» до Києва, там він активно виступав на всіх заходах. Його друкують газети «Радянська Україна», «Молодь України», «Самостійна Україна», журнал «Соціалістична культура», обласні та районні часописи.

Наприкінці 1980-х рр. Олекса Різників брав участь в організації Народного руху України, товариства «Просвіта» (нині – Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка).

У грудні 1990 р. Олексу Різників приймають до Спілки письменників УРСР.

У 1990–1995 рр. працював власним кореспондентом миколаївської обласної газети «Радянське Прибужжя».

У 1995 р. Різників переїхав до Одеси: видає книжки, багато друкується в періодиці, виступає в школах, бере активну участь у громадсько-політичному житті міста. 1997 р. його обрано членом правління Всеукраїнського «Меморіалу» імені В. Стуса та призначено заступником голови обласної комісії з питань реабілітації (на громадських засадах). Того ж року він очолив Одеську обласну «Просвіту». О.С. Різників також член правління Конгресу української інтелігенції, голова комісії в комітеті «Нюрнберг-2».

У 1996–1998 рр. письменник працював інспектором Одеського міського відділу освіти з питань мови, брав участь у створенні книжки для вчителів «Ми – одесити». У 1998–2008 рр. керував літературною студією «Гарт» при Одеському міському Палаці дитячої та юнацької творчості. Семеро його вихованців стали членами Національної спілки письменників України.

Нині він – голова Одеського відділення Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих, літературний консультант Обласної організації НСПУ. З 2009 р. – головний редактор всеукраїнського часопису «Зона». Регулярно виступає в періодиці, на радіо й телебаченні на захист і утвердження державного статусу української мови.

Автор багатьох книжок: «Озон» (1990), «Терновий вогонь» (1993), «Наодинці з Богом» (1998), «З людей» (2000), «Промінь з Одеси» (2000),

«Спадщина тисячоліть: чим українська мова багатша за інші?» (2000), «Одноримки: словник омонімів та схожослів» (2001), «Двострунне гра-ло» (2002), «Складівниця української мови» (2003), «Донька Одеси. Ніна Строката в документах і спогадах» (2005), «Сміх на гаку» (2005), «Бран» (2006), «Маюнелла» (2014), «Козацькі прізвища і гени матінки Одеси» (2015), «УкраМарс» (2016), «Словогрона з 30007 слів» (2017), «Сексуалія» (2021) та ін.

О.С. Різників проводить величезну роботу із дослідження історичних та соціальних процесів, пов'язаних з дисидентським та національно-визвольним рухом в Україні, зокрема на Одещині. Одеські організації Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих та Меморіалу ім. Василя Стуса вже видали сім томів енциклопедичного альманаху «Одеська хвиля», де широко представлені імена репресованих, долі цих людей, їхні спогади й документи. Всі ці матеріали збирав, вичитував, готував до друку саме пан Олекса.

Все життя Різників не припиняє мовознавчих студій – понад 20 років набирає Стислий кореневий словник нашої мови, задуманий ще у концтаборі № 36, та періодично видає окремими виданнями словогрона із цього словника.

Олекса Різників – кавалер ордена «За заслуги» (2005, 2009, 2018), лауреат літературних премій ім. Павла Тичини (1995), ім. Костянтина Паустовського (1999), «Твої імена, Одесо-2001», ім. Тараса Мельничука (2004), ім. Степана Олійника (2011), ім. Бориса Грінченка (2011), ім. Ярослава Дорошенка (2015), ім. Тодося Осьмачки (2016), ім. Леоніда Череватенка (2017), ім. Юрія Горліса-Горського (2018), ім. Євгена Маланюка (2018), премії Фонду Тараса Шевченка (2021). Двічі лауреат журналу «Україна» (1990, 1991) та журналу «Соціалістична (нині Українська) культура» (1991).

З 2018 року він є членом Національної спілки журналістів України.

У січні 2001 р. Всеукраїнське товариство «Просвіта» ім. Тараса Шевченка нагородило Олексу Різників медаллю «Будівничий України». У 2005 р. він нагороджений орденом Українського козацтва «Віра» IV ступеня.

У 2016 р. нагороджений медаллю Української православної церкви Київського патріархату «За жертвовність і любов до України».

Лауреат Книжкового фестивалю «Зелена хвиля» та Всеукраїнської виставки-форуму «Українська книга на Одещині».

Ярослава РІЗНИКОВА,

заступник директора Департаменту, начальник управління культури, національностей та релігій Департаменту культури, національностей та релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації, лауреатка літературних премій ім. Г. Сковороди та ім. І. Франка, член НСЖУ, донька Олекси Різникова

«Винен тим уже, що українець». Історія колишнього в'язня радянських концтаборів Олекси Різникова

Олекса Різників у 1958-му, 21-річним, разом зі своїм товаришем Володимиром Барсуківським написав заклик позбутися диктатури єдиної безальтернативної партії, яку всі в СРСР офіційно прославляли, – комуністичної. Звернення називалося «Обращение к народу», утім містило радикальні гасла: «Довольно раскалывать мир на два так называемых лагеря! Долой атеистическую пропаганду! Дайте свободу народу! Долой фашистскую диктатуру партии!..». Авторів арештували 1 жовтня наступного року. Той ключовий у долі крок Олекси Різникова проклав шлях у життя, багате складними подіями та поворотами, позначене не лише низкою творчих здобутків, а й освітлене участю у боротьбі проти тоталітарного режиму, палкою любов'ю до України, послідовним відстоюванням права українського народу на власну культуру, власну мову, що «була списана, призначена на злам».

За свої погляди письменник був двічі ув'язнений, відбув два терміни в радянських концтаборах за обвинуваченнями в антирадянській діяльності, а згодом – в українському націоналізмі.

Розпарена макуха голодного 1947-го вважалася делікатесом

Здавалося б, життя його не відрізнялося від життів усіх інших, хто був народжений в страшному 1937 році в місті Єнакієве на Донеччині. Босоноге дитинство. Терикони.

Війна, яка почалася тривожними гудками заводів і шахт, зафіксувалася в дитячій пам'яті літаками і бомбардуваннями та першими

в житті румунськими цукерками. А завершилася щастям від повернення батька після німецького полону і радянського концтабору аж у 1946-му.

Голод 1947-го, коли розпарена макуха вважалася делікатесом. Переїзд до родичів у Первомайськ (Богопіль), Миколаївської області. Російськомовна школа, піонерія, перші вірші – звичайно ж, російськомовні й про Сталіна.

Батьки, прищеплюючи сину любов до Бога, чітко наказували нікому не розказувати про це... Звучало повсюдне оспівування величчя Сталіна, а вдома – сухі слова мами, що вождь – великий негідник...

Чудова українська мова линула під час виступів талановитих артистів Кіровоградського українського музично-драматичного театру імені М. Кропивницького, де у 1958 році він працював електроосвітлювачем, а поза сценою – розмови російською...

Жили в суспільстві, в якому, як казав Василь Стус, «звичайне людське прагнення – прожити свій вік в межах елементарної порядності – вимагає надлюдської мужності й надлюдського героїзму». Усе це спонукало аналізувати і думати...

Олекса Різників уже значно пізніше намагався розібратися у початках свого душевного мікро- (а чи макро-?) космосу на сторінках своєї містерії «Бран», що вийшла друком у 2005 році. В ній він відтворив і переживання першого арешту, й страшну атмосферу одиночної камери, куди потрапив вже вдруге 1 жовтня 1971 року. Там цілісна людська особистість під пресом похмурої в'язничної тиші ніби розпадається на безліч сутностей, що ведуть напружений діалог між собою. Уважному читачеві стає зрозумілим, що для поета бран, полон – це не лише ув'язнення. Бран – це й пута, накладені на людську душу вихованням, пануючою ідеологією, страхом перед насиллям. І лише власне сама людина може розірвати ті облуди, щоб стати вільною.

Микола Вінграновський казав:

«Пиши своєю мовою!»

У період першого ув'язнення Олекса Різників скинув внутрішні пута й пережив своєрідний національний катарсис. Він не знаходив собі місця у тісних квадратних метрах камери і картав себе за те, що так пізно зрозумів, що він українець! «Чому я пишу додому листи російською, якщо ми все життя говоримо вдома українською? Чому я підписуюся “ваш син Алексей”? Я ж маю бути Олекса! Скільки разів

мені казав друг і сусід Микола Вінграновський: “Пиши своєю мовою! Чому ти граєшся?!”». Друге народження відбулось! Першим, кому він розказав про своє переродження, став той самий Володя Барсуківський, коли 1 січня 1960 року їх звели в одній камері одеської тюрми. Тут вони вже удвох прийняли рішення перейти на українську мову. Згодом Олекса Різників писав: «Я зовсім не думав – та й не міг думати в той час – на яку небезпеку наражаю я себе і своїх близьких, а з іншого – не знав, що це є перші кроки на путь спасенню. І зовсім не думав я – та й не міг думати в той час, – що Мова обере мене своїм служителем, своїм адептом, своїм жерцем. Не знав я ще тоді, що Мова простягне мені руку і врятує мене від зневіри, від трясовини, в яку я тоді поринав. Бо Мова – всепроникаюча духовна субстанція, у якій існує матерія й сама людина».

Отримавши півтора року ув’язнення, сидів у таборі ЖХ-385/11, с. Явас у Мордовії. Дружив із Сергієм Бабичем, з поетом Сашком Григоренком, з Василем Процюком, бачився з кардиналом Української греко-католицької церкви Йосипом Сліпим, який відсидів 18 років у радянських таборах. Спілкувався з українськими повстанцями-25-літниками, які по-доброму сміялися над таким дрібним терміном його ув’язнення. Від них він навчився польської мови і... незламності духу. До звільнення 1 квітня 1961-го навіть у тих жаклих умовах він знаходив можливість займатись йогою, вчити мови, постійно писати вірші – і вже жодного російською.

У 1962 році вдалося вступити на заочне відділення філологічного факультету Одеського університету, де він сформувався як дослідник із власним баченням мовознавчих проблем. Відбулося знайомство зі Святославом Караванським, Ніною Строкатою, Галиною Могилянською, з прекрасними викладачами філфаку Миколою Павлюком, Федором Ткачем, Василем Фащенком, братами Данилками, Андрієм Недзвідським. Творча літстудія – Володимир Яворівський, Анатолій Колісниченко, Олекса Шеренговий, Микола Суховецький. Чудовий гурток польської мови, де він був старостою. Робота в газетах. І постійне віршотворення. Йому пророкували гарну наукову кар’єру – у відгуку М. Павлюка на дипломну роботу студента О. Різників «Складівниця української мови» (1968) є промовиста фраза: «Автор роботи самостійно розробив принципи будови словника, практично опрацював існуючі погляди на поняття “склад” і місце його у фонетичній будові мови... [це], як нам здається, перше такого роду дослідження взагалі у нашому мовознавстві».

Олексі Різникову пророкували широкий письменницький шлях – у 1969 році у видавництві «Маяк» мала вийти книжка його віршів «Вибухає весна». Але її випуск затримували, а 11 жовтня 1971 року поета заарештували знову. Його «подільницею» стала славна Ніна Строката-Караванська. 19 травня 1972 року суд відміряв їй 4 роки, а йому – 5 із половиною. Серед закидів – «він носить вуса», «співає українські пісні», «колядує», «не з тими спілкується», «пише і розповідає неправильні вірші», «читає самвидав». З гіркотою письменник так сформулював суть усіх обвинувачень: «Ти винен тим уже, що українець, і ця вина з народження твоя...»

А мова знову підтримувала і допомагала. У таборі ВС-389/36, с. Кучино, Пермської області, куди етапували засудженого, він продовжив свої мовознавчі студії, не знаючи, що вони будуть оприлюднені лише... через понад 20 років.

Оскільки в Олексі Різникові наукове концептуальне мислення щасливо поєдналося з даром лінгвіста й не менш талановитого поета, то в таборі він почав опрацьовувати сонетні форми, причому свідомо відмовляючись від чотирьох чи п'яти рим, характерних для класичного сонета, а базуючись всього на двох: «На моїм гралі дві струни, / Бо решту вітром позривало. / Й ось в руках держу цурпалок... / Покинуть? Боже борони!..»

Поезія вибралась із-за колючих дротів

«В камері в мене два дерев'яних ліжка, ходити можу лише взад і вперед. Слідство бачило у моєму житті лише чорне і біле», – так пояснив він свій нестандартний підхід у передмові до книги, що побачила світ у 2002 році. Під назвою «Двострунне грало» було поєднано 160 сонетів, писаних за ґратами. Там, звичайно, народжувались вірші, сповнені душевного болю, – «Вигасання голосу», «Відчай»... Утім там народилися й вірші-передчуття зовсім іншої тональності: «Уже світає, донечко, світа... / Упав на серце солов'иний спів...» Або: «Очунюєм, як мрець із небуття. / Свідомість проясняється помалу...» Чи: «Нова? Релігія вітрила підійма. / Хоч і вітрильника самого ще нема – / Та море є, попутній вітер віє!». Там же, за ґратами, енергія інтелекту і духу Олексі Різникова проросла оптимістичними віршами «Багатокрилість» та «Озон», які для нього стали програмними. І сталося справжнє

диво – ці та ще п'ять віршів були опубліковані у 1977 році в Мюнхені в книзі «Поезія з-за колючих дротів». Їх, як і десятки поезій інших в'язнів, у пам'яті вивіз юнак з Дніпропетровщини – політв'язень Ар'є Вудка, єврей за національністю.

Наближаючи розпад СРСР, Олекса Різників разом з іншими побратимами – в'язнями сумління – брав активну участь в організації Народного руху України, Товариства української мови ім. Т.Г. Шевченка, згодом «Просвіти».

Навесні 1990 року нарешті вийшла друком його довгоочікувана перша книга поезій «Озон». А вже восени він став учасником Всесвітнього форуму поезії «Золотий гомін» у Києві. Наприкінці того року, у грудні, його прийняли до Спілки письменників України.

У 1997 році Олекса Різників увійшов до керівництва Всеукраїнського «Меморіалу» імені Василя Стуса. Певний час був головою Одеської обласної організації «Просвіта».

Одна за одною з'являються його книги: «Терновий вогонь» (1993), «Наодинці з Богом» (1998), «З людей» (2000), «Їдло 33-го: словник голодомору» (2003), епічна поема «Іллейко, з Бога Турейко» (2004, 2012), «Окупація» та «Сміх на гаку» (2005), «Промінь з Одеси» (2006), «Маюнелла» (2014) та понад сотня публікацій у пресі. Вражає й філологічний доробок сьогоденішнього ювіляра – це десятки статей, унікальні «Складівниця української мови» (2003); «Спадщина тисячоліть» (2000), що витримала вже шість доповнених перевидань; «Одноримки. Словник омонімів та схожословів» (2001). Донині Олекса Різників продовжує працювати над неповторним «Кореневим словником української мови», у якому зібрано понад 5400 кореневих основ, на базі яких упродовж багатьох тисячоліть витворювалася українська мова. Книга «Словогрона духу» (2015) стала початком оприлюднення цього унікального словника.

Нині Олекса Різників очолює Одеське відділення Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих та є головним редактором Всеукраїнського журналу «Зона». У свої 85 він продовжує активно працювати з молоддю і є літературним консультантом Одеської обласної організації НСПУ. Його діяльність високо відзначена державними нагородами – він повний кавалер ордена «За заслуги».

Кожен вірш і кожна його книга насичені світлом, що розсіювало велику темряву байдужості й безнаціональності та висвітлювало багатство українського Слова.

(Україна молода. – 2022. – 24 лют.)

Ярослава РІЗНИКОВА

60 років прозрінню

1 жовтня сповнилося рівно 60 років з моменту однієї з ключових подій, що кардинально змінила життя мого тата. Саме цього дня у 1959-му його було заарештовано за антирадянську пропаганду... Це зараз він – відомий поет-шістдесятник Олекса Сергійович Різників (псевдонім – Олекса Різниченко), член Національної спілки письменників України, автор двох десятків книг поезії та прози («Озон», «Терновий вогонь», «Наодинці з Богом», «Одноримки. Словник омонімів», «Складівниця української мови. 9620 складів нашої мови», «Іллейко, з Бога Турейко», «Бран», «Спадщина тисячоліть. Чим українська мова багатша за інші?» (5 перевидань), «Маю-нелла» (написана 1969-го, відновлена 20 лютого 2014-го), «Словогрона духу», «УкраМарс» та інші), лауреат літературних премій ім. Павла Тичини, Костянтина Паустовського, Тараса Мельничука, Степана Олійника, Бориса Грінченка, Ярослава Дорошенка, Тодося Осьмачки, Леоніда Череватенка, Юрія Горліса-Горського, Євгена Маланюка. Тоді ж він був молодесеньким морячком-радіометристом, що служив в Одесі, на 16-й станції Великого Фонтану, де в той час розташовувався береговий пост сигналізації та спостереження за входом до порту.

Він відчував, що за ним стежать «органи», і дуже добре знав, чому. На початку липня 1958 року тато і його товариш Володя Барсуківський (нині – філолог, член НСЖУ) склали листівку, видрукували до півсотні її примірників на машинці харчокомбінату, де працював Барсуківський, а також на машинці їхнього знайомого С. Швеця і до жовтневих свят розповсюдили в Кіровограді й Одесі. Їх «Обращение к народу» містило цілком зрілі гасла: «Довольно раскалывать мир на два так называемых лагеря! Долой атеистическую пропаганду! Дайте свободу народу! Долой фашистскую диктатуру партии! Мы стоим за признание церкви и религии государством». Листівку підписали: «Союз борьбы за освобождение народа (СОБОЗОН)».

Під час обшуків у С. Швеця і в татових батьків у Первомайську, у В. Барсуківського в Одесі, у тата в кубрику було вилучено течку з віршами й оповіданнями.

Слідство щодо тата й В. Барсуківського вів полковник Менушкін у КДБ:

– У вас есть стихотворение «Вам». Скажите, кто эти люди, которые не знают «с жира делать что» и «тратят тысячи на пустяки»?

– Спекулянти, які обдурюють людей.

– Алексей Сергеевич, Алексей Сергеевич... – докірливо хитав головою допитувач. – Ну, ладно... А вот у вас есть рассказ «А все-таки хорошо». Там написано, что нам нельзя обгонять Америку, потому что голый зад виден будет. Что вы имели в виду?

– Та... почув такий анекдот...

Через кілька днів юнаки все ж зізналися в написанні листівки, визнали себе винними і пояснили, що зробили це під впливом критики культу особи Сталіна.

Слідство тривало три місяці. «Національного моменту» в «злочинній діяльності» тата й Барсуківського не виявили (оскільки листівка і вірші – російськомовні, до вбивства Степана Бандери 15 жовтня 1959 року в Мюнхені поставилися байдуже).

Тим часом їхнє національне прозріння відбулося саме під час слідства. Тато брав у бібліотеці українські книжки, зокрема «Тюремні сонети» Івана Франка в перекладах російською мовою. А коли 1 січня 1960 року його звели в одній камері одеської тюрми з В. Барсуківським, то вони перейшли на українську мову, записували з радіо і вивчали українські пісні.

Напередодні суду, що відбувся 15 лютого 1960-го, тато написав досить відвертого вірша, якого зачитав на суді замість останнього слова. В ньому він чесно повідомив присутніх, що розібрав й очистив всі «механізми» свого життя:

«Я все прочистил, все я смазал, Суда, раскаянья слезой, Другую жизнь собрать я должен, И я клянусь, что собираю!»

Можна уявити, як це було сприйнято суддею військового трибуналу Одеського військового округу полковником Горбачовим, який засудив і тата, і Володю Барсуківського лише на півтора року, визнавши доведеною вину в проведенні «антирадянської агітації і пропаганди» за ст. 7 ч. 1 закону «Про кримінальну відповідальність за державні злочини», а обвинувачення за ст. 9 у створенні на флоті антирадянської організації «Мы тоже люди» – необґрунтованим.

Саме тоді тато чесно сформулював думку про оновлення свого життя, але вже як справжнього українця.

Сидів тато в таборі ЖХ-385/11, селища Явас, у Мордовії. Дружив із Сергієм Бабичем, з поетом Сашком Григоренком, з Василем Процюком.

Спілкувався з українськими повстанцями-25-літниками, які по-доброму сміялися над таким дрібним терміном його ув'язнення. Від них він вчився польської мови і... незламності духу. Займався йогою, написав багато віршів – і вже жодного російською. Багато читав – звільнився 1 квітня 1961-го з п'ятьма дерев'яними чемоданами книжок!

У 1971 році його знову заарештовують, але вже за український націоналізм. І відмірюють уже 5 з половиною років! Себто майже в чотири рази більше, ніж за російськомовну антирадянську листівку!

Тато каже, що все, що не робиться, — робиться на краще...

Може, він і правий...

Але який довгий і тернистий життєвий шлях потрібно пройти до розуміння цієї істини!..

(Чорномор. новини. – 2019. – 5 жовт.)

Анатолій ЗДОРОВИЙ,
директор Інституту політичних наук,
кандидат технічних наук, голова Харківського товариства
політв'язнів і репресованих в СРСР

Пам'ять серця. Академія ГУЛАГу (спогади політв'язня)

Долею випало мені кілька років бути з О.С. Різниковим (Різниченком) у московинських концтаборах («зонах») для політв'язнів у Пермській області.

У зоні для в'язнів усе ретельно розписано наперед: робота, сон, харчування, обов'язки і «права» («маєш право мати право!»). Вільного часу дуже обмаль. Олекса Сергійович писав вірші, вивчав мови, працював над своїм «Кореневим словником», збирав матеріали для нього. І, звичайно, як і більшість, брав участь у хисткому житті Української громади зони.

Мовними питання цікавився і я – ще з «Великої зони» («волі»), зокрема збирав матеріали до синонімічного словника Української мови. Прибувши в зону, ще добре не розібравшись, я зопаду виписав з Харкова, з дому, частину моїх зошитів-напрацювань, щоб продовжувати роботу. Влітку 1978 року, перед відправленням мене назад у Пермську 36-ту зону, КДБісти Обрубов Н.А. і Дойніков А.А. у Владімірському «централі», каторжній тюрмі, взяли «на перевірку» 120 моїх грубесних зошитів. «Перевіряють» і досі. В політичні концтабори було зігнано людей з усіх країн-народів, підбитих у Московську імперію зла – СРСР. А оскільки Українці складали понад 50% тих політв'язнів, то, природно, вони представляли всі 19 етнографічних регіонів України – від Закарпаття до Кубані й Дону, Східної Слобідщини. Були навіть з Ілека й Зеленого Клину. Одночасно і в одному місці.

Зусиллями КДБістів (і, певне ж, всупереч їх бажанню) у політ-зонах було створено унікальні можливості для спілкування людей, зокрема й для проведення мовознавчих досліджень, особливо з порівняльного мовознавства, збору фактичних даних, мовної практики. Для дослідника – райські можливості: етнографічні експедиції (навіть міжнародні) можна було проводити в межах одного бараку, де жило по 60-80 осіб з багатьох країн. І хоч як адміністрація табору, КДБісти

намагалися перешкодити тому спілкуванню, це їм не вдавалося. Задаю я, було, хлопцям з різних областей України якесь слово-поняття (гніздо) і прошу згадати, як у них це звучить, варіанти. І записую, з прикладами, слова, пісні, мелодії. Подібно ж чинив і пан Різників.

Жили ми з ним в одному бараці, двоповерхові ліжка поруч. Він постійно працював над словником, віршами, мовами. Бувало, знайде якесь слово, чи якийсь вислів, чи корінь слова і, як дитина, радіє, смакує його, яке воно красне, глибоке та смаковите, яке плодуче для творення слів чи гнізд синонімічного чи кореневого ряду. Вивчає, було, чергову мову й дивується, радіє подібностям чи відмінам з Українською й хоче, щоб порадили з того разом з ним й інші. Особливо подобалася йому Литовська мова, близька до Древньоукраїнської та Санскриту. Всі ще сплять, а він прокинувся і вчить, а потім нею спілкується в побуті. Так від нього і я вивчив був ряд побутових литовських та латиських висловів. Радо здивувався, коли дізнався, що система утворення прізвищ, імен та по батькові у Литовців подібна до Української й сягає углиб віків співжиття наших народів.

Відверто кажучи, я спершу скептично поставився до можливості реалізації його задуму створити кореневий словник Української мови. Це ж те саме, що охопити Космос з 5 млн слів! Хто з тим упорається й коли? Але він працював. Пан Олекса був упевнений. І впорався – вже після зони.

Бачу велику наукову значимість 40-річної праці О. Різникова по створенню Кореневого словника. Попри інші достоїнства, вона унауочнює і виводить нас прямо на Санскрит – Священну мову древніх наших предків Трипільців – Оріїв – Сколотів – Русів, а також дозволяє лінгвістам прослідкувати мовні періоди, зв'язки й переходи. Це дуже важлива піонерська робота для Українського та Індоевропейського мовознавства. Над усім тим працював він, здавалося, завжди і скрізь, у вільну й не вільну часину; і в зоні жилій, і в робочій. То з нашими хлопами з України, то з Латвійцями, то з Жидами, то з Естонцями чи з Московитами – Росіянами. Або підходить, бувало: «А ну послухайте, щойно написав». І читає свого чергового вірша. Він, здається, тим і жив: віршами та мовою, розкошував, як і ми, спілкуванням з непере-січними людьми різних націй. Та й вибір же, слід сказати, був великий, а головне, – високого рівня та якості.

У зонах трималися національними громадами (общинами), хоча і в них було розшарування за віком, за інтересами, за характером

«справ» та ін. Але спілкувалися персонально. При потребі виробити спільне рішення зони чи інформувати інші громади про позицію Української громади з якогось питання (як правило, про ставлення до дій адміністрації табору) виділяли уповноважених послів. У цій ролі не раз довелося бути й мені. Українська громада була найбільшою й найактивнішою, отож до її позиції прислухалися всі й найбільше. Політик, юрист, «патріарх» зони Левко Лук'яненко; вчені, літературознавці, поети Євген Сверстюк та Іван Світличний; філософи Василь Лісовий та Євген Пронюк, хоча енциклопедія Олесь Сергієнко; дипломат, економіст Микола Будулак-Шаригін; завжди підкреслено ввічливий вчений Зіновій Антонюк; офіцер-ракетник, залюблений в українську етнографію, Григорій Приходько; видатні наші поети – аристократ за духом і манерами Ігор Калинець, тоді ще молоді Степан Сапеляк і все чогось шукаючий Тарас Мельничук; інженер Віталій Калиниченко; гурт молодих сміливих хлопців із Галичини («іду на ви!») – брати Микола і Володимир Матусевичі, Зорян Попадюк, Мирослав Маринович, Володимир Мармус – подільник С. Сапеляка, Дмитро Гриньків, Роман Чупрей та інші. І маса наших простих, чесних борців-воїнів УПА, повстанців та інакомислячих проти Імперії зла, її ідеології та практики, сільських хлопців: Іван Покровський, Андрій Турик, Микола Курчик, Євген Пришляк, Павло Солодкий, Йосип Нагребний, Владзьо Киселик і т. д. Півзони Українців. Був син міністра уряду Незалежної – 1940 року – Латвії Гуннар Астра, двометрового зросту, знаюча, мудра, вихована, високоморальна людина. Було багато Литовців – «лісових братів» і молодших, з яких відзначу Ю. Шилінскаса. З Вірменії – Айрік'ян. Помітною була громада Грузинів (це вже з 37-ї зони), серед яких виділявся композитор і музикознавець, професор Мераб Костава, однокласник і друг першого Президента Грузії Звіада Гамсахурдіа. Він редагував мої музичні записи пісень.

Невеликою та згуртованою була громада Жидів, у якій виділялися гідним людським поведінням і принциповою політичною позицією Юрій-Ар'є Вудка, Йосеф Мішенер, Вульф Залмансон, заслужений учитель Молдовської РСР Яків Сусленський, ходячий банк архівної інформації молодий Гаррі Суперфін, на жаль, рано померлий. Хай їм щастить там, на їх новій Батьківщині.

Дещо особняком від них та інших,десь між Українською та Жидівською громадами тримався лікар-психіатр Семен Глузман з Києва.

З громади «незалежних, демократів» та з Російської общини виділялися видатні особистості – вчені Сергій Ковальов і академік-фізик Юрій Орлов, дипломат ООН Володимир Балахонов, юрист-правозахисник Володимир Буковський, журналіст Віктор Баранов, інженер Єгор Давидов, непримиренний ворог комуністів, роздвоєний між імперією і демократією кубанець з Новочеркаська Вітольд Абанькін, племінник колишнього заступника Міністра оборони СРСР. Нас, українців, розумів Віктор Пестов із Свердловська. З ними знаходили ми спільну мову з багатьох питань. Крім одного. Всі вони були противниками режиму, що існував, і прихильниками загальнодемократичних змін у країні, хоча розуміли їх по-різному. Але тільки одиниці з них (С. Ковальов, Ю. Орлов, певною мірою Є. Давидов та ще один-два) тоді були послідовними й піднімалися до розуміння необхідності для СРСР і Росії поширити ту «общедемократію» до логічного завершення – самовизначення й незалежності підбитих народів та побудови нових, рівноправних і дружніх, стосунків між ними й Москвою. Щодо «Прибалтів», ще сяк-так погоджувалися, а щодо «своїх», особливо Українців, – ну ніяк! Навіть розмов на цю тему не розуміли, здебільшого уникали.

Така специфіка.

Серед усіх тих справді Достойників жили й ми з Олексою Різниковим – у складі Української громади. З ними можна було на високому інтелектуальному рівні обговорювати будь-які теми, що взаємно цікавили. Для бажаючих і небоязких це була Академія Найвищого Рівня і Духовної насаги, справжня кузня по підготовці й удосконаленню політичних борців. Це ж розкіш, Божий подарунок – спілкуватися з такими Обранцями Долі.

Господи! Хай буде в усьому гаразд їм і всім, хто біля них!

Де б іще тоді могло бути таке спілкування? І це – в умовах жорсткого ментовсько-КДБівського режиму, що цьому протидіяв, всіяко свавільно в усьому обмежував. Усе, що тільки зміг придумати винахідливий на зло диявольський розум, режим застосовував, щоб обмежувати, принижувати, гнітити, ображати людину, її працю, її гідність. Все було спрямовано на те, щоб людину повільно убити духовно й фізично. Однак духовна сила людей різних націй, їх солідарність і взаємопідтримка, при Божій допомозі виявилися сильнішими за режим, за КДБ, за імперію зла. Боже начало перемогло.

Ось у таких умовах виварювалися мовознавчі праці та поезії Олекси Різниченка.

Читаць розуміє, що за цих обставин не є правдою широко розповсюджене КДБістами та іншими політичними ворогами твердження, що люди після тривалого перебування в концтаборах, мовляв, стають «ущербними», озлобленими, «неадекватно реагують на події» тощо... Звичайно, це огульна брехня політичного супротивника, який бажане видає за дійсне. Бо насправді все залежить від того, хто ті люди і яку мету ставили перед собою.

2002 р.

(*Чорномор. новини. – 2022. – 24–26 лют.*)

Віктор БАРАНОВ,
поет, прозаїк, перекладач

Тисячолітній Ілько: двічі репресований, але нескорений

Олекса Різників належить до тих, кого літературна критика послідовно і вперто ігнорувала навіть у кращі її часи – то що вже казати про теперішні, коли «рухома естетика» в літературний процес практично не втручається.

Він тихо, непомітно для крикливих глашатаїв «досягнень» сучасного постмодерну, живе в Одесі й зятато служить рідному Слову, Україні. Власне, робив це упродовж усього життя, за віщо в епоху недобудованого комунізму був двічі репресований (у 1959 й 1971 роках). Народжений у донбаському Єнакієвому, освіту й виховання здобув у Первомайську на Миколаївщині, куди після війни перебралася родина. Тоді містечко називалося Богопіль; у могутній аурі цього імені-топіма разом із Олексою Різниченком (а мова саме про нього) зростали Микола Вінграновський і Андрій Антонюк. Перший – блискучий поет-шістдесятник, який весь вік дивовижно-талановито й результативно розривався між Евтерпою та музою кіноекрана (якщо така народилася разом із геніальним винаходом братів Люм'єрів). Другий – всесвітньо відомий художник із постійним творчим перевисанням у наше неприкаяне українство, володар неповторного пензля, що його, раз побачивши, вже не сплутаєш ні з чийм іншим. Сказано – Богопіль!

У творчому доробку Олекси Різниченка – десяток виданих книжок; дві з-поміж них можна кваліфікувати як доволі несподіване з погляду усталеної філології заглиблення у прикоріння рідного слова. Показовим є підзаголовок однієї з них («Спадщини тисячоліть»): «Чим українська мова багатша за інші?». Тут обов'язково варто наголосити: висновки, що їх пропонує автор читачеві, ґрунтуються не на емоційній національній упередженості дослідника, який заповзвся будь-що довести «ліпшість» мови народу, до якого належить і яким пишається, а на неспростовно-доказовій аргументації, опонувати якій майже неможливо. Відтак «Спадщина тисячоліть», як і монографія «Складівниця української мови», вагомо долучається не тільки до справи

нашого національного відродження, а й до фундаментальних здобутків сучасної вітчизняної мовознавчої науки.

Утім, наразі йтиметься про щойно видану одеським видавництвом «Астропринт» дивовижну книжку Олекси Різниченка «Іллейко, з Бога Турейко». Якщо вдатися до сухого стилю анотації, ця епічна поема у п'ятнадцяти думах повертає читача до часів княжої доби Руси-України, а точніше – це, за авторським визначенням, розповідь «про Ілька, давньоруського богатиря, переможця татя Солови, про Ілька, що розгромив ординське військо і подужав Змія Гориню триголового, а також про староруського богатиря Святогора і про орача Миколу Селянина, про князя Володимира Ясне Сонечко, про його гриднів, про Волинь і Карпати, про річку Бог і річку Дніпро та про матір городів руських – золотоголовий Київ».

Здавалось би – то й що тут такого? Упродовж останніх двох десятиріч подібних творів у нас видано та перевидано! Але в тім і річ, що поема-казка «Іллейко, з Бога Турейко» – не чергова «стилізація під минувшину», не просто поетичний переказ однієї з билинних історій і не загравання з національно заангажованою читацькою публікою у площині «які ж ми давні та які ж ми кращі від усіх!». За зовнішньою канвою оповіді виразно прочитується авторське надзавдання.

Щонайперше – Олекса Різниченко послідовно виступає небайдужим пропагандистом рідного слова, яке у його сольному виконанні лунає божественними акордами, вражає мелодійністю звукопису та простотою і природністю, що доведені до аристократичної вишуканості й чарівливості, захоплює пісенно-фольклорною стихією, розквітає багатьма тонами й відтінками значень і призначень, заворює притягальною досконалістю. Наведімо (а цитувати тут є що буквально з кожної сторінки!) бодай уривок із вступної думи, де йдеться про волинську землю та люд, що її населяє:

*А вечорами
навколо мами
сідали доні із вишивками.
І рушнички ті,
і сорочки ті,
в дівочі літа з любов'ю шиті,
з любов'ю ткані
і вишивані –*

*на посаг в скрині завчасно дбані.
А скатерточки,
а вереточки,
хустки і крайки, і килимочки...*

Кращої агітації за мову годі шукати! Важко втриматися від поради тим, хто бажає вивчати українську мову, осягати її красу й глибину за рецензованою книжкою.

Водночас Олекса Різниченко робить ще одну велику справу – здійснює таку собі «просвітницьку роботу» серед читачів. Кожною думою книжки й кожним її куплетом він переконливо стверджує істинну українськість билинного жанру, свого часу догідливо відданого радянськими науковцями «старшому братові».

Фольклорний витвір давніх українців, билини, були занесені в освоєні русичами північні землі переселенцями з метрополії, де й збереглися, адже туди не сягала нищівна рука половців, татар та інших завойовників. Однак за ритмомелодикою, синтаксисом, власними іменами й топонімікою практично з усіх «російських» билин, як шило з мішка, «вилазить» їхня прив'язаність до українських реалій.

На користь цієї тези беззаперечно свідчить і поема «Іллейко...», у висліді якої читача спіткає ще одне відкриття, а саме: Ілля Муромець – зовсім не «былинный русский богатырь», як це нав'язувалося в часи недавні кожному школяреві, а син української волинської землі, конкретна історична постать, народний герой, який служив у війську князя Володимира Ясне Сонечко і прославився своїми ратними подвигами, захищаючи Русь-Україну й рідну землю.

Твір Олекси Різниченка унікальний бодай через те, що з нього, як із енциклопедичних фоліантів, можна черпати знання та уявлення про княжу добу й тогочасне українське суспільство практично в усіх сферах його буття. Мова і пісня, вірування давніх русичів і їхнє світосприйняття та свіотлумачення, тотемні й сакральні об'єкти поклоніння, наріжні камені духовності, народний побут і звичаї та обряди, ремесла і промисли, захоплення, думи-мрії про завтрашній день, молитви і звертання до вічної Природи як своєрідні первинні підвалини суспільної ідеології – усе це і ще багато іншого, вагомого й присутнього, знайдемо в книжці «Іллейко, з Бога Турейко».

Блискучий твір, помітний письменницький успіх, справжнє літературне й, безперечно, позалітературне явище! Але досі про нього

в Україні майже ніхто не знає. Народ читає примітивні, але «розкручені» в міжнародному масштабі притчі від позаминулорічного нобеліанта Пауло Коельйо, рімейки (сиріч – продукцію вторинну, зліплену за «образом і подобиєм» кимось раніше написаного) від Андруховича та іже з ним. Це – в разі кращому, а в гіршому – мелодраматичні, розбавлені примітивною детективщиною сюжетики від полякових-дашкових-марініних...

Ясна річ, за таких «історичних» обставин, у яких нині борсається розтерзана українська душа, їй – не до творів на кшталт Різниченкового «Іллейка...». Можна стверджувати, що цей твір написано якраз усупереч теперішнім обставинам, із виразною метою подолання їх, нашого спільно-суспільного виходу із-під їхньої гнітючої тіні на те світло Боже, що його призначено Україні та її духовно не покорченим дітям самим Небом – призначено не сьогодні й не внаслідок чергової майданної «революції», а справіку, відколи стояли Карпати й текли Дніпро, Десна, Бог, відколи сяяли над світом золоті верхи бані Києва.

Більш українського твору, ніж поема Олекси Різниченка, в сьогоденній нашій літературі важко віднайти. Його мусить прочитати кожен українець.

(Книжковий клуб плюс. – 2005. – №7/8. – С. 46–47)

Станіслав КОНАК,*поет, публіцист, член НСПУ*

На межі болю, волі і щастя...

Нотатки до книги поезій Олекси Різниченка**«Наодинці з Богом»**

Коли я прочитав останню сторінку книги «Наодинці з Богом», за вікном пливла темна ніч, пронизана де-не-де пучками електричного світла... А в кімнаті сяяло сонце – від блискучого епосу «Іллейко, з Бога Турейко». Отаке велике диво витворив Олекса Різниченко. Це не поема-дума, як зазначає автор. Це таки п'ятнадцять дум про знаменитого Іллю Муромця та гігантів землі Руси-України Миколу Селянина і Святогора, що пам'ятає ще свої походи з Гатилом!..

Злива чудового фольклорного матеріалу падає на зашкарублу нині українську душу... І та душа не може не обізватися на благодать, певно, послану Богом через Олексине слово... Цілі розсипи колядок, пісень, приказок, прислів'їв, узятих, як безсмертні квіти, з усіх куточків землі славної української. Самоцвітами краси й величі грають слова з багатьох діалектів, особливо ж з Волині, де народився, за версією поета, Ілля Муромець. Прекрасно змальований побут, добірною мовою все це передано. Ось де прислужилася О.С. Різниченку його каторжна і вдячна праця над словом в умовах лютої більшовицької політичної каторги!..

Багатство художніх прийомів здається інколи невичерпним. Поет, цитуючи пречудові, часто просто геніальні, народні шедеври (пісні, колядки, приказки), не боїться змагатися з ними. Трапляється, що інколи вони своєю силою поборюють мистця. То не ганьба! Жоден геній не в змозі зрівнятися силою з самим народом. Тим почесніше, коли художник підіймається до вершини народного духу. А саме таку потугу демонструє Олекса Різниченко в тринадцяти з п'ятнадцяти дум. Перша й остання думи теж витримані у досить високому стилі. А все ж в них увірвались сучасні інтонації і мимоволі порушили величну ходу всього епосу...

Проте в цілому цикл дум (так було б доцільніше його кваліфікувати) «Іллейко, з Бога Турейко» – явище європейського рівня і сміливо може претендувати на літературну Державну премію імені Т.Г. Шевченка.

Епос, представлений О. Різниченком, являє собою велику художню, філософську та ідеологічну цінність. Дух народу розлитий буквально в кожній клітинці, в кожному рядку цієї вагомої літературної будівлі. Російські малохудожні переклади – билини київського циклу про Іллю Муромця – значно поступаються варіантам, запропонованим нашим поетом. Найголовніше полягає в тому, що в російських билинах бачимо іншого Іллю. Він мало чим нагадує українського воїна. Демонструючи силу, він здебільшого є носієм російської ментальності. А це суперечить правді. Адже Ілля – дитя Київської Русі XII – XIII століть. І він мусив би нести в своїй душі високу духовну ментальність, високе моральне багатство. Нічого цього ви не знайдете в російських билинах про Іллю Муромця.

Зате як чудово розкриває потужну і водночас ніжну духовну красу юного, а потім молодого і зрілого Іллейка сучасний український поет Олекса Різниченко. Порушуються автором численні морально-філософські, етичні і навіть політичні проблеми. Це робиться уміло, без натяжки й метушні – за законами мистецькими. А зробити це дуже нелегко. Винятки, щоправда, трапляються (типу: «хати ставали незаміними», «з піснею легше за працю браться», «природа має свої резони, незрозумілі людському грону» і т. д.). Вони – як випадкові камінчики на гігантському зеленому лузі, всіяному чудовим пахучим різнотрав'ям... То хай би пан Олекса усе ж таки і їх повизбирував!

Цитувати і аналізувати цей пречудовий епос далі не буду: маємо в Одесі, в Україні цілі хмари молодих і не дуже молодих критиків та літературознавців. Тож хай беруться до справді вдячної роботи. Зауважу тільки, що «Іллейком» будуть зачитуватися дітки. От де благодать для них та зразок!

Хай дарує читач несподіваний метод міркування, починаючи із... кінця книги. То не моя вина. То поет «винен», «винний» його пречудовий цикл дум...

А тепер скажу й таке. Побачив книгу Олекси Різниченка – здивувався! «Наодинці з Богом» – цікава назва. Поет, виявляється, мав на увазі Бога – древню назву Південного Бугу. Автор із своїм ліричним героєм прийшов на душевну сповідь перед рікою дитинства (Олекса з Первомайська, на Миколаївщині), перед Богом. Та й перед Всевишнім, без волі котрого (я в тім переконаний) ця книга, може, й не скоро вийшла б, згадаймо нинішні украй несприятливі умови. А, бачте, таки ж вийшла. Повна болю, волі і щастя жити... Усе це можна знайти в по-

емах «Мовчиш, Стрибоже?», «Копище», в розділах «Наодинці з Богом», «Одеса одесную Бога», «Багатокрилість», «Двострунне грало» (сонети), «На Йвана Купала». Про епос вже йшлося.

Щодо згаданих двох поем. Перш за все, вони не в повній мірі склалися як поеми. Швидше, це злютовані до купи частки, котрі правомірніше назвати циклами. І в тому не буде ніякого гріха. Хоч еднаючим началом є тут – біль! Найстрашніший він у поемі «Копище» – вона якраз і ближче стоїть до жанру поеми. Там є такі сторінки, що людині із слабкими серцем і психікою годі їх читати! Геніально і страшно звучать такі рядки. Для прикладу:

*Вже пожежа в грудях самих,
вже вогонь в голові шумить,
нам язик вже вогневим став,
а він ще не усе сказав,
а вогневої мови вмить
не завчить, не зловить,
не зумить!
Ми дрова,
ми сирі дрова,
нам підсохнуть треба б сперва!
Порубайте нас, розколіть.
Тоді будем палкіш горіть!*

І далі ще жажливіші картини. Я рідко де міг зустріти зразок такого перевтілення художника в явище, ним змальовуване... Що тільки міг пережити поет, усе відчувши! Збагнувши! Перевтілившись! То теж була каторга! Не менша, може, від тої, котру Олекса Сергійович витримав «во глубине сибирских руд».

Про це теж пише наш автор. Різного рівня виходять тут вірші. Політична тематика інколи підмінює художність. І тоді мене це особисто мучить, бо потенціал поета величезний. Олекса Різниченко – художник самобутній. Недарма він товаришував з такими, як Микола Вінграновський. І майже зрівнявся з Миколою. Майже... коли б не деякі промахи у культурі письма. Та їх легко виправити. А ось роки, втрачені в неволі... Ніколи їх вже не повернути. Як не повернути молодість і любов, про які поет Олекса Різниченко пише вишукано, прекрасно й ніжно, особливо в сонетах.

Попри певні зауваги, книга «Наодинці з Богом» (вид. «Українська ідея», Броварі, 1998 р. – 384 с.), на щастя, вийшла дуже цікава, а в багатьох відношеннях навіть видатна. Про це треба розумно, кваліфіковано, доброзичливо, але й вимогливо говорити.

Маємо, слава Богу, таки ж видатного поета. Віддаймо йому належне. Сотнями чорних ночей він ішов до цього світлого дня. Сонця тобі, Олексю! Сонячної наснаги і Любові!

(Чорномор. новини. – 1998. – 29 груд.)

Ірина ТОМА,

поетеса, член НСПУ, член літературної
студії «Гарт», якою керував Олекса Різників

Поетичні акорди Олекси Різниченка

Коли в Олекси Різниченка запитати, як у нього справи, то часто можна почути у відповідь:

*Я почуваюся як грім,
Що накопичується в хмарі,
Ще до пори існує стрим,
Та прийде час – і грім ударить!*

Надзвичайно потужною, особливою енергією виплескується творчість Олекси Різниченка. То вона, дійсно, як грім, то грайлива та милозвучна, як пісня, то філософськи задумлива, а то з присмаком гумору та іронії. На своїм двострунним гралі життя, де «одна струна його журлива, друга – весела, жартівлива», він виграє різні акорди:

*Зливу акордів змішаних беру!
Бо коли граю, я щасливий.*

Одним із найяскравіших поетичних акордів є державотворницький. Поет родом із Донеччини, а саме з міста Єнакієве, сповнений козацьким духом і добре усвідомлює, що він українець:

*Я не київський – єна-київський,
Чи й Ма-київський степовик,
А точніше – я Різні-київський:
З Різниківки мій рід і лик!
Ми, донецькі, неупокорені –
Рід козацький жив-кий, стрім-кий!
Бо куди не крути, а в корені
Проявляється Київ, кий!*

Автор показує не тільки фонетичний зв'язок Єнакієвого з Києвом, а й історичний та психологічний.

Сповнений потужної енергії його вірш-заклик, в якому є водночас дорікання та спонування до дій – «Злетимо???»:

*Навколо не полум'я – тіні!
Не іскри палючі, а тлін!
І це – коли йде воскресіння!?
Державотворіння з руїн!!?
Охлялі, байдужі, мізерні...
Як гнойовики, слимаки...
А спереду ж – терні та стерні
І вістря секір та сокир.*

*А там, десь на сході Донбасу,
У пеклі, в геєні, в огні.
Новітня гартується раса
Крицево-шляхетних синів!*

Національна свідомість простежується у багатому творчому доробку митця. Хоча і прийшла вона до поета не відразу, а саме за ґратами, де довелося відсидіти двічі. Перший раз 1959-го, за листівку-звернення до народу, в якій Олекса Різниченко з Володею Барсуківським проголосували свободу слова, поглядів, релігії. Саме там, у мордовському таборі, духовними батьками стали політв'язні – воїни УПА, там і тоді Олекса Різниченко усвідомив, що треба повністю перейти на українську мову (до цього писав і російською), присвятити себе національному відродженню. Тож другий раз, 1971 року, – за культурно-просвітницьке життя, за те, що «винен тим уже, що українець, і ця вина з народження твоя».

Бо разом з однодумцями – Святославом Караванським, Галиною Могильницькою, Ніною Строкатою та іншими, збирали книжки для українців з Кубані, організовували український хор, колядували. Поета звинуватили в антирадянській пропаганді та націоналізмі.

У важкий час поет познайомився з визначними особистостями, які теж вплинули на його світогляд. У таборі були такі знані люди, як Левко Лук'яненко, Євген Сверстюк, Олесь Сергієнко. З тюремного заслання автор привіз списані зошити з поезією, піснями, конспектами для самоосвіти.

У таборі № 36 у с. Кучине поет, згадуючи багатьох патріотів, таких як Василь Стус, Олекса Тихий, Микола Руденко, які віддали все задля України, написав:

*Назбираю склянку граду, назбираю
Серед літа, серед липня, серед раю.
Назбираю склянку граду, хоч би впаду,
А він тане і стікає – нема зладу.*

*На листочки на зелені, на травини
Понизалися градини, мов перлини,
Ці небесні самозванці, нечеканці,
Неболюбці, себегубці, себеданці!*

*Відчайдушно, занедбавши небезпеку,
Просто в затхлість, у задуху, в спеку, в пекло!
Так прозоро-кришталево, так відверто –
Просвіжити, проозонити – і вмерти!*

Патріотів автор називає «самозванцями», «нечеканцями», «неболюбцями», «себегубцями», «себеданцями». Порівнює їх з градинками, які просвіжили, просвітлили думки народу, але самі загинули. Свобода для українців завжди здобувалася жертовністю багатьох людей:

*О СвободоДонько, Донько!
Ти вродилась таки, хоч калічена
й шрамами мічена...*

У Олексі Різниченка є нестримне бажання досліджувати багатство своєї мови, її милозвучність та красу. Поет уміє відчувати слово, насолоджуватися плескотінням мовних звуків. Це ще один визначний акорд:

*Плеса плескотіння,
хлюпотання хвиль,
листя лопотання,
шурхіт шин машин –
все існує в дивних звуках...
Я плескоцусь повним плесом,
хвилюю хлюпочусь,
я у звуки різнобарвні
перелитись хочу.*

У своїх поезіях автор часто показує багатство нашої мови. Один із віршів написав із спільнокоренових слів:

*Зачарований чарами
Чар-очей чарівних,
Очарований падаю
До чаруючих ніг.*

*О чарине, чаруюча
Чародійством чаринь,
Твоє чаро чарівніше
Чарівніших богинь.*

Своє захоплення мовою, митець передає не лише у поезії, а й у книгах-дослідженнях «Українська мова – спадщина тисячоліть», «Одноримки. Словник омонімів та схожословів», «Стислий кореневий словник», над яким працює і зараз, назбиравши вже понад 5 тисяч коренів слів.

Його кропітка робота вчить нас теж бути національно свідомими. В одному із прозових творів він висловив важливу думку: «Якщо українець несвідомий, то він стає біомасою, він іде туди, куди його пхають...»

Поет Олекса Різниченко уміє бути чуйним та любити. І це ще один ліричний акорд. Його вірші перетворюються на мелодії. Гарні порівняння читаємо в поезії:

*Ти лагідна,
Мов теплий літній дощ.
А я, мов ясен, листя підставляю
Під лоскотливі струмені твої.
Іди мені.*

*Як боїться ріка скресання,
Як боїться зерно проростання,
Як боїться Фенікс вогню –
Так боюсь
Я твого кохання.*

А скільки зворушливості, чуттєвості, любові та водночас болю є у вірші, присвяченому доньці Ярославі:

*Уже світає, донечко, світа.
Упав на серце солов'їний Спів.
І тулиться, і стогне, і рида,
І вимовля: «Біда мені, біда,
Я так спішив, я так сюди летів,
Я так тобі почутися хотів –
Але шляхи, але цей час і даль..
Я вже не той, себе я розгубив...»*

Незважаючи на всі життєві перипетії, Олекса Різниченко ніколи не втрачає почуття гумору. Він уміє жартувати як у житті, так і в поезії.

В цьому є глибокий смисл. Німецький романтик Жан-Поль (Ріхтер) розглядав гумор як піднесене навиворіт, порівнював його з птахом, що зринає в небо догори хвостом, не відриваючись поглядом від землі. Тобто говорити про смішне – це ще означає натякати на негаразди.

Поет уміє артистично читати свої гуморески, написані як для дітей, так і для дорослих:

Про вміння плювати

*Це вміння хитре, хочу вам сказати,
Плюєш не в пору, не туди, де треба,
То проти вітру – він верта назад.
То плюєш вгору – потрапляєш в себе.*

*Опанування техніки плювка
Було важким, як вітчимма рука.
Тепер на носі зарубав девіз:
«Плюю вниз».*

Багато гумористичних творів присвячені жінкам. Про це говорять вже самі назви: «Русалка польова», «Русалка річкова», «Контакт з інопланетянкою», «Знайома».

Сміх Олекси Різниченка – це глибокий сміх, який уміє помічати проблеми людства. Як вважає німецький філософ К.В.Ф. Зольгер, «смішне і трагічне нероздільно пов'язані одне з одним».

Митець уміє писати з іронією та інколи із сарказмом. Ще Іван Дзюба зазначав, що у його поезії «зринають саркастичні мотиви – з роздумів над нашими соціальними й націоналістичними негараздами, – але й у них немає злостивості, а є біль. Це теж ознака справжнього поета».

Отож, поезія Олекси Різниченка грає різними акордами. Найяскравішими серед них є державотворницький, філософський, милозвучно чуттєвий, гумористичний, іронічно-саркастичний. Мовна гра, глибинний зміст думки, гострий розум та чуттєвість – усе це підкреслює неповторний стиль письменника. Він вміє поринати у глибини слова і відшукувати найсуттєвіше, найсокровенніше... Його лірика багатогранна як і його багатокрилість:

*Ні обескрилити, ні впасти не дано.
Мені судилась буряна рухливість.
Мене п'янить сильніше за вино –
Багатокрилість!*

Олекса Різниченко не тільки визначний поет, прозаїк, гуморист, а ще й дослідник, мовознавець, удостоєний багатьма преміями та нагородами. Зокрема, лауреат премії ім. П. Тичини, К. Паустовського, Т. Мельничука, «Твої імена, Одесо», ім. С. Олійника, Є. Маланюка, Ю. Горліса-Горського та ін. Є повним кавалером ордена «За заслуги». На сьогоднішній день він виховав багатьох наступників, дав корисні поради.

24 лютого 2022 року митцю виповнюється 85 років! Тож бажаємо завжди залишатися енергійним, натхненним, з почуттям гумору! Хай життя та творчість виграє різними яскравими акордами!

(Дзвін. – 2022. – № 5/6. – С. 211–214)

Окремі видання

1990

1. Озон : поезії / ред. М.М. Суховецький ; худож. Г.А. Відякін. – Одеса : Маяк, 1990. – 88 с., [1] с. : іл.

Про кн.: Верховинець М. Озон градопаду // *Ленін. зоря.* – 1990. – 6 верес. – Підпис : Солодченко М.

Кремінь Д. Нарешті «Озон» // *Родной причал.* – 1990. – 11 апр.

Руських Ж. Перша книжка поета // *Прибуз. комунар.* – 1990. – 24 лют. – Фот.

Світличний М. Озон із-за ґрат // *Ленін. плем'я.* – 1990. – 30 верес. – С. 10.

Цабієнко І. Любов захована у серці // *Ленін. плем'я.* – 1990. – 22 лип. – С. 6.

Вітаємо товариша напередодні Нового року : [про вихід кн.] // *Прибуз. комунар.* – 1991. – 4 січ.

Кремінь Д. Про поезію Олекси Різниченка // *Півд. правда.* – 1991. – 21 лют. – С. 4.

Шевченко Ю. «Гріхозна» любов поета // *Чорномор. новини.* – 1994. – 11 трав.

«Озон» Олекси Різніківа // *Незборима нація.* – 2021. – Лют.

1993

2. Терновий вогонь : поезії / ред. В.І. Міщенко. – Київ : Укр. письменник, 1993. – 136 с.

Про кн.: Руських Ж. «Спадковість полум'я і болю...» // *Прибуз. вісн.* – 1993. – 20 лип.

Суховецька О. Дисиденти й історія // *Чорномор. новини.* – 1993. – 30 жовт.

Шевченко Ю. «Я скоріше згасну, ніж скорюся!» // *Юг.* – 1993. – 21 авг.

Кухар-Онишко О. Що горить у терновім вогні? // *Рад. Прибужжя.* – 1994. – 4 січ.

Январьов Е. «Ішов горнець по воду...» // *Юж. правда.* – 1994. – 9 авг. – (Книги наших земляків).

Не лише «за муки...» // *Культура і життя.* – 1995. – 15 лют.

Саламаха Г. «Я винен тим, що українець» : урок-есе за кн. О. Різниченка «Терновий вогонь» // *Дивослово.* – 2003. – № 7. – С. 51–54.

Терещенко Н. Часово-просторовий континіум в динаміці творчості поета О. Різниченка 1972–1991 рр. (на прикладі зб.: *Терновий вогонь.* – Київ : Укр. письменник, 1993 р.) // *Одеська хвиля-5 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різніків, Д. Шупта.* – Одеса, 2010. – С. 264–271 : фот.

Васильєва К.П. Поетичний світ збірки «Терновий вогонь» Олекси Різніківа // *Комунікативний дискурс : наук. рецепція та стилістика перекладу : зб.*

матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 15–16 берез., 2018 р. – Київ, 2018. – С. 176–177.

1998

3. Наодинці з Богом : поезії. – Бровари : Укр. ідея, 1998. – 384 с.

Про кн.: Запрошення на презентацію // Чорномор. новини. – 1998. – 28 листоп. Измайлова Н. «Наодинці з Богом» // Одес. вестн. – 1998. – 3 дек. – С. 3 : фот. Конак С. На межі болю, волі й щастя... : нотатки до кн. поезій Олексі Різниченка «Наодинці з Богом» // Чорномор. новини. – 1998. – 29 груд.

Кракалія Р. «Мені судилась буряна рухливість» // Чорномор. новини. – 1998. – 28 жовт.

Острровершенко Ю. «Наодинці з Богом» : [бесіда з О. Різниківим] // Одес. ун.-т. – 1998. – 9 листоп.

Суховецький М. Імператив свободи // Думська площа. – 1998. – 31 жовт. – С. 5. «Українська вітальня» : [інформація про презентацію кн. в Одесі] // Юг. – 1998. – 4 дек.

Черевиченко В. «Наодинці з Богом» // Веч. Одесса. – 1998. – 3 дек.

Шевченко Ю. Книга о непослушном народе // Юг. – 1998. – 27 нояб.

Обух Д. Наодинці з Богом – з Україною в серці // Кн. кур'єр. – 1999. – № 5. – С. 11 ; Патріот України. – 18–31 берез. – С. 8.

Осадчук П. Священний дух свободи // Укр. культура. – 1999. – № 10. – С. 12 ; Прибуз. вісн. – 2000. – 29 лют.

Степанов Н. Слово о художнике : [про худож. А. Антонюка, зокрема згадано, що він ілюстрував кн. «Наодинці з Богом»] // Веч. Одесса. – 2000. – 2 нояб.

Осінська В.С. Краєзнавство у школі. «Краще раз побачити...» // Черкащина, освячена у слові : зб. уроків учителів Смілянщини з укр. літ. та краєзнавства / уклад.: В. Осінська, Г. Уперенко ; ред. В. Ткаченко. – Сміла, 2006. – С. 248–249.

Барладяну-Бирладник В. Втеча у красу // Одеська хвиля-7 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, В. Барсуківський, О. Різників. – Одеса, 2013. – С. 297–298. – (З архівів диссидента).

Васильєва К. Поетика збірки «Наодинці з Богом» Олексі Різниківі // Поетика художнього тексту : матеріали Всеукр. наук. конф. (Херсон, 18–19 трав. 2018 р.) / редкол.: А. Демченко, Т. Цепкало. – Херсон, 2018. – С. 112–114.

2000

4. З людей : [повість, оповідання, кіносценарії, есе, документи]. – Дрогобич : Відродження, 2000. – 384 с. : іл.

Про кн.: У Дрогобичі вийде книжка, спонсорована мерією Одеси // Прибуз. вісн. – 1997. – 12 серп.

Бобик П. Видавництво «Відродження» – для відродження України. – Дрогобич, 2001. – 87 с.

5. Промінь з Одеси : поема; Документи; Спогади : про шістдесяті роки в Одесі і про Ніну Строкату-Караванську. – Одеса : Друк, 2000. – 268 с. : іл.

Про кн.: Караванський С. Винувальний документ // Думська площа. – 2000. – 17 листоп. ; Чорномор. новини. – 23 груд.

Кохрихт Ф. Глоток свободи // Слово. – 2000. – 13 окт.

Суховецкий М. Як визволялась Україна // Думська площа. – 2000. – 17 листоп.

Тимчук Л. Промінь світла з темряви // Юг. – 2000. – 28 окт. – С. 3.

Чорновіл В. «Лихо з розуму» : [про Караванських ; на фот. до ст. – обкл. кн. «Промінь з Одеси»] // Укр. мова та літ. – 2001. – 1 січ. – С. 6 : фот.

6. Спадщина тисячоліть : чим українська мова багатша за інші? / рецензенти: М.П. Черкасов, Ж.Г. Золотаревська. – Одеса : [б. в.], 2000. – 32 с. – (Бібліотечка газети «Думська площа»).

Про кн.: Після вдалої публікації : [про презентацію кн. у Миколаєві] // Думська площа. – 2001. – 14 груд. – С. 5.

Радевич-Винницький Я. «Мова – єдина найтриваліша річ з-поміж усіх проминутих речей» // Галиц. зоря. – 2001. – 22 черв. ; Думська площа. – 29 черв.

2001

7. Одноримки : словник омонімів та схожослів / [вступ. ст. М. Черкасова]. – Одеса : Друк, 2001. – 408 с.

Про кн.: Волощак М. І чар, і неміч схожословів... // Шлях перемоги. – 2002. – 10–16 жовт.

Кур'ята Н. При всякій умові кохаймося у мові! // Чорномор. новини. – 2002. – 1 жовт.

Рябий В. Щедрі скарби омонімічних одноримок // Літ. Україна. – 2002. – 31 жовт. – С. 5.

«Ця книжка – словник...» : [про вихід кн. друком] // Кур'єр Кривбасу. – 2002. – № 156. – С. 187.

Черкасов М. «Схожослови» Олекси Різниченка // Думська площа. – 2002. – 20 верес. – С. 10–11.

Бирик С. «Одноримки» Олекси Різниченка // Укр. культура. – 2003. – № 5. – С. 16.

Дзюба І. [Лист-вітання з виходом нової кн.] // Укр. культура. – 2003. – № 5. – С. 16.

Ісаєнко Л.М. Одноримки О. Різниченка : сентенція та логіка // Українська ментальність : діалог світів : матеріали наук.-практ. конф. (Одеса, 2–3 жовт. 2003 р.). – Одеса, 2003. – Ч. 2. – С. 68–75.

Ісаєнко Л. «Схожослови» Олексі Різниченка // Веч. Одесса. – 2003. – 23 янв. – (192 сходинок ; № 42).

Ісаєнко Л. Чари одноримок // Дивослово. – 2003. – № 12. – С. 69-71.

Сінкевич Т. «Одноримки» Олексі Різниченка : урок літ. рідного краю у 8-му кл. : презентація проекту // Укр. мова та літ. – 2008. – № 39. – С. 14-17.

Одноримки і схожослови : [про кн. розповідає авт.] // Думська площа. – 2012. – 6 лип. – С. 7 : фот.

8. Спадщина тисячоліть : чим українська мова багатша за інші? / [авт. післямови Я. Радевич-Винницький] ; рецензенти: М. Лесюк, М. Черкасов. – [Вид. допов.]. – Одеса : Друк, 2001. – 84 с. – Вірші про мову: с. 62–80 ; біогр. довідка : с. 4 обкл.

Про кн.: Волощак М. Скарби Олексі Різниченка // Шлях перемоги. – 2002. – 8–14 серп. – С. 11.

Завгородній І.П. Апокаліптичні протистояння адептів. – Одеса, 2002. – С. 460–461.

Черевиченко В. Чим українська мова багатша за інші? // Веч. Одесса. – 2001. – 1 нояб. – (192 сходинок ; № 30) ; 2002. – 4 февр. – С. 4.

2002

9. Двострунне грало : [сонети]. – Одеса : Друк, 2002. – 204 с.

Про кн.: Вороніюк Г. Рукописи не горять // Голос України. – 2003. – 24 груд. – С. 3. Мамонтов В. Сонети з в'язниці // Одес. вісті. – 2003. – 11 груд.

[Передм. до публ. віршів з кн.] // Чорномор. новини. – 2003. – 1 листоп.

Суховерхівський М. Сонети на дві рими // Думська площа. – 2003. – 9 трав. – С. 2, 4.

10. Спадщина тисячоліть : чим українська мова багатша за інші? / [упоряд.: А.К. Здоровий, Я.А. Здоровий ; передм. В. Калашник ; післяслово А. Здоровий ; редкол.: В.П. Дяченко, А.К. Здоровий (відп. ред.), А.М. Кіндратенко]. – Вид. друге, допов. – Харків : Оптико-контакт, 2002. – 140 с. – Вірші про мову: с. 64-82 ; біогр. довідка : с. 4 обкл.

Про кн.: Вийшли книги наших земляків // Енакієв. рабочий. – 2003. – 22 нояб. – С. 3.

2003

11. Їдло 33-го : словник голодомору / вступ. слово С. Ківалов. – Одеса : Юрид. літ., 2003. – 168 с. : іл.

Про кн.: Суховерхівський М. Олексі Різниченко: «...Я намагався зробити так, щоб автором книжки став народ» : [про презентацію кн. у наук. б-ці ОНУ ім. І.І. Мечникова] // Думська площа. – 2003. – 26 груд. – С. 2-3, 4.

Кашкаєв М. Їдло 33 : [про презентацію кн. в б-ці ОНУ ім. І.І. Мечникова] // Одес. ун-т. – 2004. – № 1 (січ.). – С. 3.

Конак С. Так, це був геноцид // Чорномор. новини. – 2004. – 29 трав.

Їдло 33-го : Словник голодомору / зібрав і упорядкував О. Різників. – Одеса : Юридична література, 2003. – 168 с. // Кур'єр Кривбасу. – 2005. – № 191. – С. 223–224 : іл. – (Книгопанорама).

Кирчів Р. Їдло 33-го : словник голодомору : [рецензія] // Відлуння голодомору – геноциду 1932–1933 / упоряд. Р. Кирчів. – Львів, 2005. – С. 187–189.

Назарук В. Пам'ять про лихоліття : [презентація кн. відбулася під час «круглого столу», присвяч. 75-м роковинам Голодомору 1932–1933 рр., у наук. б-ці ОНУ ім. І.І. Мечникова] // Думська площа. – 2007. – 7 груд. – С. 2.

Онопрієнко Л. Зібрати по крихтах правду : [зокрема про презентацію кн. в наук. б-ці ОНУ ім. І.І. Мечникова] // Чорномор. новини. – 2007. – 29 листоп. – С. 3.

Сушинський Б. Словник національної трагедії // Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. – Одеса, 2016. – Вип. 29. – С. 63–64 ; Одес. вісті. – 2006. – 30 трав. – С. 4.

12. Складівниця української мови / рецензент Ю.О. Карпенко. – Одеса : Скайбук, 2003. – 224 с. – Відгук М. Павлюка на диплом. роботу студента О.С. Різників «Складівниця української мови»: с. 3.

Про кн.: Дроздовський Д. Оселя народного духу // Слово Просвіти. – 2004. – 7–13 жовт. – С. 3.

Суховецький М. Перша любов не минає // Думська площа. – 2004. – 9 квіт. – С. 3.

Рябий В. Не тільки звуки складівниці // Літ. Україна. – 2005. – 3 берез. – С. 6.

Васильєва К.П. «Складівниця української мови» : словник складів від О. Різників // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2017. – Вип. 77. – С. 141–145. – (Серія «Філологія»).

13. Спадщина тисячоліть : чим українська мова багатша за інші? / упоряд. та ред. А. Кіндратенко ; [післямова Я. Радевич-Винницького] ; рецензенти: В. Калашник, М. Лесюк, М. Черкасов. – Харків : Просвіта, 2003. – 80 с. – Вірші про мову: с. 64–69 ; вислови діячів науки, літ., культури про укр. мову: с. 72–79 ; біогр. довідка: с. 4 обкл.

Про кн.: Губерначук С. Трипілля і українська мова. – Київ, 2005. – С. 229.

Олійників О. Велич і багатство української мови / О. Олійників. – Одеса, 2005. – С. 50.

Лесюк М. Найдорожча спадщина // Галичина. – 2007. – 20 лют. – С. 4 ; Свобода. – 2008. – 31 жовт. – С. 15, 16.

2004

14. Двострунне грало : [сонети]. – Одеса : Друк, 2004. – 204 с.

Про кн.: Вихристенко В. З тернової гілки ягода // *Одес. вісті*. – 2002. – 25 лип. – С. 3 ; *Літ. Одеса*. – 2005. – № 1. – С. 103-109.

Суховецький М. Густий сніп – непорожнє колосся : [про вихід журн. «Літ. Одеса» за 2005 р. (№ 1), у якому, зокрема, надрук. рец. на зб. «Двострунне грало»] // *Думська площа*. – 2005. – 16 верес. – С. 4-5.

15. Іллейко, з Бога Турейко : епіч. поема. – Одеса : Астропринт, 2004. – 140 с. – Відгуки про кн. І. Молчанової, С. Конака, Л. Чернявської: с. 4–6.

Про кн.: Чернявська Л. Урок з літератури рідного краю у 5 класі : [за уривком з поеми, опубл. 1989 р. у газ. «Прибуз. комунар»] // *Наша шк.* – 2001. – № 1. – С. 72–74.

Вияв любові // *Думська площа*. – 2004. – 8 жовт. – С. 5.

Конак С. «Коли я прочитав останню сторінку...» // *Думська площа*. – 2004. – 8 жовт. – С. 5.

Молчанова І. Билини Давньої Русі // *Нація і держава*. – 2004. – 10 лют. – С. 7.

Молчанова І. «Нещодавно мені до рук потрапив твір...» // *Думська площа*. – 2004. – 8 жовт. – С. 5.

Баранов В. Тисячолітній Ілько : двічі репресований, але нескорений // *Кн. клуб плюс*. – 2005. – № 7/8. – С. 46-47.

Бродавко Р. «Яка то розкіш – землянка рідна...» // *Одес. вестн.* – 2005. – 13 янв. – С. 13.

2005

16. Донька Одеси : Ніна Строката в документах і спогадах ; Бран : поема-містерія / передм. Ю. Зайцева ; наук. ред. Ю. Зайцев. – Одеса : Друк, 2005. – 516 с. : іл.

Про кн.: Анисимова М. Десять ступеней вниз : [про презентацію кн. в Одес. музеї історії політ. репресій і голодоморів] // *Слово*. – 2005. – 2 сент. – С. 12.
Донька Одеси : Ніна Строката в документах і спогадах ; Бран : поема-містерія. – Одеса : Друк, 2005. – 516 с. // *Кур'єр Кривбасу*. – 2005. – № 188. – С. 229-230. – (Книгопанорама).

«Донька Одеси» у Львові : [про презентацію кн. в Ін-ті українознавства ім. І. Крип'якевича] // *Думська площа*. – 2005. – 23 груд. – С. 11.

Книги – лауреати «Зеленої хвилі» : [визнані найкращими в номінації «Навчально-довідкова література»] // *Пресс-кур'єр*. – 2005. – 11-17 авг. – С. 3 ; *Чорномор. новини*. – 11 серп.

Конак С. *Виринаючись із лабет зла...* // Чорномор. новини. – 2005. – 28 трав.
Левчук В. *Мастера книги : [за підсумками «Зеленої хвилі-2005» кн. відзнач. дипломом]* // Веч. Одеса. – 2005. – 9 авг.

Пам'яті Ніни Строкатої : [презентація кн. у Мемор. музеї жертв репресій] // Одес. вісті. – 2005. – 9 серп.

Шупта Д. *Книга, яка не залишить нікого байдужим* // Думська площа. – 2005. – 13 трав. – С. 1-2.

Гвоздь М. «...Прошу його розстріляти...» : [про презентацію кн. «Промінь з Одеси» і «Донька Одеси» у Києві, у видавництві «Смолоскип»] // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2006. – С. 232-235. – Те саме // Укр. слово. – № 26.

2006 – 80 років Ніні Строкатій-Караванській : [на X міжнар. вист. «Зелена хвиля» у 2005 р. кн. «Донька Одеси» отримала диплом у номінації «Навчально-довідкова література»] // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2006. – С. 199 : фот.
Овсієнко В. «Ви сиділи, Ніно, на престолі...» : Олекса Різниченко представив кн. про Ніну Строкату-Караванську у Києві, у вид-ві «Смолоскип» // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2006. – С. 205-214 : фот. – Те саме // Літ. Україна. – 22 черв. – С. 1, 8 ; Смолоскип України. – № 6 (черв.). – С. 2 : фот. ; Укр. самвидав. – № 3 (черв.). – С. 1, 2-3 : фот.

Презентація книжки «Донька Одеси» в Інституті українознавства, Львів, 1 грудня 2005 р. // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2006. – С. 201-204 : фот.

Презентація книжки «Донька Одеси» в Одеському музеї історії політичних репресій і голодоморів // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2006. – С. 200 : фот.

17. Окупація : поема / ред. Д.Р. Шупта. – Одеса : Друк, 2005. – 144 с.

Про кн.: Чубенко В. *Наша правда – пречиста : [роздуми про долю України після прочитання кн. О. Різниченка, яку авт. подарував В. Чубенку з побажанням «робити щось, щоб таке не повторювалося»]* // Одеська хвиля-3 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2008. – С. 303-305 : фот.

18. Сміх на гаку : [гуморески] / ред.: О. Олійників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2005. – 188 с.

Про кн.: Суховецький М. *Олійниківська грань* // Думська площа. – 2005. – 16 верес. – С. 4-5. – Підпис: Подоляк М.

2006

19. Бран : містерія / худож. оформ. Л. Дем'янишина. – Одеса : Друк, 2006. – 192 с. – Із змісту: Містерія О. Різникова «Бран» : психол. портр. людини 60-х років ХХ ст. / Ю. Круть. – С. 167-184. Это горькое слово – «бран» / М. Анісімова. – С. 185-189.

Про кн.: Галай-Задворна О. Реальність містерійного жанру : враження від нової книги О. Різникова «Бран» // Діалог. – 2006. – 10 квіт. – С. 1, 2, 3 : фот. ; Літ. Україна. – 27 квіт. – С. 6 ; Чорномор. новини. – 8 черв.

Дроздовський Д. Голограма свідомості в містерії «Бран» Олексі Різникова // Слово і Час. – 2007. – № 4. – С. 57-63.

Дроздовский Д. Идентичность как диссидентство // Зеркало недели. – 2007. – 24 февр. – С. 17.

Різників О. Бран : містерія / худож. оформ. Л. Дем'янишина. – Одеса : Друк, 2006 // Кур'єр Кривбасу. – 2007. – № 210/211. – С. 392. – (Книгопанорама).

Штофель Д. Убранство душі від Олексі Різникова // Одеська хвиля-2 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2007. – С. 256-261. – Те саме // Думська площа. – 10 серп. – С. 6 : фот.

20. Озон – 2 : поезії / вступ. слово Л. Чернікова. – Вид. 2-ге, допов. – Одеса : КА-ДО, 2006. – 152 с.

Про кн.: Різниченко О. Озон-2 : поезії. – Одеса, 2006. – 154 с. // Кур'єр Кривбасу. – 2006. – № 203. – С. 224. – (Книгопанорама).

Шевченко О. Одеська весна української книги : [презентація кн. відбулася в Одес. держ. наук. б-ці ім. М. Горького під час Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Слава і Честь. – 2006. – 27 трав. – С. 5.

Васильєва К.П. Поетичний світ збірки «Озон» Олексі Різніківа // Художні феномени в історії світової літератури : перехід мови в письменництво («Постколоніальні стратегії») : тези доп. IV Міжнар. наук. конф. (6–7 квіт. 2018 р.) / відп. за вип.: С.К. Криворучко [та ін.]. – Харків, 2018. – С. 34-36.

21. Промінь з Одеси : поема. До 30-их роковин Української Гельсінської групи / рецензенти: Ю.Д. Зайцев, О.В. Фесик. – Одеса : КА-ДО, 2006. – 68 с.

Про кн.: Дроздовський Д. Промінь з Одеси... : [розмова з авт.] // Думська площа. – 2006. – 4 серп. – С. 4 : фот. ; Слово Просвіти. – 8–14 черв. – С. 7. В.Л. «Промінь з Одеси» (2006) // Слово і Час. – 2007. – № 9. – С. 73. – (Строфа).

2008

22. Словогрона української мови : словник. Вип. 1 / Півд. наук. центр АПН України. – Одеса : М.П. Черкасов, 2008. – 164 с.

2010

- 23.** Сміх на гаку – 2 : [гуморески]. – Одеса : Друк, 2010. – 120 с.

Про кн.: Різниченко О. Сміх на гаку – 2. – Одеса : Друк, 2010. – 120 с. // Кур'єр Кривбасу. – 2011. – № 258/259. – С. 388 : іл. – (Книгопанорама).

Суховецький М. Сміх правозахисника // Чорномор. новини. – 2011. – 10 лют. – С. 3 : іл.

Васильєва К.П. Сміхова культура Олекси Різників (на матеріалі збірок «Сміх на гаку», «Сміх на гаку-2») // Від смішного до великого : феномен комічного в літературі та культурі : зб. наук. матеріалів конф. (Бердянськ, 28–29 верес. 2017 р.) / голов. ред. О.П. Новик. – Бердянськ, 2017. – С. 25–27.

2011

- 24.** Одноримки : словник омонімів та схожословів / вступ. ст. М. Черкасова ; голов. ред. Б. Будний ; ред. І. Дем'янова. – Вид. 2-ге, допов. і перероб. – Тернопіль : Богдан, 2011. – 408 с.

Про кн.: Васильєва К.П. Одноримки : словник омонімів та схожословів – оригінальний мовознавчо-поетичний словник // Національна ідентичність в мові і культурі : зб. наук. пр. / за заг. ред. О.Г. Шостак. – Київ, 2021. – С. 38–43.

- 25.** Спадщина тисячоліть : українська мова. Чим вона багатша за інші? / рецензенти: В. Таранець, О. Тебешевська ; голов. ред. Б. Будний ; ред. М. Козяр. – Вид. 2-ге, допов. та перероб. – Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2011. – 192 с. – Біогр. довідка: с. 4 обкл.

Про кн.: Олександрова О. Свято української книги : [про підсумки XIII Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині» (проводить ОННБ), у рамках якої було презентовано кн. О. Різників] // Думська площа. – 2012. – 15 черв. – С. 4 : фот.

Українська книга на Одещині : [зокрема про презентацію кн. в рамках вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Багаторіччя. Одещина. – 2012. – № 3 (лип.). – С. 1 : фот.

Кракалія Р. «Причисти мене розмовою українською мовою...» : нотатки про кн. Олекси Різникова «Спадщина тисячоліть : українська мова (чим вона багатша за інші?)» // Чорномор. новини. – 2013. – 9 листоп. – С. 1, 3.

2012

- 26.** Іллейко, з Бога Турейко : епіч. поема. – Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2012. – 136 с. : іл.

Про кн.: «Книжка «Іллейко, з Бога Турейко»...» // Кур'єр Кривбасу. – 2013. – № 278/279/280. – С. 389 : іл. – (Книгопанорама).

«Пізнавальна, цікава, написана на основі староруських билин...» // Літ. Україна. – 2014. – 9 жовт. – С. 14.

2014

27. Маюнелла : (повість з шухляди, писана 1969 р., відновлена 2014 р.) / ред. А.Г. Коваленко. – Врадіївка : Вид-во Коваленка А.Г., 2014. – 131, [1] с.

Про кн.: Конак С. Божевілья, іронія, космічний сум : три презентації : [про презентації книг у рамках XV Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині» ; серед представлених – кн. О. Різників «Маюнелла (повість з шухляди, писана 1969 р., відновлена 2014 р.)» (2014) // Чорномор. новини. – 2014. – 4 жовт. – С. 5.

«Маюнелла» Олекси Різників [Електронний ресурс] : [про презентацію кн. в ОННБ]. – 2014. – Режим доступу : http://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=1009 «Ця книжка перенесе читача у шістдесяті роки...» // Літ. Україна. – 2014. – 23 жовт. – С. 12.

2015

28. Двострунне грало : [сонети]. – Одеса : Сімекс-принт, 2015. – 232 с.

Про кн.: Васильєва К.П. Риторичні звертання в табірних сонетах Олекси Різників : на матеріалі збірки «Двострунне грало» // Дивослово. – 2017. – № 12. – С. 34–39.

Васильєва К.П. Символічні образи у табірних сонетах Олекси Різників (на матеріалі збірки «Двострунне грало») // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2017. – № 25/26. – С. 55–61.

Васильєва К.П. Сонети на дві рими Олекси Різників (збірка «Двострунне грало») // Наук. пр. / [Чорномор. держ. пед. ун-т ім. П. Могили комплексу «Києво-Могилян. акад.». – Миколаїв, 2017. – Т. 295, вип. 283. – С. 19–24. – (Серія «Філологія. Літературознавство»).

29. Козацькі прізвища і гени матінки Одеси. – Одеса : Сімекс-принт, 2015. – 55 с. : іл.

Про кн.: Кракалія Р. Репрезентант української душі, або Корінні одесити – козацькі нащадки : [презентація кн. в рамках XVII Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Відродження. – 2016. – 9 черв. – С. 15 ; Чорномор. новини. – 28 трав. – С. 3 : іл.

Сидорук В. Українська книга на Одещині : [презентація кн. в рамках XVII Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Чорномор. маяк. – 2016. – 13 июля. – С. 3.

30. Українські словогрона : новий кореневий слов. Вип. 2. Словогрона духу. – Одеса : Симекс-принт, 2015. – 440 с. : іл.

Про кн.: Дроздовський Д. Словогрона духу від поета-мовознавця // Слово Просвіти. – 2015. – 27 серп. – С. 12–13 : фот.

Радевич-Винницький Я. Лексикон для розуму і душі українців // Чорномор. новини. – 2015. – 19 листоп. – С. 3.

Сисін Ю. «Словогрона духу» Олекси Різнікова // Чорномор. новини. – 2015. – 5 верес. – С. 5.

«Українські словогрона» Олекси Різнікова : анонс : [автограф-сесія в ОННБ] [Електронний ресурс] // Одеська національна наукова бібліотека. – 2015. – 14 трав. – Режим доступу : https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=1178

Васильєва К.П. Новий кореневий словник Олекси Різнікова // Філологічні студії : наук. вісн. Криворіз. держ. пед. ун-ту. – 2017. – Вип. 16. – С. 26–36.

2016

31. Промінь з Одеси : поема. – Вид. 3-тє. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2016. – 71, [3] с. : портр.

32. УкраМарс : супер-фантастика із шухляди, 1986 : роман. – Одеса : Симекс-принт, 2016. – 324 с.

Про кн.: Тома І. «УкраМарс» – політ із минулого у майбутнє // Відродження. – 2018. – 1 берез. – С. 14 ; Літ. Україна. – 26 лип. – С. 12 ; Чорномор. новини. – 17 лют. – С. 5.

2017

33. Словогрона з 30007 слів : [вірші] / худож. оформ. Л.С. Дем'янишина. – Одеса : Друк Південь, 2017. – 210 с.

Про кн.: Різнікова Я. Українська книга на Одещині : [детальний огляд XVIII вист.-форуму, зокрема про презентацію кн. О. Різнікова] // Відродження. – 2017. – 22 черв. – С. 16 ; Літ. Україна. – 22 черв. – С. 2, 5.

34. Українська мова – спадщина тисячоліть : чим українська мова багатша за інші? / ред. В. Шовкошитний. – Вид. 4-тє, оновл. й допов. – Київ : Укр. пріоритет : Літ. Україна, 2017. – 200 с.

Про кн.: Бондаренко С. Чим наша мова багатша?.. // Літ. Україна. – 2017. – 27 лип. – С. 1, 7 : фот.

Васильєва К.П. «Спадщина тисячоліть» : унікальна кн. про унікальну мову // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. – 2017. – Вип. 44. – С. 74–78. – (Серія «Філологічні науки»).

Українська мова – спадщина тисячоліть // Відродження. – 2017. – 20 лип. – С. 5.
Боровець Б. Каторжні долі поетів : [лист авт. з Рівненщини до О. Різника
з відгуком на кн. «Українська мова – спадщина тисячоліть» і його
ст. в «Літературній Україні» про В. Мороза «Поети сивіють рано»] //
Відродження. – 2018. – 15 берез. – С. 14.

2018

35. Маюнелла : повість з шухляди, писана в 1968–1969 рр., відновлена 2014 р. – Вид. 2-ге, допов. – Врадіївка : Вид-во Коваленка А.Г., 2018. – 156 с. : іл.

36. Мікрівсесвіт : гуморески-хімерески. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2018. – 84 с.

Про кн.: Тома І. Мікрівсесвіт гумору Олекси Різникова // Чорномор. новини. – 2018. – 15 листоп.

37. Словогрона українські : стислий кореневий слов. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2018.

1 : Висіти і високий. Важкий і тяжкий. – 56 с. : іл.

2 : Ното sapiens = Людина розумовна. Ум / уміти. Мова. Мовчати. – 56 с. : іл.

3 : Чи можна ходити судячи? Іти / Йти. Ходити. Пішки / Піхота. Вести / Водити. Біз / Бігати. Їхати / Їздити. Везти / Возити. – 76 с. : іл.

2019

38. Словогрона українські : стислий кореневий слов. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2019.

4 : Словогрона зору : чому краще бачити ніж чути? – 76 с. : іл.

5 : Родити. Рости. Здоровіти. Старіти. – 44 с. : іл.

6 : Голод, голодомор. – 28 с. : іл., табл., портр.

7 : Давати / Да-яти. Имати / Ймити / Яти / Взяти. Брати / Збирати. Келлиш. На / Натє. – 44 с. : іл., фот.

Про кн.: Вукович Л. Невтомний дослідник мовних глибин : [презентація вип. 1–6 в ОННБ] // Чорномор. новини. – 2019. – 20 черв. – С. 3.

Кракалія Р. Закон читацького тяжіння : презентац. нотатки з Інтелекту-форуму на відзначення 190-річчя заснування Одес. нац. наук. б-ки та ХХ Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині» : [зокрема про презентацію видання] // Чорномор. новини. – 2019. – 15 черв.

«Словогрона українські» Олекси Різникова : анонс : [про презентацію вип. 1–6 кн. в ОННБ] [Електронний ресурс] // Одеська національна наукова

бібліотека. – 2019. – 30 трав. – Режим доступу : https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=2463

39. Хлопці, які відкрили наготу короля : спогади в'язня сумління. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2019. – 40 с. : іл.

2020

40. Одноримки дідуся Олекси : для малюків та школярів, а також мам і татусів та бабусь і дідусів. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2020. – 80 с. : іл.

Про кн.: *Одноримки дідуся Олекси : для малюків та школярів, а також мам і татусів та бабусь і дідусів : [про видання дит. одноримок окремою кн.] // Чорномор. новини. – 2021. – 18–20 берез.*

41. Словогрона українські : стислий кореневий слов. 8. Стояти / Ставати / Стати. Стій / Стань. Стан. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2020. – 44 с. : іл., фот.

2021

42. Сексуалія : літ. кіносценарій. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2021. – 56 с.

43. Чужочуб Оле Лиса : фантаст. повість із шухляди. – Врадіївка : Коваленко А.Г., 2021. – 72 с.

Публікації у книгах, збірниках, альманахах

1977

44. «Прозорість почали втрачати дерева...»: [вірш] // Рух опору і самооборони в Україні / ред. Є. Федоренко. – Торонто ; Нью-Йорк, 1977. – С. 117.

1978

45. Облога душ ; Багатокрилість ; «Назбираю склянку граду, хоч би впаду...» ; «Коли порубане в шматки...» ; «Веселимо й веселимося...» ; «Прозорість почали втрачати дерева...» // Поезія з-за колючих дротів : слово репресованих Москвою укр. поетів. – Мюнхен, 1978. – С. 115–119.

1993

46. Антія-Русь-Україна // Україно, нене моя! Сповідь : поезії, писанки... : збірник / упоряд. та прим. О. Шевченка. – Київ, 1993. – С. 209.

47. «Нова релігія вітрила підійма...» ; В тунелі ; Моя Ліліпутія ; Ілюстрація до казки ; У Харкові.. ; Мордовія.. ; Перший сніг // З облоги ночі : зб. невідомої поезії України 1930–1980 рр. / упоряд. М.О. Самійленко. – Київ, 1993. – С. 347–352.

1996

48. На вогнищі ; Метеорологічне ; Відчай ; Озон ; Сонет ; Держава мови // Самоцвіти : перша поет. антол. педагогів України : у 2 т. / ред.-упоряд. І.П. Складаний. – Київ, 1996. – Т. 2. – С. 95–97.

1997

49. Мова і культура / співавт.: А.С. Глушак, Т.І. Максим'юк, М.М. Суховерхівський [та ін.] // Ми – одесити : експерим. навч. посіб. з краєзнавства для учнів шк., ліцеїв, гімназій / ред. С.В. Козицький. – Одеса, 1997. – С. 241–317.

50. «Терять прозрачность начали деревья...» : пер. с укр. // Окно в украинскую поэзию : антология / И. Качуровский. – Мюнхен ; Харьков ; Нежин, 1997. – С. 132.

1999

- 51.** Антія-Русь-Україна : [вірш] // Молога : очерк истории с древних времен до начала XX века / А.В. Павленко. – Одесса, 1999. – С. 4.
- 52.** Дегустація вин чужих і українських : [роздуми про історію України і долю українців] // Південна громада : наук.-публіцист. зб. : до 130-річчя Всеукр. т-ва «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка / редкол.: О. Олійників, О. Різниченко. – Одеса, 1999. – С. 50–65.
- 53.** Першого грудня ; Переливання в звуки ; Про патогенні зміїні гени ; Українські одноримки ; Царівна польова : [вірші] // Письменники Одещини на межі тисячоліть : антологія-довідник / упоряд. Б. Сушинський. – Одеса, 1999. – С. 209–214.
- 54.** [Рецензія на кн. Б. Сушинського «Козацькі вожді України»] // Творческий мир Богдана Сушинского : эссе о жизни и творчестве известного писателя, академика / О. Дрямин. – Одесса, 1999. – С. 259–261.
- 55.** Хлопці, що відкрили нагість короля : [про правозахис. рух 1950–1960 рр.] // Мы из ГУЛАГа / сост.: Р.Б. Иванова, Л.С. Рыбак. – Одесса, 1999. – С. 224–236. – (Серия «Одесского мемориала» ; вып. 7).

2000

- 56.** Вибухає весна ; Співучасник війни // Ми перед світом не в боргу : зб. поезій / упоряд. М. Базоев. – Одеса, 2000. – С. 118–120.
- 57.** Іван : новела // Життя, що називалося війною : збірник : в 2 ч. – Одеса, 2000. – Ч. 2 : Одеський рейд : уривки з романів, повістей, оповідання, статті / упоряд. Д.А. Дмитрієв. – С. 208–215.

2001

- 58.** Автографи Степу : [вступ. ст. до кн.] // Повертаюсь до себе : поезії / Г. Щипківський. – Одеса, 2001. – С. 5–7.
- 59.** «Не можу ближнього свого...» ; «Хахла дразнить...» : оповідь шістдесятника ; Співучасник війни ; Перед німими ; Олениха олени чекала ; Облога душ ; Багатокрилість ; Безголів'я ; Мовчиш, Стрибоже? : фрагм. із поеми ; Душа степу ; Славень Богополю ; Гойдання ; Джерельце ; Вулкан ;

О свободонько, донько! ; Першого грудня ; Антія-Русь-Україна ; На само-смерть поета ; Із циклу «Двострунне грало» ; Про патогенні зміїні гени ; Стогін хохла-вола ; Помилка ; Аврал! // Степове многоріччя : антол. поезії та прози з Буга і Синюхи... : кн. присвячується 325-річчю Первомайська / упоряд.: Г.І. Усатюк, О.С. Різниченко, Л.В. Куракін. – Харків, 2001. – С. 93–121.

2002

60. Бунтівний Тарас : [про укр. поета-дисидента Т. Мельничука] // Свободи бранець : спогади, есеї : збірник. – Вишниця, 2002. – С. 17–20.

61. Із статті Олексі Різниченка, підготовленої для публікації і надісланої автору : [думки про кн. В. Савченка «Пророцтво четвертого звіра. Даниїл»] // Пророцтво четвертого звіра : Даниїл : окульт. дослідж. / В.В. Савченко. – Дніпропетровськ, 2002. – С. 327–329.

2003

62. Дід Горпина : новела ; «Не можу ближнього свого» : новела ; Статистика голодомору // Їдло 33-го : словник голодомору / зібрав і упорядкував О. Різників. – Одеса, 2003. – С. 7–9, 149–152, 154–156.

63. Зі сліз – нектар : [передм. до кн.] // Нектар і сльози : вірші / В. Павленко. – Одеса, 2003. – С. 3–4.

64. Література рідного краю : письменники Миколаївщини : посібник-хрестоматія / уклад. і заг. ред. Н.М. Огренич. – Миколаїв : ОІППО, 2003. – 212 с. – Із змісту : Що ж таке морфологічні багатства? : [стаття] ; Бувальщина про двох подорожніх : [оповідання]. – С. 122–126 ; Антія-Русь-Україна ; У вирії ; Держава мови ; Воскресіння мови ; Рідна мова ; Слово про мову ; Першого грудня ; «Достигають пшениці у полі...» : [вірші]. – С. 126–130.

65. На зламі моря й степу : [передм. до кн.] // Вечір на Близьких Млинах : поезії / Ю. Шевченко. – Татарбунари, 2003. – С. 3–4.

66. Одеса : [вірш] // Наша Одеса : довідник. – Одеса, 2003. – С. 72.

67. [Передм. до віршів про Одесу різних авторів] // Наша Одеса : довідник. – Одеса, 2003. – С. 72.

68. «Чим вабить нас борозна...» : [епіграф] // Піст від диявола / Серафима (ігуменя). – Київ, 2003. – С. 63.

69. Як ми стаємо людьми // Книга про матір : укр. поети XIX–XXI ст. : антологія / упоряд. В.Л. Чуйко. – Київ, 2003. – С. 212.

2004

70. Від хати до хати ; На Кодимі Кримка : [урив. з поеми «Окупація»] // Українська хата : поезії поетів Одещини, присвяч. укр. хаті / відп. за вип. Г.П. Щипківський ; упоряд. і вступ. слово В.М. Гаранін. – Одеса, 2004. – С. 24–27.

71. Григорій Усатюк. Пісня весняного степу : [передм. до кн.] // Пісня весняного степу : поет. зб. / Г.І. Усатюк. – Одеса, 2004. – С. 3–4.

72. Доля Херувіма. Деградація деяких запозичених слів : до питання про ментальність народу // Актуальні проблеми сучасної філології : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Тирасполь, 23–24 верес. 2004 р. – Тирасполь, 2004. – Зб. № 4. – С. 232–246.

73. Іменем твоїм ; Два поети ; Промінь з Одеси : уривки з поеми // Думи мої, думи мої... : поезії, присвяч. Великому Кобзареві / упоряд. В.М. Гаранін. – Одеса, 2004. – С. 96–100.

74. Літературна студія «Гарт» // Наша Одеса : телефон. довід. – Одеса, 2004. – С. 104.

75. Море : [вірш] // Антологія української морської поезії : від Т.Г. Шевченка до наших днів / упоряд., передм. А. Глушака. – Одеса, 2004. – С. 174.

76. Наш край – це рай ; Одеса ; Перед німими ; Слово про мову ; «Ціною слова і рядка» ; Першого грудня ; 1962. Вересень – 1965, 13 листопада : [вірші] // Пам'ять і слово : українознав. філол. сторінка Одес. нац. ун-ту ім. І.І. Мечникова / Л. Ісаєнко. – Одеса, 2004. – Ч. 2 : Філологи – поети, прозаїки. – С. 168–173.

77. О, скільки вас пройшло цим степом! ; Сонет // Миколаївський обєріг : поет. антол. / ред. Г.Г. Валиков. – Миколаїв, 2004. – С. 92.

78. Першого грудня ; Переливання в звуки ; Про патогенні зміїні гени ; Українські одноримки ; Тварини і травини ; «Розігнався був, щоб головою в стіну...» ; Царівна польова // Одеське літературне віче : довідник : у 2 т. / упоряд. і авт. передм. В.Г. Рутківський. – Одеса, 2004. – Т. 1 : Антологія поезії. – С. 409–415.

79. Прадавність і багатство нашої мови // II Міжнародна науково-практична конференція «Українська національна ідея : минуле, сучасне, майбутнє». УНІ-П. Одеса, 14–16 жовт. 2004 р. : тези доп. – Одеса, 2004. – С. 64.

80. Прорив у царство свободи : [передм. до кн.] // Корвет : [зб. оповідань] / О. Калініченко. – Одеса, 2003. – С. 5–9.

81. Туга за мечем : [післяслово до кн.] // Збур меча / Д. Гриньків. – Коломия, 2004. – С. 92–93.

82. Яна Бричак. Небесне і земне : [вступ. ст. до кн.] // Земні небеса : лірика / Я.Г. Бричак ; ред. О. Різниченко. – Одеса, 2004. – С. 3–4.

2005

83. Воскресіння мови ; «Я, їздець у безплатних трамваях...» ; Першого грудня // Під сузір'ям князя Роси : зб. віршів пам'яті Тараса Мельничука. – Київ, 2005. – С. 52–54.

84. ГУМОРИна – з Олійником : [передм. до добірки гуморист. віршів одес. авторів] // Наша Одеса : телефон. довід. – Одеса, 2005. – С. 106.

85. «Окупація» : [уривки з поеми про «Партизанську іскру»]: Юрій Ісаченко ; Парфен Гречаний, оточений ворогами ; Звільнення з табору ; «Королівський суд Румунії...» // Кризь пам'ять : зб. поезій / упоряд. В.М. Гаранін ; відп. ред. І.Б. Гордон. – Одеса, 2005. – С. 156–161.

86. Подолання висхідної достовірності : [передм. до кн.] // Енергетика мовомислення. Триумфірат мови, мислення та людини : енеолінгвіст. дискурс / Д.І. Дроздовський. – Одеса, 2005. – С. 17.

87. Русалка річкова ; Про патогенні зміїні гени : [вірші] // Наша Одеса : телефон. довід. – Одеса, 2005. – С. 106–107.

2006

- 88.** [Вступ. ст.] // Осень, осень... : кн. лирики / Т. Дмитриева. – Одесса, 2006. – С. 1*.
- 89.** Два крила Ірини : [передм. до кн.] // Мінливий світ... : [збірник] / І. Тома. – Одеса, 2006. – С. 3.
- 90.** Мова – це явище космічне : (підстави наук. інтерпретації) // Українська мова – мова єднання : конкурс. твори / Ю. Работін. – Чернівці, 2006. – С. 168–192.
- 91.** Мордовія ; Випередження часу ; Голодною весною 33-го ; Озон ; Іллейко з Бога Турейко : [уривок] ; Наш край – це рай : [вірші] // Черкащина, освячена у слові : зб. уроків учителів Смілянщини з укр. літ. та краєзнавства / уклад.: В. Осінська, Г. Уперенко ; ред. В. Ткаченко. – Сміла, 2006. – С. 173–174, 176–177, 182, 221, 222.
- 92.** На Божій хвилі : [передм. до кн.] // Сонячна злива : зб. поезій / С. Крутий ; худож. Л. Дем'янишина. – Одеса, 2006. – С. 3-4.
- 93.** Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2006. – 256 с. – Із змісту : Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління : [від упоряд.] / співавт.: П. Отченашенко, Д. Шупта. – С. 3–4 ; Проміння з Одеси : [про репресованих і розстріляних в Одес. обл.] / співавт. П. Отченашенко. – С. 5–36 : фот. ; Льоня стає Олексом : [урич. із спогадів ; наведено вірші різних періодів, починаючи від перших публікацій 1958 р.]. – С. 73–100 ; Пророцтво крізь асфальт : [про долю Миколи Папія – журналіста, військ. моряка, в'язня сумління]. – С. 132–134 ; Відкритий лист до начальника СБУ : [клопотання з приводу реабілітації Д. Шупти]. – С. 152 ; Право жити, право знати, право на Батьківщину : до 60-тих роковин Юрка Бадзя. – С. 187–192 ; Товарищайки : [про державу як товар в уяві більшовиків та орг. перших концтаборів]. – С. 193–198 ; Моя совість чиста... : [про Г. Бондаловича, батька С.В. Дзюбиної, колиш. працівниці ОДНБ ім. М. Горького]. – С. 245–246 ; Як помер академік Слабченко : [факсим. відтворення листа-запиту Г.Д. Зленка до О. Різників з приводу смерті та поховання М.Є. Слабченка ; авт. розшукав записи акад. та його остан. адресу]. – С. 251–252.

94. Передмова // Зросту гарячим маком : [зб. поезій] / О. Чайківський ; ред. О. Різників ; худож. оформ. Л. Дем'янишина. – Одеса, 2006. – С. 3–4.

95. [Передмова] // Кредо : сб. стихов / Г. Чернышенко. – Одесса, 2006. – С. 3-4*.

96. Передмова // Нищені – не знищені / О. Птащенко ; ред. О.С. Різників. – Одеса, 2006. – С. 3–4.

97. «Хахла дразнить...» : оповідь шістдесятника // Одеське літературне віче : довідник : у 2 т. / упоряд. і авт. передм. Г. Горст ; голов. ред. Г. Щипківський. – Одеса, 2006. – Т. 2 : Антологія прози. – С. 337–347.

2007

98. [Вступ. ст.] // Де моє щастя? Поезія, проза / Л. Кружиліна. – Одеса, 2007. – С. 3*.

99. Держава мови ; Рідна мова ; Слово про мову // Рідна мово, ти ніжний цвіт... : антол. поет. творів про укр. мову / упоряд. В. Федоренко. – Київ, 2007. – С. 386–389.

100. Из толпища людского : [передм. до кн.] // Бессонница : [вірші] / А. Баюрский. – Одесса, 2007. – С. 3–5.

101. О, скільки нас пройшло цим степом! ; Сонет // Миколаївський оберіг : поет. антол. / упоряд.: В. Бойченко, В. Качурін, Д. Кремінь. – 2-ге вид. – Миколаїв, 2007. – С. 92.

102. Одеська хвиля-2 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2007. – 272 с. – Із змісту : Крізь часок Леся Танюка. – С. 36–39 : фот. ; «Я – дух одвічної стихії» : [рец. на роман В. Стефака «По той бік ночі» (2006)]. – С. 58–65 : фот. ; «Президенту України... учень 5-А класу» : [доля Олега Коденчука, актив. учасника визвол. змагань, колиш. політв'язня]. – С. 112–118 ; «Но народ не сдавался...» : роздуми над кн. : [про кн. П. Устименка «Карнафей. Героям України»]. – С. 137–143 ; Слідами бісівського шабашу : (нотатки з Сандармоху і Соловків). – С. 165–184 ; Першого грудня ; «Я, їздець у безплатних трамваях...» : [вірші]. – С. 226–227.

103. Письма из сна // Сковородинцы : пер. с укр. / В. Выхристенко. – Одесса, 2007. – С. 72. – Те саме // Стихи – и проповідь, и исповедь / В. Выхристенко. – Одесса, 2014. – С. 53.

104. Поэтесса становиться на крыло : [передм. до кн.] // Колхикум : [вірші] / А. Ерофеева. – Одесса, 2007. – С. 3-6.

2008

105. Анатомія часу : [вступ. ст. до кн.] // Дорога додому : роман / В. Сидорук ; вступ. статті О. Різників, А. Нечитайла. – Одеса, 2008. – С. 4. – Те саме // Діла житейські : роман, новели / В. Сидорук ; вступ. статті О. Різників, А. Нечитайла. – Одеса, 2015. – С. 4.

106. В чарівнім слові – музика життя : [передм. до кн.] // В надвечірнім падолисті : вірші / Н.Г. Бутук. – Одеса, 2008. – С. 4–5.

107. Голубые осколки неба : [вступ. ст. до кн.] // Лабиринты судьбы : стихотворения / Г. Попова. – Одесса, 2008. – С. 3–4.

108. Дідова осінь Сергія Мефодовського : вступ // Вперше живу : поезії / С. Мефодовський. – Одеса, 2008. – С. 6–8. – Те саме // Миколаїв. вісн. – 4 лип. – С. 3.

109. Культура краю / співавт.: С.В. Козицький, Є.М. Прісовський, М.М. Мацюк [та ін.] // Ми – одесити : навч. посіб. з краєзнавства / [авт.: О.А. Бачинська, П.Г. Гопченко, О.С. Кирилюк [та ін.]] ; за заг. ред. С.В. Козицького. – Вид. 2-ге, допов. – Одеса, 2008. – С. 211–278.

Про кн.: Володин А. Книга об Одессе // Одес. вестн. – 2008. – 7 февр. – С. 3.

110. Одеська хвиля-3 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2008. – 320 с. – Із змісту : Окупант : [вірш]. – С. 20 ; Песня бесов, 1937 р. : (урив. з поеми «Донька Одеси»). – С. 176 ; Комуністи репресували дітей : [рец. на кн. П. Франка «Нескорене юнацтво» (2007)]. – С. 177–179 ; Ветеран і онук (одна із правд) : [поема] ; Післяслово. – С. 231–236 ; Післямова до перекладу «Героїки...» : [перебуваючи у таборі у селищі Кучино (1972), письменник почав вивчати лит. і латис. мови, це дозволило йому перекласти п'єсу Ю. Марцинкявічуса «Героїка, або Приречення Прометей». – С. 293–295 ; Сободзвін : [вірш]. – С. 297–298.

111. Русалка річкова ; Чому так? Про патогенні зміїні гени ; В людській подобі, в людській личині ; Зневага! : [вірші] // Варена сокира : антол. сатири й гумору поетів Одещини / упоряд., ред. та авт. вступ. ст. В. Гаранін ; худож. Л. Дем'янишина. – Одеса, 2008. – С. 142–145.

112. Слухаймо козацьку славу! : [слово про поему] // Стаю на прю : поема / Н. Мовчан-Карпуть. – Одеса, 2008. – С. 5–10.

113. Як обіймав би янгол : [вступ. ст. до кн.] // Яскрава біль : інтимна лірика : [збірник] / О.Г. Кривошопка ; вступ. ст. О.С. Різників. – Одеса, 2008. – С. 3–4.

2009

114. Миколаївщина в історії України (книга для читання з краєзнавства). В 2 ч. Ч. 1 / упоряд. В.П. Бойченко ; ред. Н.М. Огренич. – Миколаїв : ОППО, 2009. – 256 с. – Із змісту : [Вірші]: Про що річчина річ. – С. 94 ; Антія-Русь-Україна. – С. 96 ; Славень Богополю. – С. 180.

115. Одеська хвиля-4 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2009. – 312 с. – Із змісту : Топтання : [вірш]. – С. 46 ; Книга про героїчну ОУН-УПА : [рец. на зб. поезій Д. Шупти «Устами пекельних атак» (2009)]. – С. 77–83 ; Павло Радиш – провозвісник сьогодення : [про борця за нац. ідею П. Радиша]. – С. 148–154 ; Хлопці, що відкрили нагість короля. – С. 155–172 : портр. ; Шістдесяті роки в Одесі : спогади учасників. – С. 175 ; Філфак 70-х : [вірш]. – С. 234 ; Пам'яті Володимира Пристайка (1942–2009) : [спогади про заст. голови СБУ В. Пристайка]. – С. 271 ; Був музей... : [про пограбування музею сестер Ширяєвих]. – С. 290–291 : фот.

2010

116. Одеська хвиля-5 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Сімекс-прінт, 2010. – 336 с. – Із змісту : «Український вісник», благовісник... : урив. з поеми «Промінь з Одеси» (про Ніну Строкату-Караванську). – С. 229 ; Козацька слава все гучніша : [рец. на кн. Н. Мовчан-Карпуть «Стаю на прю» (2008)]. – С. 231–235 : фот. ; Чорновіл у Первомайську : (спогад). – С. 236–239 : фот. ; Нас не подолати : [вірш-присвята В. Чорноволу]. – С. 239–240 ; Як репресували літеру Г' : (гумореска). – С. 272–274 ;

Тарас Шевченко у моєму житті. – С. 275–287 ; Під знаком явора : [про В. Яворівського, укр. письменника, громад.-політ. діяча, борця за незалежність України у ХХ ст.]. – С. 290–294 ; Бесіда з генералом : [вірш ; бесіда з уявною особою, генералом, якого авт. назвав Начкагебе]. – С. 299–301 ; Пам'яті Євгена Концевича : [укр. письменник, політв'язень]. – С. 305.

2011

117. Наш Микола : уривок зі спогадів ; Перед німими. Миколі Вінграновському : [вірш] // Маршал Вінграновський : кн. про поета : (спогади, есеї, листи, інтерв'ю) / упоряд. П. Вольвач. – Київ, 2011. – С. 173–182.

118. Правда глибин душі людської від Бугового до Іллічівська : [рецензія] // Жорна : роман / В. Сидорук. – Одеса, 2011. – С. 4–6. – Те саме // Чорномор. новини. – 2012. – 8 верес. – С. 6.

119. «Синюхи сонь і Бога бистрий біг...» : [вірш] // Степова пектораль : поет. антол. від Т.Г. Шевченка до наших днів / упоряд. А.С. Глушак. – Одеса, 2011. – С. 219.

2012

120. «Доба тісна. Людині тісно в ній...» ; «Не штука зримувати слова...» ; «Зима мина. Озимина...» ; «У вічність догоряє лист...» ; «Достигають пшениці у полі...» ; «На моїм гралі дві струни...» ; «Сниться білий пухнастий хліб...» ; «Загой мені душу мою, мою рану...» ; «Ім'ям республіки моєї...» ; «Прозорість почали втрачати дерева...» ; «Назбираю склянку граду, хоч би впаду...» ; «На цім крилі до тебе прймайну...» // Поезія із-за ґрат : антологія / упоряд. О. Голуб. – Київ, 2012. – С. 569–576.

121. Лисогурська Л.В. Крайни : оповідання, вірші, переклади, біогр. нарис / упоряд. і ред. : Л. Лисогурська ; вступ. слово та біогр. нарис О. Різниченко. – Врадіївка : Вид. А.Г. Коваленко, 2012. – 248 с. : іл., портр. – Із змісту : Суворові правда під пером майстра : [вступ. слово]. – С. 3–4 ; Свого часу і голос, і сумління : біогр. нарис. – С. 237–245.

122. У згоді зі Всевишнім : [передм. до кн.] // Воскресайте, люди!!! : зб. поезії / І.В. Тома ; худож. І. Тома. – Одеса, 2012. – С. 3–4.

2013

123. «Не треба, батьку, говорить про біль...» // Книга про батька : укр. поети XIX–XXI ст. : антологія / упоряд. та передм. В.Л. Чуйка. – Київ, 2013. – С. 221. – Те саме // Чорномор. новини. – 2014. – 11 жовт.

124. Одеська хвиля-7 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, В. Барсуківський, О. Різників. – Одеса : Друк. дім : Фаворит, 2013. – 324 с. – Із змісту : Чайківський Олесь : нові книги одеського шістдесятника : [про кн. «Зросту червоним маком»]. – С. 95–96 ; Кому совість спати дає? : (Василь Стус в Одесі). – С. 159–160 ; Возз'єднати Рому з Романією! : з архівів психушки Голта-Болта (верес. 1941 року) : [лист до тогочасного румун. прем'єр-міністра І. Антонеску (відправник невідомий)]. – С. 238–240 ; Одинчик і їденчик : із тюрем. зошита 1972 р. – С. 279–296 ; Андрій Антонюк – небожитель : [спогади про живописця, нар. худож. України А.Д. Антонюка (1943–2013)]. – С. 317–322 : фот.

2014

125. «А що, якби мені отак сказали...» ; Уривок з поеми «Промінь з Одеси» // Художня рецепція постаті Т.Г. Шевченка у творчості письменників Миколаївщини : навч. посіб. : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвячується / Л.В. Старовойт, І.Б. Марцінковський, О.В. Мірошніченко. – Миколаїв, 2014. – С. 99–102.

126. Два крила у професора : [вступ. ст. до кн.] // Наша Голгофа : думи / О. Птащенко ; вступ. ст., ред. О. Різникова. – Одеса, 2014. – С. 3–6.

127. Два поети – дві долі ; «Ви кажете – загоїлось, зрослося...» ; «Олексо, грішнику святий...» ; «Отак і живу я, друже...» ; «Не ховай, не ховай свої очі...» ; «Ти пам'ятаєш, вийшли в хуртовину...» ; Жоржини // Живлюща сила емігрії : літ. антол. Миколаївщини / уклад.: І.Ю. Береза, П.В. Водяна, В.І. Марущак [та ін.] ; голов. ред. В.І. Шуляр. – Миколаїв, 2014. – С. 329–333.

128. Не пробуджуй у мені звіра : [вірш] // Діти Мардука : фантаст. роман-трилер / В. Савченко. – Дніпропетровськ, 2014. – С. 573–574.

129. Передмова // Епіграфи творів з відродження українства / П.М. Агромаков. – Одеса, 2014. – С. 3.

130. Поет торкає потаємні струни серця : [вступ. слово] // Осінній медоцвіт : поет. зб. / О. Чайківський ; мал. Л. Дем'янишина. – Одеса, 2014. – С. 3.

131. Прокидається душа : «Люблю зародження вірша...» ; «Варити борщ – це теж творити...» ; Зомбі ; Гаснувший голос ; Играющий на струнах дождя ; Украинской Республике, чьим именем меня судили : [вірші] / пер. на рус. А. Яни // Дерибасовская-Ришельевская : одес. альм. / редкол.: Е. Голубовский, О. Губарь, И. Липтуга. – 2014. – № 56. – С. 151–155. – (Поэзия).

132. Степів мелодії одвічні. Поезія. Проза. Гумор : [збірка] / упоряд.: С.І. Мефодовський, П.Ф. Поліщук. – Одеса : Друк. дім : Фаворит, 2014. – 328 с. – Із змісту : Миколі Вилкуну – ювіляру : [вірш]. – С. 39–40 ; [Про збірку поезій С.І. Мефодовського «Вперше живу»]. – С. 167 ; Поетичні миколайчики : [стаття] ; Перше грудня : [вірш] ; Первое декабря : [вірш] / пер. С. Мефодовського. – С. 310–313.

2015

133. Віра і мужність : [спогади про літературознавця, філософа, дисидента Є. Сверстюка ; у публ. вміщено сонет «Євгену Сверстюку»] // На полі чести : у 2 кн. / упоряд. В. Овсієнко. – Київ, 2015. – Кн. 2 : Наш сучасник Євген Сверстюк. – С. 398–399.

134. Є така чудова поетеса... : [рец. на творчість] // Пісня скіфського степу : вибр. твори / Л. Лисогурська. – Миколаїв, 2015. – С. 8.

135. Пришвартування до літератури : [передм. до кн.] // Син землі : оповіді, новели : кн. присвяч. 24-річчю незалежності України / Я.П. Пересунько ; ред. та пер. О.С. Різників. – Одеса, 2015. – С. 3.

2016

136. Брехні не подолати правди : [передм. до кн.] // Тінь Терикона : поема для двох голосів / І. Василькова. – Одеса ; Чорноморськ, 2016. – С. 3–5.

2017

137. Виконуймо волю Божу! : [про авторку кн.] // Два життя – дві долі : розповідь-пам'ять / В. Штельмах. – Київ, 2017. – С. 4–5.

138. Море ; «Якісь дощі пішли сором'язливі...» ; «Браму городища цього...» : [вірші] // Палисадник : лит. альм. / под ред. Э. Леус. – Одесса, 2017. – Вып. 1 : Дайджест 2014–2016. – С. 127–128.

139. На грані розуміння : [передм. до кн.] // Театр : стихи / Т. Сапрыкина. – Одесса, 2017. – С. 3–6.

140. Поети сивіють рано... : [вступ. слово до кн.] // Життєдайні джерела : вибр. поезії / В. Мороз ; уклад. І.О. Меліхова ; худож. Л. Дем'янишина. – Одеса, 2017. – С. 5–12 : фот.

141. Пошуки істини в собі : [передм. до кн.] // Просто неба : поезії / О.Г. Кривошاپка. – Одеса ; Чорноморськ, 2017. – С. 3–6.

2018

142. Два крила у професора : [вступ. ст. до кн.] // Наша Голгофа : думи / О.О. Птащенко. – 2-ге вид., оновл. і допов. – Київ, 2018. – С. 3–6.

2019

143. Бессарабський лірик : про творчість В. Виходцева // Музика серця : вибр. твори / В. Виходцев ; упоряд. Г.Б. Райбедюк ; літ. ред. О.Ф. Томчук. – Ізмаїл, 2019. – С. 101–103.

144. Перше грудня : [вірш] // Символіка української національної ідентичності / В. Куфльовський. – Хмельницький, 2019. – С. 69.

2020

145. Одноримки дідуся ; Як репресували Літеру Г' : гумореска ; Синхронність : [новела] ; Возз'єднати Рому з Романією : [гумореска] // #Текст Миколаївщини : літ.-худож. антол. : поет. мистецтво, проза, публіцистика та есе / упоряд., передм., післямова В. Шуляра, К. Картузова. – Миколаїв, 2020. – С. 85, 162–165.

146. Триптих // Літургія Поетові : вірш. присвяти Манолієві Попадюку й відгуки на його творчість / упоряд.: В. Джуран, Н. Гладиш, Я. Кузик. – Чернівці, 2020. – С. 24. – (Серія «Антологія присвят»).

2021

147. В чому помилявся Огієнко? : [Іван Огієнко – історик і письменник, мовознавець, видавець, педагог, громад., політ. і церков. діяч] //

Доктрина словен та українська дійсність / В. Куфльовський. – Хмельницький, 2021. – С. 6–9.

148. Миколі Вінграновському : [вірш] // «Все на світі з людської душі» : (до 85-річчя від дня народження М.С. Вінграновського) : бібліогр. покажч. / упоряд. М.В. Тасинкевич ; ред. Л.М. Голубенко ; відп. за вип. Н.В. Моїсеєва ; Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка. – Миколаїв, 2021. – С. 5. – (Серія «Під сузір'ям Орфея. Миколаївські лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка» ; вип. 3).

149. Наша Миколіана : М. Вінграновському – 85 : ювіл. вип. літ. альм. «Степове многоріччя» / упоряд.: Г.І. Усатюк, О.С. Різників, І.М. Тихончик. – Врадіївка : Вид. Коваленко А.Г., 2021. – 180 с. : іл. – Із змісту : Велич Миколи Вінграновського : [передмова]. – С. 3–6 : фот. ; Виписки зі щоденника : [спогади про 1951, 1952, 1955, 1956 рр., а також вірш «Перед німими: Миколі Вінграновському»]. – С. 65–77.

2022

150. Хлопці, що відкрили наготу короля / співавт. В. Марущак // За нашу і вашу свободу : навч.-метод. посіб. на допомогу учителю закладу заг. серед. освіти Дніпропетровщини / упоряд.: І.М. Безена, Е.І. Заржицька ; за ред. В.В. Сиченка. – Дніпро, 2022. – Т. 2. – С. 44–59.

Публікації у журналах

1969

151. Високовольтна дільба : [про розподіл електромережі у Балт. р-ні (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] // Перець. – 1969. – № 11. – С. 15.

1977

152. «Коли порубане в шматки...» ; «Стоптала копитами татарва...» ; «Веселимо й веселимося...» ; «Прозорість почали втрачати дерева...» ; «Набираю склянку граду, хоч би впаду...» ; «На цім крилі до тебе примайну...» : [вірші] // Сучасність. – 1977. – № 7/8. – С. 8–11.

1986

153. Дівчинка Люба : [одноримка] // Малютко. – 1986. – № 2. – С. 3 обкл.

1987

154. Держава мови : [вірш] // Укр. мова і літ. в шк. – 1987. – № 9. – С. 28.

1988

155. Опрацювання спільнокореневої сім'ї на мовному гуртку : (з досвіду) // Укр. мова і літ. в шк. – 1988. – № 11. – С. 41–47.

1989

156. Досі не реабілітована... : [про букву «Г»] // Україна. – 1989. – № 45. – С. 20.

157. З градопаду ; Голосистість ; Багатокрилість ; Хутір «Надія» ; Озон ; Рибки ставкові ; «У церкві мовчання дзвіниця німа...» ; «Ціною слова і рядка...» : [вірші] // Україна. – 1989. – № 19. – С. 3.

158. Розслаблення : [вірш] // Соціаліст. культура. – 1989. – № 12. – С. 33.

159. Слово про мову : [вірш] // Укр. мова і літ. в шк. – 1989. – № 7. – С. 27.

1990

160. Степ знає все: «Який там берег за поворотом...» ; «Спитайте в того дерева...» ; Метеорологічне ; Знайома ; «Жінка лежала на березі моря...» ; «О, той Фонтан! Він снівсь ночами...» ; «На вичорніле поле йшли сніги...» ; «При ялиці мале яля...» ; «Не треба, тату, говорить про біль...» : [вірші] ; Клопотання про реабілітацію : [стаття] // Київ. – 1990. – № 8. – С. 62–65.

161. Тиждень укИрмови : уривок з одноймен. повісті // Соціаліст. культура. – 1990. – № 6. – С. 18–19.

162. «Я винен тим, що українець» : [стаття] // Україна. – 1990. – № 36. – С. 16–18 ; № 37. – С. 14–16.

1991

163. Возз'єднаймо Рому з Романією! : з архівів психушки : [гумореска] // Україна. – 1991. – № 17. – С. 44–45.

164. Іронічна екскурсія : [вірш] // Укр. культура. – 1991. – № 10. – С. 29.

165. Лотос на хуторі Околька : [про родину Окольків – фермерів з Миколаївщини] // Укр. культура. – 1991. – № 11. – С. 10–11 ; № 12. – С. 12–13.

166. Микровселенная : научно-фантастическое // Одноклассник. – 1991. – № 7. – С. 46–47.

1992

167. Конференція в Харкові : [«Харків ХХ ст. : історія, культура, політика», 1991 р., 19–21 листоп.] // Слово і час. – 1992. – № 3. – С. 91–93.

168. Пасіонарій Святослав Караванський : [стаття] // Укр. культура. – 1992. – № 10/11. – С. 24–25.

1993

169. І духовний голодомор : [стаття] // Укр. культура. – 1993. – № 9/10. – С. 2 обкл.

170. Їдло 1933-го : нарис // Основа. – 1993. – № 2. – С. 117–132.

1994

171. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 7. – Київ : Кн. друк. наук. кн., 1994. – 256 с. : іл. – Із змісту : Вам ; Я долго думал. Дни и ночи ; Лапате листя клена ; Хутір «Надія» : [вірші]. – С. 5–6 ; Хлопці, що відкрили нагість короля : [розповідь авт. про його перший арешт, який стався 1 жовт. 1959 р.]. – С. 168–180.

1995

172. «Ти ще живий, продавший честь?..» ; Духомор ; Моя анкета ; На самоспалення Олекси Гірника 22.01.78 р. : [вірші] // Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. – Київ, 1995. – Вип. 9. – С. 120–123.

1996

173. Наукова конференція у Харкові : [присвяч. 125-річчю А. Кримсько-го] // Слово і час. – 1996. – № 4/5. – С. 27–28.

1998

174. Слово про мову : [вірш] // Наша школа. – 1998. – № 1. – С. 91.

1999

175. Українські одноримки?.. А чом би й ні? : [про мініатюри з омонімами, які авт. назвав одноримками] // Дивослово. – 1999. – № 6. – С. 59–60.

2000

176. Заплітаються пахощі в коси : «Не проходь мимо мови...» ; Месія і месник ; Викошування ; «Я тебе носити на долоні хочу...» ; Твої яблука пахнуть градом : [вірші] // Літ. Одеса. – 2000. – № 1/2. – С. 214–218.

177. Тому цей день такий святий! : О свободонько, донько! ; Полонез Огінського ; «Уже світає, донечко, світа...» ; «Кімната сміху. Дзеркала криві...» ; Заклинання ; Першого грудня : [вірші] // Дивослово. – 2000. – № 1. – С. 65. – (Антологія «Самоцвіти»).

2003

178. Коли б зібрати всі усмішки: Роздати сміх ; От-така рибина ; Весна ; Літак ; Чи є в гієні гігієна? Корисне гасло ; «Ні, ти тільки скажи...» ; За-йча захворіло ; Гостювання сонечка ; Мама гусенятко ; «По воді пливуть гусята...» ; Знаки Зодіака ; Чоботи ; Пішов чи прийшов? ; «Сідає сонце так велично...» ; «Тато зайчика зустрів...» : [вірші] // Літ. Одеса. – 2003. – № 3. – С. 106–116 : портр.

179. Раскованность : [вірш] / пер. с укр. О. Дорохин // Літ. Одеса. – 2003. – № 1. – С. 126–128.

180. Що ж таке морфологічні багатства? : [стаття] // Родина. – 2003. – № 1. – С. 29–30.

181. Яке відлуння в цьому краї... : грона грози : [вірш] // Літ. Одеса. – 2003. – № 2. – С. 85–89.

2004

182. Нескорений і веселий : до 60-річчя від дня народж. Геннадія Щипківського // Літ. Одеса. – 2004. – № 2. – С. 68–73 : портр. – (Ювіляри) ; Одес. вісті. – 8 трав. – С. 6.

2006

183. Екскурсія по музею просто неба ; Історія зі щитом (пісня) ; Стогін хохла-вола ; Протривати! : [вірші] // Море. – 2006. – № 1. – С. 53–56. – (Ми будем жити, як трава).

184. Іменем твоїм ; Два поети ; Два уривки з поеми «Промінь з Одеси»: 1964. Ювілей Тараса Шевченка ; «Термосять ювілейні дати нас...» // Літ. Одеса. – 2006. – № 2. – С. 104–106.

185. Ми вчилися в одній школі : [про поета М. Вінграновського] // Кур'єр Кривбасу. – 2006. – № 198. – С. 99–102.

186. Промінь з Одеси : уривки з поеми про Ніну Строкату-Караванську // Кур'єр Кривбасу. – 2006. – № 203. – С. 121–134.

2007

187. Друге дихання сонетного рядка : [про зб. сонетів В. Рябого «Жалоколаж» (2006)] // Перевал. – 2007. – № 3. – С. 137–139.

188. Коли закриємо фатальний рахунок? : есе // Київ. – 2007. – № 5. – С. 9–21 ; Крим. світлиця. – 3 серп. – Фот.

189. «Ми граємось на повному серйозі...» ; Саме тут, ті ж самі... ; Ні? ; Л.С. ; Вишивки ; Очі із середини засмагли : [вірші] // Літ. Одеса. – 2007. – № 2. – С. 146–151. – (Ми встанемо-повстанемо із тління).

190. Монолог експозиціонера : про літмузей Харкова : [стаття] // Укр. мова й літ. в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2007. – № 3. – С. 123–126.

191. Право жити, право знати, право на Батьківщину : [про долю Ю. Бадзя та його кн. «Право жити» (1996)] // Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. – Київ, 2007. – Вип. 22. – С. 140–144. – (Книжки).

2008

192. Катарсис Валерія Закіпного : країна знайомиться з одним зі своїх найяскравіших художників : [стаття] // Сучасність. – 2008. – № 10. – С. 150–152 : іл.

193. Півстоліття від кроку до приречення... : [стаття] // Імідж Первомайська. – 2008. – № 3. – С. 17.

194. Співучасник війни ; Сон ; Вулкан ; Перед німими ; Помилка : [вірші] // Імідж Первомайська. – 2008. – № 3. – С. 18–19.

2009

195. Давні вірші // Березіль. – 2009. – № 9/10. – С. 7–11.

2010

196. Кам'яна загадка : [вірш] // Дивослово. – 2010. – № 8. – С. 64.

2011

197. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 26. – Одеса : Сімекс-принт, 2011. – 266 с. – Із змісту : Слово редактора : [вступ. слово]. – С. 4 : фот. ; Вітання ювіляру Святославу Караванському : [до 90-річчя від дня народж. укр. мовознавця, поета, перекладача, журналіста, жертви політ. репресій ; серед підписантів – О. Різників]. – С. 80–81. – (Ювіляри) ; Павло Радиш – провозвісник сьогодення : [про борця за нац. ідею П. Радиша]. – С. 207–212 ; Український вісник : [про перше в Україні період. вид., яке почало виходити в самвидаві у січ. 1970 р.]. – С. 236–237. – (Наша бібліографія. Періодика) ; Уривок з поеми про Ніну Строкату : «“Український вісник”, благовісник...». – С. 237.

198. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 27. – Одеса : Сімекс-принт, 2011. – 292 с. – Із змісту : Унікальні посібники Оксани Тебешевської : [ст. про вчительку та письменницю з Прикарпаття ; про посіб. для шк. «Роман Шухевич – символ нескореності України», «Стежками високої долі Степана Бандери», «Іван Мазепа – безсмертний гетьман українства»]. – С. 228–231 : фот. ; «Сотні літ...» ; «Ти сказав, чоловіче лукавий...» ; Тридцять дев'ятий ; «Коли потяте на шматки...» ; «Медведь» в Конотопі ; Кам'яна загадка ; Пісенька : [вірші]. – С. 233–239 : фот.

2012

199. Украмарс : роман із шухляди (1986) // Море. – 2012. – № 1. – С. 44–83.

2013

200. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 28. – Одеса : Фаворит, 2013. – 200 с. – Із змісту : «Не можу ближнього свого...» : (новела). – С. 22–25 ; Статистика голодомору : [стат. дані]. – С. 26–28 ; Голодною весною 1933-го : [вірш]. – С. 28 ; 40 літ тому... : [від 19 трав. 1972 р., коли авт. засудили вдруге] ; Уривки із поеми «Промінь з Одеси». – С. 64–76 : фот.

2014

201. Виборсування із відмерлої шкіри : [спогади] // Березіль. – 2014. – № 9/10. – С. 150–174 : портр.

2016

202. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 29. – Одеса : Сімекс-принт, 2016. – 200 с. – Із змісту : Вступне слово редактора. – С. 4 ; Таких знайомих нам 25 років... : (ювілейні роздуми) : [про Всеукр. т-во політ. в'язнів і репресованих]. – С. 12–17 : фот. ; Звернення політв'язнів комуністичних таборів : [О. Різників – серед підписантів]. – С. 30 ; 39-ий : [вірш]. – С. 82 ; Лицар творчості і патріотичної дії : (на успіння Володимира Пасічника) : [громад.-політ. діяча, одного з очільників нац.-визвол. і демократ. рухів на Харківщині і в Україні ; О. Різників – серед підписантів некролога]. – С. 165–168 : фот. ; Гроза режимів : 12 лип. 2014 р. померла Валерія Новодворська... : [О. Різників – серед підписантів некролога]. – С. 181–184 : фот. ; Не стало людини, яка слугувала взірцем : пам'яті Євгена Олександровича Сверстюка : [О. Різників – серед підписантів некролога]. – С. 192–193 : фот.

2018

203. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 30. – Одеса : Сімекс-принт, 2018. – 212 с. – Із змісту : Від редактора. Ми боролися за Україну : відкритий лист до очільників держави. – С. 3–5 ; «І громаи пожадливо вдихала...» : вона була часткою тієї сили! : [про укр. поетесу та учасницю визвол. змагань К. Мандрик-Куйбіду та її кн. «Вибрані твори»]. – С. 23–28 : фот. ; «Ми всі на рівні живота...» : [вірш]. – С. 81 ; Чорновіл у Богополі (Первомайську) : (до 80-річчя В'ячеслава Чорновола) ; Нас не подолати : [вірш]. – С. 114–118 : фот. ; Топтання : [вірш]. – С. 132.

2020

204. В обороні українського слова : до 100-річчя від дня народж. Святослава Караванського (24.12. 1920–17.12.2016) / співавт. В. Шендеровський // Світогляд. – 2020. – № 4. – С. 37–40.

Публікації у газетах

1952

205. По воле народа : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1952. – 4 трав.

1953

206. Маяк коммунізму ; Путь танка : [вірші] // Прибуз. комунар. – 1953. – 19 квіт.

207. Мы мира желаем : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1953. – 11 верес.

1954

208. Пожатие дружбы : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1954. – 9 трав.

1958

209. Наследники ; Однажды вечером ; Милая, знакомая в мечтаньях : [вірші] // Вымпел. – 1958. – 28 дек.

1959

210. Первомай : [вірш] // Вымпел. – 1959. – 5 мая.

211. Старик и «Катюша» ; В море ; Прощанье : [вірші] // Вымпел. – 1959. – 5 апр.

212. «Там, откуда я приехал...» : [вірш] // Вымпел. – 1959. – 1 янв.

213. У моря : [вірш] // Вымпел. – 1959. – 12 июля.

1962

214. Дівчатам швейної фабрики : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1962. – 28 квіт.

215. Моє місто : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1962. – 8 груд.

216. Спадковість ; Зустріч радості : [вірші] // За наук. кадри. – 1962. – 21 верес.

217. Степові поеми // Зоря. – 1962. – 3 лип.

1964

218. Годувати смачно і дешево : [стаття] // За індустр. кадри. – 1964. – 16 квіт.

219. Незвичайний іспит : [про іспит, який абітурієнт складав у палаті військ. шпиталю] // За індустр. кадри. – 1964. – 3 верес.

220. Роздум : [вірш] // За індустр. кадри. – 1964. – 21 трав.

221. Спрагле серце солдата : [вірш] // За індустр. кадри. – 1964. – 9 квіт.

1965

222. «Одіссея Одеси...» : [вірш] // За індустр. кадри. – 1965. – 4 листоп.

223. 500 : [про ювіл., 500-й, номер газ.] // За індустр. кадри. – 1965. – 16 груд. – Підпис : О. Сергієнко.

224. «Це не старе – це просто вічне...» : [вірш] // За індустр. кадри. – 1965. – 16 груд.

1966

225. Бойся упрощений : [пародія на вірш В. Скалацького «Не бойся упрощений...»] // За індустр. кадри. – 1966. – 27 груд. – Підпис : О. Сологуб.

226. Молодість триває : [про М.В. Волоховича, проф. Одес. політехн. ін-ту (нині – Одес. нац. політехн. ун-т)] // За індустр. кадри. – 1966. – 20 січ.

227. «На всі віки, на всі епохи...» : [вірш] // За індустр. кадри. – 1966. – 27 груд.

228. Нова радість стала : [про колядування] // Знамя комунізму. – 1966. – 5 янв.

229. Одеса – Каунас : шляхами студент. дружби // За індустр. кадри. – 1966. – 17 лют.

230. Очерети : [вірш] // За індустр. кадри. – 1966. – 11 жовт. ; 1968. – 11 жовт.

1967

231. ...А за совість : нарис : [про завідувача ферми В.І. Поповича] // Нар. трибуна. – 1967. – 7 верес.

232. Бджолина праця : поет. репортаж // Нар. трибуна. – 1967. – 7 жовт.

233. Два кілометри нового : [про побут. проблеми на селі] // Нар. трибуна. – 1967. – 23 листоп.

234. Дума, складена часом : [вірш] // Нар. трибуна. – 1967. – 23 груд.

235. Дядькова хата : поет. репортаж : [про Д.Г. Дяченка] // Нар. трибуна. – 1967. – 16 груд.

236. «Є в світі сад...» : [вірш] // Комс. іскра. – 1967. – 6 січ.

237. І осінній день рік годує : [стаття] // Нар. трибуна. – 1967. – 7 верес. – Підпис : О. Сергієнко.

238. Механізована ланка збирає урожай : [у с. Гольма, Балт. р-ну (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1967. – 7 жовт. – Підпис : О. Сологуб.

239. Ой, ви коні, ви коні сталеві... : поет. репортаж : [про механізатора М. Ясницького] // Нар. трибуна. – 1967. – 28 листоп.

240. Першотравень : [вірш] // Знамя комунізму. – 1967. – 1 мая ; Трибуна студента. – 27 квіт.

241. Прес Думика : [про механіка А. Думика] // Нар. трибуна. – 1967. – 21 жовт.

242. 50, помножене на 3 : [про долю сім'ї Сулемів (три покоління : батько, син, онук)] // Нар. трибуна. – 1967. – 23 листоп. – Підпис : О. Сологуб.

243. Складові успіху : [про проблеми тваринництва у Балт. р-ні (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1967. – 3 жовт.

244. Так починалось нове життя ; На оновленій землі : [про історію і сьогодення с. Пасицели, Балт. р-ну (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] / співавт. І. Остатюк // Нар. трибуна. – 1967. – 26, 31 жовт.

245. Тонни темно-синіх грон : [про виноградарів колгоспу ім. Котовського, Балт. р-ну (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1967. – 26 верес.

246. Треба бити тривогу : [про проблеми тваринництва] // Нар. трибуна. – 1967. – 19 верес.

247. Фернатія стала Кармалюківкою : [про історію села у Балт. р-ні (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1967. – 5 груд.

1968

248. Білопінне море : репортаж : [з птахофабрики] // Нар. трибуна. – 1968. – 6 лип.

249. Великий майстер тонів : [про кн. Г.Д. Зленка «Нетлінне» (1968)] // Нар. трибуна. – 1968. – 18 лип. ; Рад. село. – 25 лип. – Під назвою : 185 сторінок історії.

250. Весна римується легко : огляд віршів // Нар. трибуна. – 1968. – 12 трав.

251. Готуємось до весни. А як? : [стаття] / співавт. С. Поросюк // Нар. трибуна. – 1968. – 5 берез.

252. Дощ... : [про хлібороб. справи] // Нар. трибуна. – 1968. – 14 трав.

253. «Запорожець» – в педучилищі : [стаття] // Нар. трибуна. – 1968. – 17 груд.

254. Зустріч з 1948 роком : [про зустріч з випускниками Балт. пед. уч-ща] // Нар. трибуна. – 1968. – 13 лип.

255. Коренерізка Василя Погорілого : [механік колгоспу «Радянська Україна» В. Погорілий сконструював коренерізку] // Нар. трибуна. – 1968. – 17 груд. – Підпис : Л. Сологуб.

256. Людина з хліборобського племені : [про бригадира колгоспу «Шлях Леніна» І.Д. Пужайла, кавалера ордена Леніна] // Нар. трибуна. – 1968. – 22 жовт.

257. Майстри циклічності : [про робітників Балт. меблевого комбіна-ту] // Нар. трибуна. – 1968. – 10 груд.

258. Метал, що не плавиться : [про комбайнера К.Х. Липовського] // Нар. трибуна. – 1968. – 28 листоп.

259. Молоді душею : [про ланку пенсіонерів Сергія Макаренка] // Нар. трибуна. – 1968. – 19 верес.

260. Оранка вночі : репортаж // Нар. трибуна. – 1968. – 12 жовт.

261. Орлята живуть на землі : нарис : [про бригадира О.О. Чагаринського (с. Петрівка, Балт. р-ну (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1968. – 1 жовт.

262. Пасатські новосілля : [про вирішення житл. проблем на селі] // Нар. трибуна. – 1968. – 12 груд.

263. «Раз, два – дерева...» : [про дит. садок у м. Балті, Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1968. – 21 верес.

264. Сніп не зелений : [про кн. В. Колодія «Зажинки» (1967)] // Прибуз. комунар. – 1968. – 24 лют.

265. «...Хто командував ротами...» : [про учасників Другої світової війни, які живуть у Балт. р-ні (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1968. – 22, 27, 29 лют.

266. Чи заговорить машина? : [стаття] // Комс. іскра. – 1968. – 31 січ.

267. Як поживаєш, клубе? : [про культур. життя на селі] // Нар. трибуна. – 1968. – 16 листоп.

1969

268. Виїзна фельдшерська рада // Нар. трибуна. – 1969. – 17 черв. – Підпис : Л. Сологуб.

269. Виховувати нову людину : з район. теорет. конф. // Нар. трибуна. – 1969. – 12 квіт.

270. Водоспади рушникових злив : поет. репортаж : [про вист. виробів нар. мистецтва у м. Балті, Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1969. – 14 черв.

271. Волова аплодує : [про культур. життя на селі] // Нар. трибуна. – 1969. – 15 квіт.

- 272.** Вулкан бере слід : [про роботу міліції на селі] // Нар. трибуна. – 1969. – 24 трав.
- 273.** Гагарінці вітають космонавтів : [про колгосп ім. Ю. Гагаріна] // Нар. трибуна. – 1969. – 23 січ.
- 274.** «Голубий вогник» тваринників : [про культур. життя на селі] // Нар. трибуна. – 1969. – 8 берез.
- 275.** Господар : [про бригадира І.М. Іванюшу, кавалера ордена Трудового Червоного Прапора] // Нар. трибуна. – 1969. – 24 квіт.
- 276.** Два спогади : [про капітана у відставці, головного бухгалтера лісгоспагу І.Я. Дюбіна, кавалера ордена Леніна] // Нар. трибуна. – 1969. – 15 лют.
- 277.** Збережена грамота : [про скотаря колгоспу «Мирний» Т.О. Женського, ветерана Другої світової війни, відзначеного грамотою-подякою] // Нар. трибуна. – 1969. – 27 лют.
- 278.** «І мене в сім'ї великій...» : [про шевченк. вечір у Балт. пед. уч-щі] // Нар. трибуна. – 1969. – 18 берез.
- 279.** Людина творчої думки : [про електрослюсаря І.Н. Чорного, який сконструював і виготовив для Піщанської олійні перенос. насос для перекачування олії та вальцювальний верстат] // Нар. трибуна. – 1969. – 4 січ.
- 280.** Майорить прапорець : [про ланку швачки З. Терлецької] // Нар. трибуна. – 1969. – 15 берез.
- 281.** Музей будується : [про краєзнав. музей у м. Балті, Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1969. – 22 лип.
- 282.** «Наш дояр Толя» : [про А. Гажія] // Нар. трибуна. – 1969. – 19 черв.
- 283.** Піщанські хризантеми – на Даманському : [про О.А. Тургенєву, жительку с. Піщана, Балт. р-ну (нині – Балт. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл., яка вирощує квіти і висаджує їх на могилах воїнів, що загинули у Другій світовій війні] // Нар. трибуна. – 1969. – 23 серп. – Підпис : Л. Сологуб.

284. «По жіночих натруджених милих руках...»; «Узори вічні, вишивки правічні...»: [вірші] // Нар. трибуна. – 1969. – 14 черв.

285. «Понеділок – важкий день»: [про роботу швейного цеху в м. Балті, Одес. обл.] // Нар. трибуна. – 1969. – 26 серп.

286. Прибрати камінь з дороги...: [про В.В. Домнича, старшого електрика харчового комбінату] // Нар. трибуна. – 1969. – 8 лип.

287. Ходімо, вчителю, у сад: [про вчителя М.К. Ребіцького, садово-да-любителя]; «Ходімо, вчителю, у сад...»: [вірш] // Нар. трибуна. – 1969. – 5 черв.

288. Якби давали нагороди...: [про С. Шендерука, водія автобуса Балта-Ольгопіль] // Нар. трибуна. – 1969. – 2 серп. – Підпис: Л. Сологуб.

1970

289. Знайомтесь: Олекса Різників: 10 квітня 1944 року; Дядькова хата; Обережному; Дозріла гроза: [вірші] // Чорномор. комуна. – 1970. – 18 січ.

1971

290. Ставок в Одесі: [вірш] // Комс. іскра. – 1971. – 17 лип.

291. Ставок в Одесі; На другу зміну: [вірші] // Джутарка. – 1971. – 29 лип.

1977

292. «Прозорість почали втрачати дерева...»: [вірш] // Свобода. – 1977. – 26 січ. – С. 6.

1986

293. Навічно в пам'яті: [вірш] // Прибуз. комунар. – 1986. – 1 берез.

294. Наш Микола: [про письменника М. Вінграновського] // Прибуз. комунар. – 1986. – 22 листоп. – С. 3.

1987

295. Знову в рідних стінах: зустріч з поетом В. Колодієм в серед. шк. № 17 і Будинку культури // Прибуз. комунар. – 1987. – 16 верес.

296. Музика: [вірші] // Ленін. плем'я. – 1987. – 19 трав.

297. Спрага трас : [вірші] // Прибуз. комунар. – 1987. – 26 верес.

1988

298. Два кольори свята : [про день книги у с. Кінецьпіль, Первомайс. р-ну (нині – Первомайс. міська громада, Первомайс. р-ну), Миколаїв. обл.] // Прибуз. комунар. – 1988. – 25 черв. – Підпис : Л. Сологуб.

299. «Ми уявляємо чомусь...» : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1988. – 17 верес.

300. Округлість : з життя чисел : [гумореска] // Прибуз. комунар. – 1988. – 28 трав. – Підпис : О. Р-ко.

301. Терновий вогонь : поема // Ленін. плем'я. – 1988. – 29 трав.

302. Терновий вогонь : уривок з поеми // Прибуз. комунар. – 1988. – 27 лют.

303. Треба бути реалістами : [про ставлення до мови в умовах перебудови] // Півд. правда. – 1988. – 13 листоп.

1989

304. Двері відкрито всім : [про Первомайс. літ. об-ня] // Прибуз. комунар. – 1989. – 4 січ.

305. Іллейко, з Бога Турейко : [уривок з поеми ; передм. авт.] // Прибуз. комунар. – 1989. – 21 листоп.

306. Прости, Вірменіє! : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1989. – 4 січ.

307. Рідна мова : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1989. – 12 груд.

308. Сонет ; Душа Русі : балада // Півд. правда. – 1989. – 5 жовт.

309. Топтання ; Контакт з інопланетянкою ; «Жінка лежала на березі моря...» ; «Я тебе носити на долоні хочу...» ; «Ось царівна польова...» ; На самоспалення поета ; Гойдалка ; Заклинання ; Голосистість ; Рідна мова : [вірші] // Шляхом комунізму. – 1989. – 19 жовт.

310. У вирії : [вірш] // Півд. правда. – 1989. – 25 трав. ; Шляхом комунізму. – 18 лют.

311. У місті триєдиному живу ; Сонет : [вірші] // Юж. правда. – 1989. – 5 окт.

1990

312. Багатокрилість ; Озон : [вірші] // Зоря. – 1990. – 26 черв.

313. Балада про руську душу ; Первомайськ уночі ; Заклинання : [вірші] // Прибуз. комунар. – 1990. – 24 лют.

314. Відлуння «Золотого гомону» : [про фестиваль укр. поезії у Києві] // Прибуз. комунар. – 1990. – 29 верес.

315. Озон ; «На кожному лати й шолом...» : [вірші] // Київ. вісн. – 1990. – 16 верес.

316. Під жорнами хмар : наук.-фантаст. оповідання // Ленін. плем'я. – 1990. – 25 листоп. – С. 8.

317. Розкованість ; Екологічна проблема : [вірші] // Прибуз. комунар. – 1990. – 13 лип.

318. Спадковість полум'я і болю ; «У тридцять сьомому, вночі...» ; «Твоє тільце було принадою...» ; «Оленя гнали цілий день...» ; «Пушкіна – в Одесу...» ; «Не будували – бутували...» : [вірші] // Рад. Україна. – 1990. – 18 трав.

319. «У місті триєдиному живу...» : [вірш] // Прибуз. комунар. – 1990. – 13 листоп.

1991

320. Антія-Русь-Україна ; Основи народознавства ; Екскурсія музеєм просто неба ; Ти є мені... : [вірші] // Чорномор. комуна. – 1991. – 6 верес.

321. Випростуємось : [про I Всесвіт. конгр. укр. політв'язнів (22–23 черв., Київ)] // Чорномор. комуна. – 1991. – 20 лип.

322. [Вітання газеті] // Сходи. – 1991. – 16–22 лют.

323. За всіх переболіти : [про колиш. політв'язня Л. Лук'яненка] // Юж. правда. – 1991. – 27 нояб.

- 324.** Загадковий Іван Богун : [проза] // Рад. Прибужжя. – 1991. – 13 листоп.
- 325.** Заради ближнього : новела // Рад. Прибужжя. – 1991. – 26 жовт.
- 326.** Контакт з інопланетянкою ; «Це все мені приснилося було...» ; Заклинання : [вірші] // Контакт. – 1991. – 8 берез.
- 327.** Людина з іскрою в душі : [історія сім'ї Пилипай (звичайна селян. сім'я з Черкащини)] // Прибуз. комунар. – 1991. – 22 лют.
- 328.** На самосмерть поета ; «Жінка лежала на березі моря...» : [вірші] // Сходи. – 1991. – 16–22 лют.
- 329.** «Не могу ближнього свого...» : новела // Шляхом комунізму. – 1991. – 14 серп.
- 330.** Окупація ; Я – твоя іскринка... ; «Зелений літопис весни і літа...» ; Милість і умілість ; «Стаю на бік упосліджених...» ; «Глухі до всього, мов тетері...» : [вірші] // Самост. Україна. – 1991. – № 8 (лип.). – С. 8.
- 331.** Очунюєм : [проза] // Прибуз. комунар. – 1991. – 23 листоп.
- 332.** Про одну державну таємницю : [Голодомор 1932–1933 рр.] // Прибуз. комунар. – 1991. – 22 берез.
- 333.** Слово про мову ; Гонитва ; Голом'янка ; «Кому іще таке казалосьь...» ; Голодною весною 33-го : [вірші] // Півд. правда. – 1991. – 21 лют.
- 334.** Таємна вечере : новела // Сходи. – 1991. – 15 лип.
- 335.** «Це все мені приснилося було...» : [про себе і про свою творчість] // Контакт. – 1991. – 8 берез.

1992

- 336.** Вихід поезії з Єгипту ГУЛАГівського : [про подорож до Ізраїлю] // Рад. Прибужжя. – 1992. – 12 груд.
- 337.** Галино, ти з нами ! : [стаття] // Прибуз. вісн. – 1992. – 29 серп.
- 338.** Государство с лицом Жанны : [про роботу комісії у справах репресованих при Одес. міськраді ; Ж. Зайва – секретар цієї комісії] // Юг. – 1992. – 18 июня. – С. 2.

339. «Коли потяте на шматки...» ; «Стоптала копитами татарва...» ; Озон ; Метеорологічне : [вірші] // Рад. Прибужжя. – 1992. – 12 груд.

340. Ліхтар і гава ; Молитва королеви ; Галушка ; Гілки і листя ; Коза і берізка ; Море і хлопчик : [вірші] // Рад. Прибужжя. – 1992. – 19 верес.

341. Між Бугом та Йорданом : [нотатки письменника про подорож до Мертвого моря] // Чорномор. новини. – 1992. – 6 жовт.

342. «На косу стало горло босе...» ; «Я долго думал. Дни и ночи...» ; «Оленя гнали цілий день...» ; «Я запідозрив сам себе...» : [вірші] // Рад. Прибужжя. – 1992. – 28 трав.

343. Обніміться, брати мої... : [проза] // Прибуз. вісн. – 1992. – 25 лип.

344. Пленер на щиті : [інтерв'ю з художницею із США А. Роджерс] / записали Г. Самойлова, О. Різників // Рад. Прибужжя. – 1992. – 27 жовт.

345. Подорож за Мертве море : [нотатки] // За вільну Україну. – 1992. – 17 листоп.

346. «Процес таки пішов...» : [про фермера В. Бацька] // Прибуз. вісн. – 1992. – 20 жовт.

347. Шкіра і суть: Як сказати... ; Екскурсія музеєм просто неба ; Антія-Русь-Україна ; Гидкі каченята : [вірші] // Юж. правда. – 1992. – 16 янв.

348. Шолом! – Чолом! : [нотатки письменника про подорож до Ізраїлю] // Прибуз. вісн. – 1992. – 13 жовт.

349. «Я винен тим, що українець» : [стаття] // Рад. Прибужжя. – 1992. – 28 трав.

1993

350. Багатокрилість: Біля брами ; «Очунюєм, як мрець із небуття...» ; «Над жовтим піском Кароліно-Бугазу...» ; Багатокрилість ; «Це відшуміло сінохмілля...» : [вірші] // Веч. Одесса. – 1993. – 9 окт.

351. Густа історія України : [інтерв'ю з письменником М. Вінграновським] / записав О. Різниченко // Чорномор. новини. – 1993. – 15 квіт.

- 352.** Духовний голодомор : [стаття] // Рад. Прибужжя. – 1993. – 3 серп.
- 353.** «Жизнь прекрасна!» : [гумореска] // Рад. Прибужжя. – 1993. – 16 верес.
- 354.** З-під носа гроші видуло : [про банків. справи] // Прибуз. вісн. – 1993. – 13 берез.
- 355.** Легенда про Романа : [передм. до публ. віршів О. Романишина] // Рад. Прибужжя. – 1993. – 14 верес.
- 356.** Мати чи мачуха, або Вернувся капітан із Мурманська : [про проблеми, що виникли у військових після розпаду СРСР] // Прибуз. комунар. – 1993. – 26 черв.
- 357.** На смерть поета : Івану Савві, Віктору Сергієнку : [вірш] // Прибуз. вісн. – 1993. – 12 січ.
- 358.** Одесский педин в Магадане : [інтерв'ю з колиш. політ'язнем І. Коцюбинським] / записав О. Різниченко ; підгот. до друку М. Глядченко // Юг. – 1993. – 27, 28 авг.
- 359.** Основи народознавства : [вірш] // Укр. Південь. – 1993. – 2 груд. – С. 7.
- 360.** Реанімація кулака? : [про спроби відродити диктатуру компартії] // Прибуз. комунар. – 1993. – 30 січ.
- 361.** Сідлаємо коней! : [про збір козаків] // Прибуз. вісн. – 1993. – 13 берез.
- 362.** Статистика голодомору : [стаття] // Рад. Прибужжя. – 1993. – 31 серп.
- 363.** Чудище, або Добрий молодец : [про Росію як тюрму] // Молодь України. – 1993. – 9 лют.
- 364.** Що роблять з моєю Україною? : [стаття] // Укр. Південь. – 1993. – 9 груд.

1994

- 365.** Голодомор духу : [вірш] // Контакт. – 1994. – 20 серп.

366. Запорозжці і куховарки : гумореска // Прибуз. вісн. – 1994. – 22 лют. – Підпис : Р. Олексюк ; Рад. Прибужжя. – 12 берез.

367. Месія і месник : [вірш] // Укр. Південь. – 1994. – 30 черв. – С. 8.

368. Моя країна – Антія-Русь-Україна : [вірш] // Укр. Південь. – 1994. – 24 лют. – С. 7.

369. Намисто, яке не можна втрачати : [про зону відпочинку біля с. Коблевого, на межі Одес. і Миколаїв. областей] // Рад. Прибужжя. – 1994. – 29 листоп.

370. Нашого цвіту по всьому світу : [стаття] // Прибуз. вісн. – 1994. – 5, 8, 12 лют.

371. Основи народознавства : [вірш] // Укр. Південь. – 1994. – 24 лют.

372. «Очунюєм, як мрець із забуття...» ; Месія і месник : [вірші] // Юж. правда. – 1994. – 19 марта.

373. Перетікання душ: 24 лютого 1937 року ; Згадує душа ; Регенерація душі ; Пізнання і пізнавання : [вірші] // Літ. Україна. – 1994. – 22 груд.

374. Програма поета – это его стихи : [стаття] // Юж. правда. – 1994. – 19 марта.

375. Україна-Вкраїна-Країна – так віддавна край рідний зовуть : Дозріла гроза ; На самоспалення Олексі Гірника 22.01.78 ; Голодомор духу ; Друге пришествя ; Море : [вірші] // Голос України. – 1994. – 18 черв. – С. 12.

1995

376. Архімандрит Зинон – іконник : [стаття] // Прибуз. вісн. – 1995. – 7 січ.

377. Вибір зроблено : [про відокремлення с. Вербова Балка від радгоспу «Первомайський» на Миколаївщині] // Прибуз. новини. – 1995. – 4 лют.

378. Живім надією: Я купаюся в Дніпрі ; Я розумію мову каменюки ; Не штука зримувать слова ; Живім надією : [вірші] // Чорномор. новини. – 1995. – 11 лют.

- 379.** Країна Вінграновського // Рідне Прибужжя. – 1995. – 12 груд.
- 380.** Погляд із сьогодення : [про поему «Кавказ», яку Т.Г. Шевченко присвятив пам'яті свого друга Якова де Бальмена] // Чорномор. новини. – 1995. – 8 берез.
- 381.** Присягаю, мамо... : оповідання // Рад. Прибужжя. – 1995. – 21 лют.
- 382.** Рік Вінграновського // Рад. Прибужжя. – 1995. – 28 груд.
- 383.** «Товароискатели» : [про спецпайки для комуніст. еліти] // Соціал-демократ. – 1995. – 5 берез.

1996

- 384.** «Кавказ» Тараса : [про поему Т.Г. Шевченка] // Слава і Честь. – 1996. – 12 берез. – С. 8.
- 385.** Не надо бояться поэта : Миколу Вінграновского уважили в родном Первомайске // Николаев. новости. – 1996. – № 1.
- 386.** Олег Олійників : [нарис] // Одес. вестн. – 1996. – 27 лип.
- 387.** Пекло : [спогади колиш. політв'язня І. Герасименка] // Одес. вісті. – 1996. – 13 лип.
- 388.** Тарас и Чечня : [про поему «Кавказ» Т.Г. Шевченка] // Юг. – 1996. – 29 марта.
- 389.** Тарас Максим'юк : [нарис] // Одес. вестн. – 1996. – 22 авг. – С. 5.
- 390.** Україна... Одеса... Люди... : [передм. до публ. уривка зі спогадів О.М. Де-Рібаса] // Одес. вестн. – 1996. – 27 июня.
- 391.** Чи подолаємо розбрат? : Одеська «Просвіта» під прицілом // Чорномор. новини. – 1996. – 23 листоп. ; Юг. – 22 нояб.
- 392.** «Я син народу-велетня» : [про себе і передм. до публ. віршів] ; Ціною слова... ; Мое джерельце ; У ворожім стані ; «Орел дрімав посеред поля...» ; «Стою на краю України...» ; «Ти лагідна...» : [вірші] // СіЧ. – 1996. – 15 жовт.

393. «Я тебе носити на долоні хочу...»: [вірш] // Одес. вестн. – 1996. – 9 окт.

1997

394. А комуністи не пом'янули, не покалися...: [про відкриття пам'ятника на могилі репресованих] // Чорномор. новини. – 1997. – 15 листоп.

395. Ми засівали єдність, і дощ кропив її: [про І Всесвіт. з'їзд об'єднання ветеранів-українців] // Думська площа. – 1997. – 2 серп. – С. 2.

396. Найгостріше слово – Україна: 55 літ тому у Бабиному Яру розстріляно Олену Телігу // СіЧ. – 1997. – 25 лют.

397. Нюрнберг-2: містика Катині: [як приховували правду про трагедію Катині] // Чорномор. новини. – 1997. – 2 лип.

398. Почему нет льгот репрессированным? // Одес. вестн. – 1997. – 24 сент.

399. «Президенту України... учень 5-А класу»: [про О. Коденчука, засудженого за боротьбу за укр. мову] // Одес. вісн. – 1997. – 28 лют.

Про ст.: *Смішко С. Допоки будемо мовчати?.. // За вільну Україну. – 1997. – 17 квіт.*

400. Радіє, мов мати, одеська земля: [вірш] // Чорномор. тижневик. – 1997. – № 1 (трав.).

401. Розстріляна совість: [про поетесу О. Телігу] // СіЧ. – 1997. – 26 лип.

402. Соборність – це єднання усіх українців // Одес. вісн. – 1997. – 22 січ.

403. Чи варто засівати «Бур'ян» у свідомість?: [про вивчення в шк. роману А. Головка «Бур'ян»] // Одес. вісн. – 1997. – 24 січ.

1998

404. Бережімо рідну мову: рек. до проведення першого уроку в новому навч. році // Думська площа. – 1998. – 29 серп. – С. 8.

405. Бессарабський лірик: [про творчість В. Виходцева] // Чорномор. новини. – 1998. – 20 жовт.

- 406.** Гидкі каченята : [вірш] // Чорномор. новини. – 1998. – 24 берез. – С. 3 : фот.
- 407.** Два документи з Варшави : [5 трав. 1900 р. в Одесі народився Ю. Липа] // Чорномор. новини. – 1998. – 5 трав. – С. 3.
- 408.** Детективна історія : гумореска // Чорномор. новини. – 1998. – 19 листоп.
- 409.** Душа на долоні : [про нову зб. поезій В. Мороза «Моя душа як пташка на долоні»] // Чорномор. новини. – 1998. – 20 січ. – С. 3.
- 410.** І язик, і мова : [про конкурс «Вчитель року-98»] // Чорномор. новини. – 1998. – 7 лют.
- 411.** Істина – з нами! : [про поета Б. Нечерду] // Юг. – 1998. – 20 фебр. – С. 1.
- 412.** Люди, обижаемые государством : [про Ю. Рожковську, дочку репресованих] // Одес. вестн. – 1998. – 31 окт.
- 413.** Микола Вінграновський в Одесі // Думська площа. – 1998. – 31 жовт. – С. 8.
- 414.** Наш край – це рай : [вірш] // Чорномор. новини. – 1998. – 17 лют.
- 415.** Нащадкам наш скарб – рідну мову : [стаття] // Котов. вісті. – 1998. – 16 черв.
- 416.** «Не можу ближнього свого...» : новела // Думська площа. – 1998. – 6 черв. – С. 4.
- 417.** «Невже я міг пройти і не помітить?...» ; «При ялині мале яля...» ; «Живім надією...» ; «Я, їздець у безплатних трамваях...» ; 24 лютого 1937 року ; На самоспалення Олекси Гірника 22.01.1978 року : [вірші] // Думська площа. – 1998. – 31 жовт. – С. 11.
- 418.** Першого грудня : [вірш] // Чорномор. новини. – 1998. – 10 січ. – С. 1.
- 419.** Пора айсбергів минає : [про кн. Л. Куракіна «Айсберги»] // Рад. Прибужжя. – 1998. – 29 груд.

420. Про патогенні зміїні гени : [вірш] // Чорномор. новини. – 1998. – 12 берез. – С. 3.

421. Самоспалення : [про О. Гірника, укр. дисидента, який на Тарасовій горі у Каневі здійснив акт самоспалення, протестуючи проти зросійщення України] ; На самоспалення Олекси Гірника 22 січня 1978 року : [вірш] // Думська площа. – 1998. – 18 берез. – С. 6.

422. Слово про мову : [вірш] // Думська площа. – 1998. – 22 лип. – С. 7 : фот. ; Котов. вісті. – 16 черв.

423. Стихи разных лет: Солдат і море ; Любов злочинна ; Безвихідь? ; Серпневі гостини ; В лабіринтах не до проходу ; Далекий рік 60-й ; Море ; Люби мене, як я тебе ; «Пушкіна – в Одесу...» // Юг. – 1998. – 23 юнія. – С. 3 : фот. – Підпис : О. Резниченко.

424. «Я маю паспорт України» : [роздуми з нагоди отримання укр. паспорту] // Чорномор. новини. – 1998. – 10 січ. – С. 1.

1999

425. Багатокрилість : [вірш] // Веселка. – 1999. – № 14 (груд.) ; Колос. – 3 листоп. ; Енакиев. рабочий. – 2006. – 22 авг.*

426. «Все уміть, а не могли нічого – от що осінь пророкує нам» : [вірш] // Веч. Одесса. – 1999. – 28 окт. – С. 3. – (У скарбницю мудрості). – (192 сходинки ; № 10).

427. Дві п'ятірки Геннадія Щіпковського : [до 55-річчя від дня народж.] // Чорномор. новини. – 1999. – 6 трав. – С. 3 : портр.

428. З відставних рядових – в академіки : [про Т.Г. Шевченка] // Чорномор. новини. – 1999. – 11 берез.

429. Зомбі ; Першого грудня ; «На Лузанівку з'їздить, чи що...» ; Одеса ; «Як він читав! Слова іскрились...» ; Воскресіння мови : [вірші] // Думська площа. – 1999. – 3 груд. – С. 11. – (Південна ліра).

430. Козацкое евангелие от Богдана : [про кн. Б. Сушинського «Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців ХV–ХІХ століть» (1999)] // Юг. – 1999. – 20 апр.

- 431.** «Не наше радіо...» : [про те, що пасажери стають заручниками муз. уподобань водіїв] // Чорномор. новини. – 1999. – 11 берез.
- 432.** Незламна одеситка : Ганні Михайленко – 70 // Чорномор. новини. – 1999. – 30 квіт.
- 433.** Одеса одесною Бога : [про себе] // ТВ плюс мир. – 1999. – 11 окт.
- 434.** Одеському міському голові Руслану Боделану : звернення : [про порушення у місті Закону про мови] / співавт. П. Агромаков // Чорномор. новини. – 1999. – 2 берез. – С. 1.
Відгук: Дуда А. Прочитавши звернення... // Чорномор. новини. – 1999. – 23 берез. – С. 1.
- 435.** Поет – це форма існування мови : [про літстудію «Гарт» при Одес. палаці дітей та учнів. молоді ім. Я. Гордієнка] // Веселка. – 1999. – № 14 (груд.).
- 436.** Помилка : [вірш] // Чорномор. новини. – 1999. – 1 квіт. – С. 3.
- 437.** Роздвоєний промінь : фрагменти з поеми // Чорномор. новини. – 1999. – 15 лип. – С. 3 : фот.
- 438.** Рух лише один – народний! : заява проводу Одес. обл. орг. НРУ «Про відновлення діяльності правочинних органів “Народного руху України”» : [серед підписантів – О. Різників] // Чорномор. новини. – 1999. – 24 квіт.
- 439.** Самоцвіти : [вступ. слово до віршів учнів укр. гімназії № 8] // Веч. Одесса. – 1999. – 20 мая. – (192 сходинок ; № 5) ; Одес. вісті. – 26 серп. – Під назвою : Самоцвіти гімназії № 8.
- 440.** Сенатор Кеннеді обіймає одеситку : [про колиш. репресовану Г. Михайленко] // Слово. – 1999. – 14 мая.
- 441.** Слово про друга і провідника : [про В. Чорновола ; серед підписантів – О.Різників] // Чорномор. новини. – 1999. – 1 квіт.
- 442.** «Соколята» з Долинського : [про учнів шк. с. Долинського, Ананьїв. р-ну (нині – Ананьїв. міська громада, Поділ. р-ну), Одес. обл., які є членами куреня Всеукр. козац. Січі] // Одес. вісті. – 1999. – 24 верес.

443. Співець незалежності : [передм. до публ. вірша Х.Н. Бялика] // Веч. Одеса. – 1999. – 4 марта. – С. 2. – (192 сходинок ; № 3).

444. Степовичка із Журавки : [передм. до публ. віршів Н. Мовчан-Карпусь] // Одес. вісті. – 1999. – 18 черв.

445. «Як він читав! Слова іскрились...» ; «Девушка, знакома в мечтаньях...» ; Вибухає весна ; Одеса : [вірші] // ТВ плюс мир. – 1999. – 11 окт.

446. Як Савло став Павлом : притча // Думська площа. – 1999. – 19 берез. – С. 5.

2000

447. «Аж страшно, як згадаю...» : [про т-во «Постраждалих від політ. репресій»] // Думська площа. – 2000. – 15 верес. – С. 1, 2.

448. Возз'єднання Рому з Романією! : з архівів психушки // Чорномор. новини. – 2000. – 13 лип.

449. Діти славлять Вітчизну : [про виступи в День незалежності України гуртківців Одес. палацу дітей та учнів. молоді ім. Я. Гордієнка] // Думська площа. – 2000. – 6 жовт. – С. 10.

450. Для дітей – трьома мовами : [укр., рос. та англ. мовами видано кн. Н. Ширяєвої «Гусак Гоша і Матильда. Невигадані розповіді про тварин»] // Думська площа. – 2000. – 13 жовт.

451. Зимовий роздум : [вірш] // Юг. – 2000. – 28 окт.

452. Їхні діти – наші діти : [про приїзд до Одеси дітей українців з Румунії] // Думська площа. – 2000. – 1 верес. – С. 3.

453. «Найкращі ролі вже давно зіграні» : [бесіда з актором та телеведучим Б. Чуфусом] / записав О. Різників // Чорномор. новини. – 2000. – 12 лют.

454. Ніна Строката-Караванська : [про одеситку-шістдесятницю] // Думська площа. – 2000. – 18 серп. – С. 1, 2, 3.

- 455.** Одесити прагнуть української книги : інтерв'ю з головою правління Благодійн. фонду ім. Івана та Юрія Лип Г. Дольник // Думська площа. – 2000. – 1 груд. – С. 2.
- 456.** Оце б Гуморина зазвучала : [про необхідність додати Гуморині нац. забарвлення] // Думська площа. – 2000. – 9 черв. – С. 8.
- 457.** Пасіонарій Святослав Караванський // Думська площа. – 2000. – 15 груд. – С. 1, 3.
- 458.** Переливаюсь в звуки ; Душа степу ; «Чорносиза земелько України!..» ; Про патогенні зміїні гени ; «Ішов горнець по воду...» ; «Трава не вміє славити Сонце...» ; «Живім надією. Коли...» ; «Слова і голос, блискавка і грім...» ; Савасана (Розслаблення) ; «О, скільки вас пройшло цим степом...» : [вірші] // Крим. світлиця. – 2000. – 3 листоп. – С. 13.
- 459.** Промінь світла з темряви : [про родину Караванських] // Юг. – 2000. – 28 окт.
- 460.** Пульс української незалежності : [до роковин смерті голови НРУ В. Чорновола ; у публ. вміщено присвяч. йому вірш О. Різників «Роковини смерті»] // Думська площа. – 2000. – 21 квіт. – С. 8.
- 461.** Рух : назви подібні – партії різні : заява проводу Одес. обл. орг. Нар. руху України (НРУ) : [серед підписантів – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2000. – 13 лип.
- 462.** Спадщина тисячоліть : чим українська мова багатша за інші? // Думська площа. – 2000. – 21 січ. – С. 6 ; 28 січ. – С. 9 ; 4 лют. – С. 6 ; 18 лют. – С. 10 ; 25 лют. – С. 7 ; 24 берез. – С. 8 ; 31 берез. – С. 9 ; 28 квіт. – С. 8 ; 26 трав. – с. 8. ; Укр. мова та літ. – № 38 (жовт.) ; № 40 (листоп.) ; № 41 (груд.).
- 463.** Співучасник війни : [вірш] // Думська площа. – 2000. – 5 трав. – С. 11 ; Відродження. – 2020. – 21 трав. – С. 5.
- 464.** Співучі сусіди : [про однойм. конкурс, організований Великомихайлів. райдержадмін.] // Чорномор. новини. – 2000. – 21 жовт.
- 465.** То ще раз – допоки? : [про керівника міжрайон. податк. адмін. Великої Михайлівки Т. Гаврилову] // Чорномор. новини. – 2000. – 9 груд.

466. Час був зігнув, але не зламав : [про журналіста, публіциста, поета та краєзнавця І. Малюту] // Шлях перемоги. – 2000. – 11 трав.

467. Щире слово поета : [передм. до кн. віршів «Молюсь людині» Л. Федорука] // Чорномор. новини. – 2000. – 10 лют. – С. 3.

2001

468. Відверта розмова : [про зустріч колиш. політв'язнів і репресованих з президентом Л. Кучмою] // Думська площа. – 2001. – 20 квіт. – С. 3.

469. «Він був між нас...» : [вірш, присвяч. С. Караванському, включено у ст. О. Петренка «Справжній чоловік Святослав Караванський – святий грішник з Дентона (США)»] // Дев'ятий вал. – 2001. – 29 серп.

470. Воскресіння мови ; Слово про мову ; Держава мови : [вірші] // Думська площа. – 2001. – 19 жовт. – С. 8.

471. Двемея чи тримея? : [про мову наших депутатів] // Юг. – 2001. – 3 нояб.

472. За права людини : [виступ проти тероризму] // Думська площа. – 2001. – 19 жовт. – С. 2.

473. Зростають лави ветеранів : [стаття] // Думська площа. – 2001. – 20 лип. – С. 3.

474. І Крим, і Рим, і острови ГУЛАГу... : [про М. Папія, ветерана Другої світової війни] // СіЧ. – 2001. – 27 лип. – С. 8.

475. Користь від спалювання книжок : [есе про краєзнавця і письменника Г.Д. Зленка] // Думська площа. – 2001. – 9 лют. – С. 5.

476. Лірика фізика : [про творчість О.О. Птащенка] // Рідне Прибужжя. – 2001. – 1 груд. – С. 3.

477. Нескорені : [про відкриття в Одесі VII Збору (З'їзду) Всеукр. т-ва політв'язнів і репресованих] // Думська площа. – 2001. – 9 черв. – С. 2.

478. Пам'яті Ігоря Білозіра : [вірш, присвяч. укр. композитору] // Чорномор. новини. – 2001. – 31 трав.

- 479.** Про що річчина річ? : [роздуми про походження назв річок] // Думська площа. – 2001. – 19 жовт. – С. 8.
- 480.** Реабілітація Святослава Караванського // Укр. мова та літ. – 2001. – 1 січ. – С. 6.
- 481.** Спадщина тисячоліть // Укр. Південь. – 2001. – 6–12, 13–19, 20–26 груд. – С. 8 ; 2002. – 10–16, 17–23, 24–30 січ. – С. 8 ; 31 січ.–6 лют. – С. 8 ; 7–13, 14–20 лют. – С. 8.
- 482.** Спасибі за крила : [вірш] // Думська площа. – 2001. – 24 серп. – С. 11.
- 483.** Чи варто пересаджувати хробачка? : [про укр. мову] // Думська площа. – 2001. – 20 лип. – С. 9 ; СіЧ. – 31 лип. – С. 8.

2002

- 484.** «Дорогі наші “чорноморці”!..» : [вітання з 85-річчям виходу першого номера газ. ; серед підписантів – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2002. – 27 лип. – С. 1. – («Чорноморці» – 85).
- 485.** Здійснилося : [про перемогу блоку «Наша Україна» на виборах до ВР України] // Чорномор. новини. – 2002. – 6 квіт.
- 486.** «Областной центр культуры «Украина» подвешен на волоске?...» // Веч. Одесса. – 2002. – 20 юния.
- 487.** Одноримки // Веч. Одесса. – 2002. – 21 февр. – С. 4. – (192 сходинки ; № 33) ; Думська площа. – 20 верес. – С. 10–11.
- 488.** Передвиборна промова чинуші ; «О той Фонтан! Він снівсь ночами...» ; У самій веселці ; На трасі : [вірші] // Чорномор. новини. – 2002. – 23 лют.
- 489.** Припонтида. Вип. 10. Із книги «Одноримки. Словник омонімів та схожослів» // Чорномор. новини. – 2002. – 14 листоп. – С. 3. – (Б-чка «Чорноморки»).
- 490.** Слава В'ячеслава : [про В. Чорновола] // Чорномор. новини. – 2002. – 19 груд.

2003

- 491.** В захиту школи : [лист про шк.-інтернат № 4 (м. Южне, Одес. р-ну, Одес. обл.) ; серед підписантів – О. Різників] // Юг. – 2003. – 13 дек.
- 492.** «Варити борщ – це теж творити...» : [вірш] // Думська площа. – 2003. – 30 трав. – С. 10.
- 493.** Двострунне грало: «На моїм гралі дві струни...» ; «Воли не спали довго тої ночі...» ; «Стоять на чатах будяки...» : [вірші] // Чорномор. новини. – 2003. – 1 листоп.
- 494.** «Двострунне грало я беру...» : [вірш] // Чорномор. новини. – 2003. – 27 черв., 4 верес., 1 листоп. ; Вперед. – 2005. – 23 листоп. – С. 2.
- 495.** «Є в нашій сонячній Одесі...» : [передм. до віршів Л. Володіної та І. Васалатій, опубл. в газ.] // Пресс-кур'єр. – 2003. – 11–17 сент. – С. 15.
- 496.** З книги «Двострунне грало»: «Двадцять квітня...» ; «У церкві мовчання, дзвіниця німа...» : [вірші] // Чорномор. новини. – 2003. – 4 верес.
- 497.** Звернення Одеського обласного комітету захисту Конституції : [до одеситів ; серед підписантів – О. Різників] // Юг. – 2003. – 15 мая.
- 498.** Літ до ста рости! : [вітання М. Папію] // Пресс-кур'єр. – 2003. – 17–23 июля.
- 499.** Перше знайомство : [про В. Чорновола] // Чорномор. новини. – 2003. – 23 берез.
- 500.** Рідна мова : [вірш] // Укр. мова та літ. – 2003. – № 29/30. – С. 22.
- 501.** Роздуми над картою ГУЛАГу : [про два одес. музеї репресованих: один створений Т-вом дітей розстріляних, другий – сестрами Надією і Ніною Ширяєвими, чий батько був заарештований у 1937 р. і розстріляний] // Юг. – 2003. – 30 окт. – С. 3 : фот.
- 502.** «Степан, син Степана Кравченка» : [передм. до публ. в газ. віршів С. Кравченка] // Пресс-кур'єр. – 2003. – 23–29 окт. – С. 15.

503. Чорноволів благовісник : [про Н. Строкату-Караванську] // Чорномор. новини. – 2003. – 25 груд.

2004

504. Блазень – сіль історії? : [передм. до публ. в газ. уривка з роману А. Колісниченка «Зозулька з Апокаліпсису» (2003)] // Думська площа. – 2004. – 23 січ. – С. 1, 6.

505. Бунтівний Тарас : 20 серпня Тарасу Мельничуку виповнилося б 66 // Всевідо. – 2004. – 19 серп.

506. Дума третя : [уривок з поеми «Іллейко, з Бога Турейко»] // Думська площа. – 2004. – 8 жовт. – С. 5.

507. Живу – назад : [прощання з поетом М. Вінграновським] // Чорномор. новини. – 2004. – 29 трав.

508. Іменем твоїм : [вірш] // Думська площа. – 2004. – 26 берез. – С. 11. – (У вінок Кобзареві).

509. Іменем твоїм ; «І як би нам змужніть і побороти...» : [вірші] // Золото слів. – 2004. – 19–23 трав. – С. 5.

510. Море : [вірш] // Чорномор. новини. – 2004. – 10 черв.

511. Натхнення : [вірш] // Думська площа. – 2004. – 2 квіт. – С. 11. – (Сторінка гумору та сатири : Одеський перець).

512. «Но народ не сдавался...» : роздуми над кн. : [про кн. П. Устименка «Карнафей»] // СіЧ. – 2004. – 13 лип. ; Відродження. – 2022. – 3 лют. – С. 3 : фот.

513. Очі ожини сині : [вірш] // Чорномор. новини. – 2004. – 12 черв.

514. Степанова душа пробудила : 1 січ. 1909 р. народився С. Бандера // Чорномор. новини. – 2004. – 1 січ.

515. Уривки з поеми «Окупація»: 1. Від хати до хати ; II. На Кодимі Кримка // Чорномор. новини. – 2004. – 18 верес. – С. 7.

516. Хміль ; Їдемо з Карпат ; Краса – і безідейна? Як сказати ; Олівець ; Сірник ; Одноримки : Кілька ; Вусі ; Вона ; Випуск ; Доїла ; Чарування чаром : [вірші] // Думська площа. – 2004. – 13 серп. – С. 10.

2005

517. Сонет : [вірш] // Одес. изв. – 2005. – 23 апр. – С. 5.

518. Спадщина тисячоліть : нові розділи // Думська площа. – 2005. – 21, 28 жовт. – С. 7 ; 4, 11, 18, 25 листоп. – С. 9 ; 2, 9 груд. – С. 9.

519. «Уже світає, донечко, світа...» : сонет // Одес. вісті. – 2005. – 23 квіт.

520. Чи переступить обрій межі? : [про кн. О. Григор'євої «Обрій межі переступить» (2005)] // Чорномор. новини. – 2005. – 28 лип.

2006

521. Вчасно згадав : [вірш] // Одес. вісті. – 2006. – 5 серп. – С. 8.

522. Дорогим моїм землякам! // Енакиев. рабочий. – 2006. – 22 авг.*

523. З історії музичного Львова // Чорномор. новини. – 2006. – 2 верес. – С. 4.

524. З молитвою про убієнних синів України : [про трагедію Сандармоху] // Думська площа. – 2006. – 24 листоп. – С. 2.

525. Іменем твоїм ; Промінь з Одеси : уривки з поеми // Чорномор. новини. – 2006. – 18 трав.

526. Право жити, право знати, право на Батьківщину : [про кн. Ю. Бадзя «Право жити» і про самого авт. – до його 70-річчя] // Чорномор. новини. – 2006. – 13 трав. – С. 7.

527. Українська мова багатша за інші. Чим і чому? // Аркасівська вулиця. – 2006. – Ч. 13 (квіт.). – С. 12-13*.

528. Чи вшанує Одеса Франка? : до депутатів Одес. облради : [відкритий лист діячів культури ; серед підписантів – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2006. – 7 жовт. – С. 1.

2007

- 529.** Гартують пера молоді поети : [про літ. студію «Гарт» при Одес. міськ. палаці дит. та юнац. творчості] // Думська площа. – 2007. – 6 лип. – С. 12.
- 530.** Держава мови ; Перед німими : Миколі Вінграновському : [вірші] // Думська площа. – 2007. – 10 серп. – С. 6.
- 531.** Держава мови ; Рідна мова ; Слово про мову : [вірші] // Прибуз. вісн. – 2007. – 20 лют.
- 532.** Друге дихання сонетного вінка : [про поета В. Рябого та його сонети] // Коломийс. вісн. – 2007. – 17 серп. – С. 4*.
- 533.** Життя – тернистий шлях боротьби за Україну : [стаття] // Укр. Південь. – 2007. – 22 лют.–1 берез. – С. 3.
- 534.** Зустрічі у Первомайську : [з В. Чорноволом] // Чорномор. новини. – 2007. – 22 груд. – С. 3 : фот.
- 535.** І подолянин, і волиняк, і одесит : до 60-річчя письменника Миколи Суховецького // Чорномор. новини. – 2007. – 13 січ. – С. 7 : фот.
- 536.** Крізь часок Леся Танюка : [про щоденники укр. режисера театру і кіно] // Чорномор. новини. – 2007. – 13 груд. – С. 3.
- 537.** Нас не подолати : [вірш-присвята В. Чорноволу] // Чорномор. новини. – 2007. – 22 груд. – С. 3 ; Літ. Україна. – 2008. – 24 січ. – С. 4.
- 538.** 11 квітня 1944 року : [вірш] // Чорномор. новини. – 2007. – 9 квіт. – С. 1 ; 2009. – 9 квіт. – С. 1.
- 539.** Тінь «голодної вовчиці» : [з історії Одеси] / співавт.: О. Олійників, М. Суховецький // Літ. Україна. – 2007. – 19 лип. – С. 1.
- 540.** Чарування чаром ; Море : [вірші] // Одес. вісті. – 2007. – 7 берез. – С. 10.
- 541.** «Я – дух одвічної стихії» : [рец. на кн. В. Стефака «По той бік ночі. Роман» (2006)] // Чорномор. новини. – 2007. – 20 груд. – С. 3.

2008

542. Гарт : літ. студія // Позашкілля. – 2008. – № 3 (берез.). – С. 23 : фот.

543. Гість на світланку : [про зустріч з В. Чорноволом у Первомайську] // Літ. Україна. – 2008. – 24 січ. – С. 1.

544. Дорослі діти і ми, старші : [про кн. оповідань І. Молчанової «Дорослі діти»] // Слово Просвіти. – 2008. – 19 верес.

545. Одноримки за алфавітом // «Одноримки» Олекси Різниченка : урок літ. рідного краю у 8-му кл. Презентація проекту / Т. Сінкевич // Укр. мова та літ. – 2008. – № 39. – С. 16–17 : фот.

546. Тарас Шевченко в моєму житті // Чорномор. новини. – 2008. – 6 берез. – С. 7 ; Укр. слово. – 2016. – 2–8 берез. – С. 1, 11.

2009

547. Він знав справжнього Кобзаря : [про акад. Є.С. Шаблінського] // Чорномор. новини. – 2009. – 7 берез. – С. 4.

548. Душа у рідних споришах : [рец. на зб. віршів Л. Солончук «Чекання вишневого Бога» (2009)] // Літ. Україна. – 2009. – 17 груд. – С. 4.

549. І на Далекому Сході, і в Москві залишався Українцем : [про В. Поліщука, авт. кн. «Україна на шляху до незалежності» і «Літопис України. Новітнє бачення походження Русів-Українців» (2009)] // Чорномор. новини. – 2009. – 3 жовт. – С. 7.

550. Козацькі гени незнищенні : роздуми за мотивами поеми Надії Мовчан-Карпусь «Іду на прю» // Одес. вісті. – 2009. – 13 жовт. – С. 5.

551. Про патогенні зміїні гени : [вірш] // Чорномор. новини. – 2009. – 28 берез. – С. 5.

552. Сміливий пошук, несподівані ідеї : [про кн. І. Молчанової «Новий погляд на старі істини» (2009)] // Слово Просвіти. – 2009. – 26 листоп.

553. Українізація чи відродження українства? : [рец. на кн. П. Агромакова «Відроджуймо українство вимогами до влади» (2009)] // Чорномор. новини. – 2009. – 25 черв. – С. 3.

554. «Я винен тим, що українець...» : [стаття] // ТВ Всесвіт. – 2009. – 8 жовт. – С. 4.

2010

555. А що як там Вкраїни Доля? : [про пам'ятку «Кам'яна Могила» на Запоріжжі] // Чорномор. новини. – 2010. – 17 лип. – С. 3 : іл.

556. «Вогнем вулкана я палаю!» : [про життя та творчість поета О. Чайківського] // Чорномор. новини. – 2010. – 20 берез. – С. 7 : портр.

557. Довіримо, щоб спитати : звернення колиш. політ. в'язнів до патріот. налаштованих співвітчизників : [з приводу другого туру виборів президента України ; О. Різників – серед підписантів] // Слово Просвіти. – 2010. – 5 лют.

558. «Долю мою покрутило зигзагами»: Над морем ; Співучасник? Стаємо на крило ; Все окуповано ; Чому так? ; Праві і ліві : [вірші] // Чорномор. новини. – 2010. – 25 лют. – С. 3 : портр.

559. Жаботинський проти Вассермана : [думка авт. щодо громад. діяча, публіциста В.Є. Жаботинського (1880–1940) та українофоба А.А. Вассермана] // Чорномор. новини. – 2010. – 30 січ. – С. 2.

560. Каламбури : [вірш] // Зоря Полтавщини. – 2010. – 10 лют. – С. 4.

561. Кам'яна загадка : [вірш] // Чорномор. новини. – 2010. – 17 лип. – С. 3.

562. Перед судом історії : [про вбивство С. Бандери] // Чорномор. новини. – 2010. – 21 жовт. – С. 3.

563. Такі «рівноправні» стосунки... : [про протиправне зняття з потягу та заборону в'їзду до Росії укр. правозахисника В. Овсієнка] // Чорномор. новини. – 2010. – 29 лип. – С. 2.

564. Тарасова криниця : [про однойм. фестиваль, присвяч. творчості Т.Г. Шевченка (м. Білгород-Дністровський, Одес. обл.)] // Слово Просвіти. – 2010. – 28 квіт. ; Чорномор. новини. – 22 квіт. – С. 3.

565. Шановна редакціє «Чорноморочки»! : [відгук на ст. Г. Клочека «Королева мистецтв – на задвірках освіти»] // Слово Просвіти. – 2010. – 21 січ. ; Чорномор. новини. – 16 січ. – С. 3.

566. Як репресували літеру Г (гумореска) // Чорномор. новини. – 2010. – 11 верес. – С. 7.

2011

567. Буджацькі повпреди : [про ювілей літ. об-ня «Дністровські джерела» (м. Білгород-Дністровський, Одес. обл.)] // Буджак-инфо. – 2011. – 22 июля.

568. В Одесі затримали журналіста : [Б. Осінського] // Свобода. – 2011. – 10 черв. – С. 3.

569. Їхні імена не викреслити з історії : звернення одес. громадськості з приводу перейменування вулиць Івана та Юрія Лип // Чорномор. новини. – 2011. – 30 квіт. – С. 1. – Підпис : О. Різниченко [та ін.]. – (Відкритий лист).

570. На сполох! : [на захист журналіста Б. Осінського] // Слово Просвіти. – 2011. – 3 черв.

571. Наш Микола : до 75-річчя від дня народж. М. Вінграновського // Чорномор. новини. – 2011. – 10 листоп. – С. 3.

572. Першого грудня : [вірш] // Одес. вісті. – 2011. – 3 груд. – С. 11.

573. Українські одноримки: «У дівчат Русі голівки русі...»; «До Наталки вже три роки...»; «Збила дівта у купоньки...»; «Якщо знання й уміння брак...»; «Била мене мати...» // Одес. вісті. – 2011. – 23 квіт. – С. 15.

2012

574. З рідної мови – як з джерела : [про кн. есеїв Ю. Сисіна «На рідних берегах»] // Чорномор. новини. – 2012. – 6 груд. – С. 3.

575. Ми, донецькі... : [про літ. студію «Чумацький шлях» (м. Єнакієве, Горлів. р-ну, Донец. обл.) ; у ст. включено вірші : «У 37-му, вночі...»; «Ми,

донецькі...» ; «Назбираю склянку граду, назбираю...»] // Слово Просвіти. – 2012. – 19–25 січ. – С. 7 : фот. ; Чорномор. новини. – 5 січ. – С. 7.

576. Пам'яті Дмитра Гриньківа : [некролог] // Слово Просвіти. – 2012. – 2–8 лют. – С. 13. – Підпис : У жалобі друзі та товариші, письменники, колишні політ'язні Олексій Різниченко з Одеси [та ін.].

577. Пророчі візії майстра з Богополя : [про нар. худож. України А. Антонюка] // Україна козацька. – 2012. – Січ. – С. 16 : фот.

578. Словесний скарб донецького Полуботка : [про свій рід] // Свобода. – 2012. – 22 черв. – С. 12, 16.

579. [Слово на вечорі пам'яті Олекси Тихого] // Незборима нація. – 2012. – Берез.

580. Сміх на гаку : з колекції журн. «Перець» // Укр. літ. газ. – 2012. – 15 черв. – С. 20.

581. «У 37-му, вночі...» ; «Я податливий, як віск» ; До себе, двадцятилітнього ; Екскурсія по музею просто неба ; «Назбираю склянку граду, назбираю...» ; Над морем ; «Я сиджу над морем споконвічним...» ; Першого грудня ; Ми, донецькі... : [вірші] // Чорномор. новини. – 2012. – 25 лют. – С. 3.

582. «Ця Трійця золота з глибин тисячоліть...» : [худож. А. Антонюку – на вручення «Золотого Тризуба»] // Україна козацька. – 2012. – Січ. – С. 16.

583. «Я ще міг би рвонутись у гуркіт і дим...» : [про поета В. Березінського та його кн. «Солоний камінь» (2002) ; у ст. включено кілька його віршів] // Чорномор. новини. – 2012. – 1 груд. – С. 3 : фот.

2013

584. Два поети : [вірш] // Думська площа. – 2013. – 22 листоп. – С. 7. – (Шевченкіана).

585. Іспанська гітара : замальовка : [до 75-річчя від дня народж. О. Олійника] // Чорномор. новини. – 2013. – 17 січ. – С. 3 : іл.

586. Лицар творчо-патріотичної дії : [відійшов у Божу вічність В. Пасічник, громад.-політ. діяч, один з провідників нац.-визвол. і демократ.

рухів на Харківщині ; О. Різників – серед підписантів некролога] // Свобода. – 2013. – 29 листоп. – С. 18 : фот.

587. Ой Морозе, Морозенку, славний наш гетьмане... : [некролог, присвяч. В.Л. Морозу] // Чорномор. новини. – 2013. – 2 лют. – С. 7 : іл.

2014

588. Більше нічого чекати : літаки вже крильми б'ють : [до роковин від дня смерті В. Мороза] // Укр. літ. газ. – 2014. – 6 лют.

589. Вибухає весна : [вірш] // Одес. вісті. – 2014. – 10 квіт. – С. 2. – (До 70-річчя визволення Одеси).

590. Диво-книги Валентина Таранця : [про тритом. монографію проф. В. Таранця «Арії. Слов'яни. Руси. Походження назв Україна і Русь», «Трипільський субстрат. Походження давньоевропейських мов», «Українці. Етнос і мова» (2004–2013)] // Відродження. – 2014. – 3 лип. – С. 14, 16 ; Слово Просвіти. – 14, 28 серп. ; Чорномор. новини. – 10 лип. – С. 3. – Під назвою : «Ми тут жили ще до часів потопу...». Диво-книги Валентина Таранця.

591. Дід Горпина : [новела про жертв Голодомору] // Відродження. – 2014. – 20 листоп. – С. 13.

592. Доля херувіма. Деградація деяких запозичених слів : до питання про ментальність народу // Відродження. – 2014. – 25 верес. – С. 14 ; 16 жовт. – С. 10 ; 30 жовт. – С. 10 ; 6 листоп. – С. 10–11 ; 11 груд. – С. 10.

593. І ще оця цифра – 25... : [про Всеукр. т-во політв'язнів і репресованих з нагоди 25-річчя заснування] // Чорномор. новини. – 2014. – 6 верес. – С. 2 : фот.

594. Його душа мов пташка на долоні : [про поета В. Мороза] // Слово Просвіти. – 2014. – 14 серп.

595. Маюнелла : [повість] // Відродження. – 2014. – 5, 19, 26 черв. ; 3, 10 лип. ; 7, 21 серп. – С. 10 ; 28 серп. – С. 11–12.

596. Маюнелла : повість із шухляди : (фрагмент) // Укр. літ. газ. – 2014. – 23 трав. – С. 12.

- 597.** «Медведь» в Конотопі : [вірш] // Відродження. – 2014. – 17 лип. – С. 4.
- 598.** Ми – Русь, країна Україна : [вірш] // Відродження. – 2014. – 29 трав. – С. 15 ; 2022. – 28 квіт. – С. 5.
- 599.** «Не треба, батьку, говорить про біль...» : [вірш] // Чорномор. новини. – 2014. – 11 жовт. – С. 5.
- 600.** Одеса – українська : [про унік. передачі нар. артиста України Б. Чуфуса на Одес. держ. телебаченні] // Відродження. – 2014. – 29 трав. – С. 15 ; Чорномор. новини. – 29 трав. – Під назвою : Заповітними стежками разом із Богданом Чуфусом.
- 601.** Подяка : [лист до редакції, що почала друкувати повість «Маю-нелла»] // Відродження. – 2014. – 12 черв. – С. 3.
- 602.** Рекомендаційна записка для публікації вірша Світлани Карличук «Моим русским родственникам» // Відродження. – 2014. – 4 верес. – С. 16.
- 603.** Рекомендаційна записка для публікації віршів Лорини Лисогурської // Відродження. – 2014. – 4 груд. – С. 5.
- 604.** Рекомендаційний лист для опублікування відкритого листа Святослава Караванського до МЗС України // Відродження. – 2014. – 7 серп. – С. 1.
- 605.** Рекомендація для опублікування інформації Наталії Михайленко «Мегамарш у вишиванках...» // Відродження. – 2014. – 3 лип. – С. 6.
- 606.** Роман Коваль підкорив Одесу, презентуючи свою нову книгу про буковинця Петра Болбочана, видатного полководця, який за півтора місяця звільнив усю східну Україну, а потім і весь Крим від більшовицької навалі // Чорномор. новини. – 2014. – 13 верес. – С. 5.
- 607.** Співчуття з приводу кончини Євгена Сверстюка // Відродження. – 2014. – 27 листоп. – С. 10.
- 608.** Таких знайомих нам 25 років... : [роздуми з нагоди 25-річчя Всеукр. т-ва політв'язнів і репресованих (ВТПВіР)] // Відродження. – 2014. – 11 верес. – С. 10 : фот.

609. ТОВАР-ИЩЕЙКИ : [проз. сатир.-публіцист. твір про антинар. політику компартійців ; «Товар-р-р-ищи» В. Ульянова, гуртківці-марксист, зрозуміли як «товар ищи»] // Відродження. – 2014. – 17 лип. – С. 4–5.

610. Товариство політичних в'язнів відзначило 25-ліття // Свобода. – 2014. – 3 жовт. – С. 11.

611. У нас – два звуки споконвік (дитина–діти, мир–мір, бик–бік, ходи–ходімо, який–якій) // Слово Просвіти. – 2014. – 5 трав. – С. 6.

612. Як я став українцем // Свобода. – 2014–2015. – 26 груд.-2 січ. – С. 7.

2015

613. Батьківщина Валентина Мороза // Нар. слово. – 2015. – 17 верес. – С. 9 : фот.

614. Біль і любов Олександра Птащенка : [про зб. О. Птащенка «Любов і біль. Поезії» (2003)] // Думська площа. – 2015. – 20 листоп. – С. 4.

615. Блазень – сіль історії? : [про роман А. Колісниченка «Зозулька з Апокаліпсису» (2003)] // Чорномор. новини. – 2015. – 21 трав.

616. Вулкан : [вірш] // Відродження. – 2015. – 2 квіт. – С. 7.

617. Двострунне грало Різниченка : [сонети О. Різниченка та його передм. до них] // Україна козацька. – 2015. – Січ. – С. 14 : фот. – (Поезія).

618. Добрий день, пане-брате! : [про літ.-мистец. вечір «Звучить сонет, мов клич на призов» з нагоди вручення літ. премії ім. Я. Дорошенка (м. Івано-Франківськ) ; О. Різниченка один з лауреатів] // Відродження. – 2015. – 12 листоп. – С. 3.

619. З камер КДБ і концтабору : [два сонети 1972 р. зі зб. «Двострунне грало»] // Відродження. – 2015. – 12 листоп. – С. 3.

620. Зерно проростало 25 років : [про письменника і краєзнавця О. Олійникова, який ще 25 років тому посіяв першу зернину ідеї про 575-ліття

Одеси у своїй ст. «Коріння Одеси» у «Чорноморській комуні» за 14 жовт. 1990 р.] // Чорномор. новини. – 2015. – 30 трав. – С. 4 : іл. – (Одесі – 600).

621. І гени, і прізвища // Відродження. – 2015. – 5 лют. – С. 10–11 ; 19 лют. – С. 10 ; 2 квіт. – С. 9 ; 16 квіт. – С. 9.

622. Карпатський краю!.. ; Кулачні бійці ; Олексі Гірнику ; Співучасник війни ; Ми, вагітні від Духа Свободою ; «Назбираю склянку граду, хоч би впаду...» : [вірші] // Відродження. – 2015. – 14 трав. – С. 7.

623. Козацькі гени матусі Одеси // Україна козацька. – 2015. – Лют. – С. 11 : іл.

624. Контакт з інопланетянкою : [вірш] // Відродження. – 2015. – 17 верес. – С. 11.

625. «Не можу ближнього свого...» : [новела] // Відродження. – 2015. – 26 листоп. – С. 3 ; 2021. – 25 листоп. – С. 3.

626. Нова релігія : [вірш] // Відродження. – 2015. – 20 серп. – С. 11.

627. Рекомендаційний лист для публікації вірша Григорія Усатюка «За її волю» // Відродження. – 2015. – 2 квіт. – С. 6 ; Чорномор. новини. – 28 берез. – Під назвою : «Душу не можна убить!»

628. Промінь з Одеси // Відродження. – 2015. – 10 груд. – С. 1 ; 24 груд. – С. 1–2 ; 2016. – 6 січ. – С. 2 ; 21 січ. – С. 2–3.

629. Промінь з Одеси : уривки з поеми // Чорномор. новини. – 2015. – 24–26 груд. – С. 5 : фот.

630. Рекомендаційна записка для публікації статті Олексія Воловича «Українське питання» від Нью-Йорка до Парижа // Відродження. – 2015. – 29 жовт. – С. 2.

631. Рекомендаційна записка до вірша Лариси Пилипай // Відродження. – 2015. – 24 груд. – С. 1.

632. Сонетарій від Олекси : поезії // Літ. Україна. – 2015. – 19 листоп. – С. 12.

633. «У многості діянь минає час» : [про укр. поета, прозаїка, журналіста і перекладача В. Колодія] // Чорномор. новини. – 2015. – 14 берез.

634. Ця дивина – одеські прізвища // Чорномор. новини. – 2015. – 17, 22, 29 січ. ; 7 лют.

635. Школа імені Валентина Мороза : [школі у с. Люшнявата, Голованів. р-ну, Кіровогр. обл., присвоєно ім'я укр. поета] // Нова газ. – 2015. – 10 верес. – С. 11 : фот. ; Чорномор. новини. – 12 верес.

636. Шлях до себе : [рец. на кн. «Мемуари професора» історика Г. Гончарука] // Чорномор. новини. – 2015. – 29 серп.

637. Як стають панамі : [вірш] // Відродження. – 2015. – 25 черв. – С. 13.

2016

638. Великою людиною він був і залишиться : [некролог С. Караванському] // Відродження. – 2016. – 22 груд. – С. 16.

639. Ветеран і онук (одна із правд) : [поема] // Відродження. – 2016. – 28 квіт. – С. 8.

640. Гонитва : [вірш] // Відродження. – 2016. – 26 трав. – С. 12 : фот.

641. Знайомтесь, одесити! : [коротко про поетесу Л. Бойко, поета В. Савчука та їхні твори, рекомендовані до друку] // Відродження. – 2016. – 18 серп. – С. 2.

642. Імперія, мов ракова пухлина : [іст. поема про Московію та її загарбн. суть] // Відродження. – 2016. – 18 серп. – С. 11.

643. Караванський лишається з нами // Чорномор. новини. – 2016. – 22–24 груд. ; Літ. Україна. – 2017. – 19 січ. – С. 6 : портр.

644. Копище : [поема] // Відродження. – 2016. – 24 листоп. – С. 12 ; 8 груд. – С. 12 ; 22 груд. – С. 12.

645. Наша мова багатша, бо древня // Укр. слово. – 2016. – № 40. – С. 12–13.

- 646.** Охоронець землі української : [відбулося прощання з кінорежисером, громад. та політ. діячем Ю.П. Чорним ; О. Різників – серед підписантів некролога] // Чорномор. новини. – 2016. – 29 верес.
- 647.** Перекотижиття : [вірш] // Відродження. – 2016. – 13 жовт. – С. 6.
- 648.** Рекомендаційна записка для публікації «Гордій Богун. На пагорбах розчарувань» і передмова до неї // Відродження. – 2016. – 29 верес. – С. 10.
- 649.** Рекомендаційна записка для публікації статті Анни Дікун «Ти мене полюбиш не за пісню...» // Відродження. – 2016. – 1 верес. – С. 5.
- 650.** Роман Коваль виконує нову Україну : [про візит письменника, президента іст. клубу «Холодний Яр» Р. Коваля до Одеси] // Відродження. – 2016. – 29 верес. – С. 11.
- 651.** Спасибі на доброму слові : [відгук Г. Клочека з м. Кропивницького про газ. «Відродження» та вірш О. Різників «Столиці українського театру»] // Відродження. – 2016. – 23 черв. – С. 12.
- 652.** У березні береза не цвіте... : [вірш] // Відродження. – 2016. – 17 берез. – С. 7.
- 653.** Чим українська мова багатіша за інші. Українська мова – спадщина тисячоліть // Літ. Україна. – 2016. – 22, 29 верес., 6, 13, 20, 27 жовт., 3, 10, 17, 24 листоп., 1 груд. – С. 9 ; 8, 15 груд. – С. 14 ; 22 груд. – С. 10 ; 29 груд. – С. 9.
- 654.** Як репресували літеру Г // Відродження. – 2016. – 14 квіт. – С. 16.
- 655.** Як я виявився пророком? : [про хутір «Надія» – держ. музей-заповідник І. Тобілевича (Карпенка-Карого), театр корифеїв у місті, яке ВР перейменувала на Кропивницький, та написаний 1986 р. сонет № 170 – Хутір «Надія» (Столиці українського театру), що починається словами : «Як тебе звати, місто? Кропивницьк?..»] // Відродження. – 2016. – 21 лип. – С. 1 ; Слово Просвіти. – 2016. – 21 лип. – Під назвою : Як я став пророком ; Укр. Південь. – № 4. – С. 4–5 ; Чорномор. новини. – 23 лип. – Під назвою : Славне ім'я міста, або Як я виявився пророком.

656. Homo sapiens = Людина розумовна : деякі думки про Мову, про Ум-Розум // Літ. Україна. – 2016. – 28 лип. – С. 15.

2017

657. Анонси : [посилання на дві радіопередачі П. Вольвача «Кружляння слів», де йшлося про повість «Маюнелла»] // Відродження. – 2017. – 19 січ. – С. 1.

658. Антія-Русь-Україна : [вірш] // Долонька. – 2017. – № 10*.

659. Багатокрилість: 24 лютого 1937 року ; Багатокрилість ; Нищення зла ; Море ; Озон ; Слухаючи вирок суду ; Як Савло став Павлом : [вірші] // Літ. Україна. – 2017. – 23 лют. – С. 10.

660. Злетимо! : [вірш] // Відродження. – 2017. – 6 лип. – С. 2 ; Незборима нація. – Серп. – С. 2 : фот. ; Чорномор. новини. – 15 лип. – С. 1.

661. «І громи пожадливо вдихала...» : [про кн. К. Мандрик-Куйбіди «Вибрані твори»] // Літ. Україна. – 2017. – 12 жовт. – С. 15.

662. Котляревський Іван : [в «Енеїді» О. Різників відкрив сміливу надію І. Котляревського на майбутню незалежність і велич України] // Відродження. – 2017. – 9 листоп. – С. 7.

663. Небезпечне прозріння : [нарис про життя і творчість поетеси з Миколаївщини Л. Кінецьпільської] // Відродження. – 2017. – 8 черв. – С. 10.

664. Озон : [вірш] // Чорномор. новини. – 2017. – 9 листоп. – С. 3.

665. Праві і ліві : [вірш] // Чорномор. новини. – 2017. – 21 січ.

666. Рекомендаційна записка для публікації статті Єлизавети Мельниченко «Тривога» // Відродження. – 2017. – 9 листоп. – С. 1.

667. Рекомендаційна записка для публікації статті Ольги Годовенко «Гроші на українську армію зібрав юженський поет під час презентації своїх збірок» // Відродження. – 2017. – 21 груд. – С. 16.

668. Рекомендаційний лист для публікації добірки віршів Лариси Пилипай // Відродження. – 2017. – 26 жовт. – С. 12.

669. Хлопці, що відкрили нагість короля // Відродження. – 2017. – 2, 16, 30 берез. – С. 6 ; 13 квіт. – С. 6 ; Чорномор. новини. – 25 лют.

2018

670. Вирок суду ; Кулачні бійці ; Карпатські гори : [вірші] // Чорномор. новини. – 2018. – 25 жовт.

671. Галина Могильницька та її поема «Рогніда» / співавт. С. Дмитрієв // Літ. Україна. – 2018. – 27 верес. – С. 12.

672. Жванецький попросив сфоткатися з моєю сестрою Валентиною : [жартівливий підпис під фот., на якій – О. Різників, В. Різникова-Осінська та М. Жванецький] // Відродження. – 2018. – 10 трав. – С. 9.

673. Поети сивіють рано... : [про укр. поета-шістдесятника В. Мороза] // Літ. Україна. – 2018. – 22 лют. ; Чорномор. новини. – 1 лют. – С. 3 : фот.

674. Сашко : [сатир. мінідрама про сутичку двох способів життя – дворових гравців у доміно та Сашка Григоренка, що повернувся з радян. концтабору з валізами книжок] // Відродження. – 2018. – 10 трав. – С. 16.

675. Син Одеси й України : [про письменника і краєзнавця О. Олійникова] // Чорномор. новини. – 2018. – 9 серп. – С. 2 : фот.

676. «То Небо диктувало мені все»: Багатокрилість ; Хутір «Надія» : [вірші] // Чорномор. новини. – 2018. – 6 груд.

677. Увага!!! Друзі!!! : [спогад про свого друга, Олександра Григоренка, поета, шістдесятника, політв'язня] ; відзначити на держ. рівні 80-річчя від дня народж. О. Григоренка постановила ВР України] // Відродження. – 2018. – 1 берез. – С. 14.

678. Хлопці, що відкрили нагість короля // Укр. літ. газ. – 2018. – 2 листоп. – С. 4 : фот. ; 16 листоп. – С. 6–7 : фот. ; 30 листоп. – С. 6–7 : фот. ; Слово Просвіти. – 2019. – 9, 17 жовт.

2019

679. Козацькій Одесі : [вірш] // Чорномор. новини. – 2019. – 31 січ. ; Відродження. – 2020. – 13 лют. – С. 2 : фот.

680. Ми, донецькі... // Чорномор. новини. – 2019. – 28 груд.

681. Нам треба Павла! : Павлові Агромакову – 90 ; Як Савло став Павлом // Чорномор. новини. – 2019. – 27 черв.

682. 39-й : [вірш] // Слово Просвіти. – 2019. – 21 берез.

683. У чому помилявся Огієнко? Українська – багатша! // Відродження. – 2019. – 14 лют. – С. 8 ; Слово Просвіти. – 12–18 верес. – С. 12–13.

2020

684. В обороні українського слова : до 100-річчя від дня народж. Святослава Караванського (24.12. 1920–17.12.2016) : [авт., що особисто знали С. Караванського, розповіли про нього, про його творчість і боротьбу] / співавт. В. Шендеровський // Відродження. – 2020. – 15 жовт. – С. 4–6 ; Чорномор. новини. – 12 листоп. – Фот.

685. Вірш з минулого : [«Серпень прийшов до мене...» (1972)] // Свобода. – 2020. – 6 серп.

686. Голодомор Духу : [вірш] // Чорномор. новини. – 2020. – 30 груд.

687. «Двадцять-двадцять!!! Круглоріччя!!» : [фрагм. вірша] // Відродження. – 2020. – 16 січ. – С. 1 : фот.

688. До 100-річчя Святослава Караванського : [про лист В. Радчука з повідомленням про запланований захист дис. І. Каширіної по перекладах С. Караванського] // Відродження. – 2020. – 24 груд. – С. 4.

689. Ми теж донецькі... // Слово Просвіти. – 2020. – 16 січ.

690. Мікровсесвіт : (ненаук.-фантаст. оповідання) // Відродження. – 2020. – 28 трав. – С. 8.

691. На знімку 1963 року... : [підпис до фот. 1963 р. – засідання Первомайс. літстудії] // Відродження. – 2020. – 14 трав. – С. 8.

692. Осінь у Голтянському парку : [вірш] // Чорномор. новини. – 2020. – 5 листоп.

693. Першоджерельність нашої мови // Чорномор. новини. – 2020. – 23–25 квіт.

694. «Плекали Свободи плід»: 24 лютого 1937 року ; Топтання ; Далекий рік 60-й ; Речитатив про пайок і пайку : [вірші] // Чорномор. новини. – 2020. – 21–23 трав.

695. Промінь з Одеси : уривки з поеми // Чорномор. новини. – 2020. – 24–26 груд.

696. [Рекомендаційна записка для публікації пісні «Марш захисників Донбасу» (слова і муз. А. Здорового)] // Відродження. – 2020. – 14 трав. – С. 7 : фот.

697. Серпень : [вірш] // Чорномор. новини. – 2020. – 6 серп.

698. Синхронність : новела // Відродження. – 2020. – 4 черв. – С. 7 ; Чорномор. новини. – 2 лип.

699. Словогроно до словогрона, або Про архітектуру мого кореневого словника // Чорномор. новини. – 2020. – 14–16 трав.

2021

700. Бацила : [вірш-байка] // Відродження. – 2021. – 7 жовт. – С. 4.

701. Дід Горпина : [новела про жертв Голодомору] // Відродження. – 2021. – 25 листоп. – С. 3 ; Чорномор. новини. – 2–4 груд. – С. 4.

702. Друзі, це настільна книга українця : [про навч. посіб. С.І. Крамаря «Україна-Русь VS Московія : настільна книга» (2017)] // Відродження. – 2021. – 30 груд. – С. 2.

703. З московської чаші московська ж отрута : як Московія ставала Російською імперією // Чорномор. новини. – 2021. – 18–20 листоп.

704. Контакт з інопланетянкою : Галині Могильницькій : [вірш] // Відродження. – 2021. – 21 січ. – С. 3 ; Чорномор. новини. – 14–16 січ.

705. [Одноримки] // Чорномор. новини. – 2021. – 18–20 берез.

706. Павло Отченашенко : некролог : [О. Різників – серед підписантів ; у некролог також включено вірш О. Різників «Отченашенко! Павле!!», який він написав до 80-річчя колиш. політв'язня] // Веч. Одесса. – 2021. – 26 окт. ; Чорномор. новини. – 21–23 жовт.

707. Рекомендація редакції вірша Г. Усатюка «Український маніфест» // Відродження. – 2021. – 9 верес. – С. 4.

708. Співучасник війни : [вірш] // Чорномор. новини. – 2021. – 24–26 черв.

709. Таке буває раз на 100 років! : [до 100-річчя від дня народж. С. Караванського] // Слово Просвіти. – 2021. – 18 січ.

710. Україна відбулася : [авт. розповів про свій візит до ОДУВС на честь 30-ліття України] ; Наш край – це Рай : [вірш] // Відродження. – 2021. – 9 верес. – С. 5 ; Чорномор. новини. – 26–28 серп. – Під назвою : Україна буде справжньою, українською!

2022

711. Вирок суду ; У таборах Пермщини ; Обоє Караванських – літаком у Відень : [вірші] // Чорномор. новини. – 2022. – 26–28 трав. – С. 3.

712. Гуморески: Як репресували літеру Г ; Округлість // Чорномор. новини. – 2022. – 24–26 лют. – С. 5.

713. «Дерибасівська – це Європа»: Отакі ми добренькі ; Навколо не полум'я – тіні ; Козацькій Одесі... ; «На тлі Шевченка і Маланюка...» ; Багатокрилість ; Кулачні бійці ; «Коли потяте на шматки...» ; Жінка і сонечко : [вірші] // Прес-кур'єр. – 2022. – 24 лют.–3 берез. – С. 7.

714. [Рекомендація редакції для публікації вірша Г. Усатюка «За її волю»] // Відродження. – 2022. – 28 квіт. – С. 7.

715. У кожного свій шлях до Правди : роздуми над кн. : [«Карнафей» П. Устименка] // Чорномор. новини. – 2022. – 10–12 лют. – С. 5 : фот.

716. Харакірі московії : [про російськомов. поетів, які стали писати укр. мовою (Т. Саприкіна, Л. Кулаковський, В. Демиденко) // Веч. Одеса. – 2022. – 2 июня ; Відродження. – 2 черв. – С. 5. – Під назвою : Навернення до нашої мови : харакірі московії ; Свобода. – 3 черв. – С. 7, 12. – Під назвою : Навернення поетів до рідної мови ; Укр. літ. газ. – 2 черв. – Під назвою : «Навернення до нашої мови» : харакірі московії ; Чорномор. новини. – 2–4 черв. – Під назвою : «Навернення до нашої мови».

717. «Я скоріше згасну, ніж скорюсь!»: «...Імперіє-потворо!...» ; «Я єдине знаю : ми не є раби...» ; «Мій дух не зламати...» ; «Я іскра, я вічна. Жива і вогненна...» : [вірші] // Прес-кур'єр. – 2022. – 24–30 берез. – С. 4.

718. Як починався погром 1972 року // Свобода. – 2022. – 21 січ. – С. 7 : фот.

719. №1697 : [1.11.1976 р. у радян. концтаборі № 36 авт. написав: «...а я – Вкраїною просяк, мої чуття й думки – удома...»] // Відродження. – 2022. – 24 лют. – С. 3.

Переклади

720. Кіплінг Р. Як... : [пер. з англ.] // Наодинці з Богом : поезії / О.С. Різниченко. – Броварі, 1998. – С. 178-179.

721. Райніс [Ян]. Догори йдучому : пер. з лат. // Наодинці з Богом : поезії / О.С. Різниченко. – Броварі, 1998. – С. 116.

722. Бялик Х.Н. «Блукачі, вставайте, киньте край пустельний...» : пер. з ідиш // Веч. Одеса. – 1999. – 4 марта. – С. 2. – (192 сходинок ; № 3).

723. Гридін В. Кандидат в президенти : пер. з рос. // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2006. – С. 144.

724. Словацький Ю. Розмова із пірамідою / пер. з польс. // Літ. Одеса. – 2007. – № 2. – С. 151-152 ; Чорномор. новини. – 2010. – 25 лют. – С. 3.

725. Марцинкявічус Ю. Героїка або Приречення Прометея : пер. з лит. // Одеська хвиля-3 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2008. – С. 255-292. – Те саме // Всесвіт. – 2011. – № 9/10. – С. 131-153 : фот.

726. Христов Д. Сердечний ритм : поезії: Затишшя ; Сердечний ритм ; Самоття ; Неповторність ; Круговорот : пер. з болг. // Всесвіт. – 2008. – № 1/2. – С. 54-55 : фот.

727. Пересунько Я.П. Син землі : оповіді, новели : кн. присвяч. 24-річчю незалежності України / Я.П. Пересунько ; ред. та пер. О.С. Різників. – Одеса : ВМВ, 2015. – 72 с. : іл.

Упорядкування. Редагування. Рецензування

Упорядкування

728. Степове многоріччя : антол. поезії та прози з Буга і Синюхи... : кн. присвячується 325-річчю Первомайська / упоряд.: Г.І. Усатюк, О.С. Різниченко, Л.В. Куракін. – Харків : РА – Каравела, 2001. – 368 с.

729. Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2006. – 256 с.

Про кн.: Вікторевський В. Гірки спогади в'язнів сумління // Чорномор. новини. – 2006. – 31 серп. – С. 3.

730. Одеська хвиля-2 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2007. – 272 с.

731. Одеська хвиля-3 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2008. – 320 с.

Про кн.: Конак С. Суворі хвилі життя // Одеська хвиля-4 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2009. – С. 300–302. – Те саме // Чорномор. новини. – 14 лют. – С. 7.

Молчанова І. Високий патріотизм «Одеських хвиль» : [огляд альм. «Одеська хвиля» (вип. 1, 2, 3)] // Одеська хвиля-4 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2009. – С. 292–299.

732. Одеська хвиля-4 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2009. – 312 с.

733. Одеська хвиля-5 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Сімекс-прінт, 2010. – 336 с.

Про кн.: Молчанова І. Високий патріотизм «Одеських хвиль» : [«Одеська хвиля-1, 2, 3, 4, 5» (2006–2010)] // Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. – Одеса, 2011. – Вип. 26. – С. 240–247.

734. Одеська хвиля-6 : «Я винен тим, що українець» : док., статті, спогади, листи / вступ. ст., інтерв'ю з О. Різниківим Ю. Зайцева ; вип.

підгот.: Ю. Зайцев, П. Отченашенко, О. Різників. – Вид. 2-ге, допов. і випр. – Одеса : Сімекс-принт, 2012. – 432 с. – (75-річчю славного сина України Олексі Різників присвячується).

Про кн.: Кракалія Р. *Письменник і словолюб : презентувалася «Одеська хвиля-6» і журнал «Зона», вип. 28 : [про презентацію вид. під час XIV Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині», а також про їх ред. та уклад. О. Різників]* // *Одеська хвиля-7 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, В. Барсуківський, О. Різників. – Одеса, 2013. – С. 149–152.*

Кракалія Р. *Книжкова феєрія : поет і громадянин* // *Чорномор. новини. – 2013. – 20 черв. – С. 3 : фот.*

Українська книга на Одещині : [анонс XIV Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині», в рамках якої О.С. Різників презентуватиме альм. «Одеська хвиля-6» та вип. 26–28 часоп. «Зона» (2011–2013) // Думська площа. – 2013. – 17 трав. – С. 5 ; Чорномор. новини. – 30 трав. – С. 1. – Під назвою : Свято української книги.

735. *Одеська хвиля-7 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, В. Барсуківський, О. Різників. – Одеса : Фаворит, 2013. – 324 с.*

736. *Наша Миколіана : М. Вінграновському – 85 : ювіл. вип. літ. альм. «Степове многоріччя» / упоряд.: Г.І. Усатюк, О.С. Різників, І.М. Тихончик. – Врадіївка : Вид. Коваленко А.Г., 2021. – 180 с. : іл.*

Редагування

737. *Південна громада : наук.-публіцист. зб. : (до 130-річчя Всеукр. т-ва «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка) / Одес. міська орг. «Південна громада» Всеукр. т-ва «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка ; редкол.: О. Олійників, О. Різниченко. – Одеса, 1999. – 76 с.*

738. *Мовчан-Карпусь Н. Золотокрилі ранки : мініатюри / Н. Мовчан-Карпусь ; ред. О. Різників. – Одеса, 2000. – 160 с.*

739. *Гульчак В. На світло зорі : поезії / В. Гульчак ; ред. О.С. Різників. – Одеса : Астропринт, 2003. – 48 с.*

740. Кур'ята Н. Вуличка гравію : поезії / Н. Кур'ята ; ред. О.С. Різників. – Одеса : Астропринт, 2003. – 32 с.

741. Фролова Н. Небесный омут : кн. поезий / Н. Фролова ; ред.: О.С. Ризныченко, В.В. Шпенева. – Одесса : Друк, 2003. – 136 с.

742. Бричак Я. Земні небеса : лірика / Я.Г. Бричак ; ред. О. Різниченко. – Одеса : СВД Черкасов, 2004. – 112 с.

743. Дроздовський Д. Космічна мова людської душі / Д. Дроздовський ; ред. О. Різниченко. – Одеса, 2005. – 98 с.

744. Птащенко О. Нищені – не знищені / О. Птащенко ; ред. О.С. Різників. – Одеса : Астропринт, 2006. – 48 с.

745. Тома І. Мінливий світ... : [поезії] / І. Тома ; ред. О. Різниченко ; худож. оформ. І. Тома. – Одеса : Друк, 2006. – 58 с. : іл.

Про кн.: Устименко Б. Поетичні русла Ірини Томи // *Чорномор. новини*. – 2007. – 24 листоп. – С. 7 : фот.

746. Чайківський О. Зросту гарячим маком : [поезії] / О. Чайківський ; ред. О. Різників ; худож. оформ. Л. Дем'янишина. – Одеса : Друк, 2006. – 84 с.

747. Павленко В. Волошка в морі : [вірші] / В. Павленко ; ред. О.С. Різниченко. – Одеса : [Друкарня Кано], 2007. – 112 с.

748. Чайківський О. Вогнем вулкану я палаю : [поезії] / О. Чайківський ; [літ. ред.: О. Різників, Н. Чамлай ; худож. Л. Дем'янишина]. – Одеса : Друк, 2007. – 98 с.

Про кн.: Кракалія Р. Мета і сенс життя – слово : [про презентацію кн. в Одес. обл. об'єднанні «Просвіта» ; зокрема про таборову юність О. Різників, опублікована також відома фот. 1970 р.] // *Чорномор. новини*. – 2007. – 10 листоп. – С. 7 : фот.

749. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 26 / в. о. ред. О. Різників. – Одеса : Сімекс-принт, 2011. – 226 с.

750. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 27 / в. о. ред. О. Різників. – Одеса : Сімекс-принт, 2011. – 292 с.

751. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 28 / голов. ред. О. Різників. – Одеса, 2013. – 200 с.

752. Полтавчук В.Г. Розлюблена : оповідання / В.Г. Полтавчук ; ред. О.С. Різників ; передм. О.І. Вавілова. – Одеса : ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2013. – 207, [2] с. – (Вони родом із університету).

753. Птащенко О. Вклоняюсь Вам : зб. поезій / О. Птащенко ; ред. О.С. Різників. – Одеса : ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2013. – 28 с. – (Серія «Вони родом із університету»).

754. Птащенко О. Наша Голгофа : думи / О. Птащенко ; вступ. ст., ред. О. Різнікова. – Одеса : Астропринт, 2014. – 72 с.

755. Пересунько Я.П. Син землі : оповіді, новели : кн. присвяч. 24-річчю незалежності України / Я.П. Пересунько ; ред. та пер. О.С. Різників. – Одеса : ВМВ, 2015. – 72 с. : іл.

756. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 29 / голов. ред. О. Різників. – Одеса : Сімекс-принт, 2016. – 200 с.

757. Пересунько Я. Укропи нескоримі : вірші / Я.П. Пересунько ; ред. О.С. Різників. – [Б. м. : б. в.], 2016. – 30 с. : іл.

758. Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. Вип. 30 / голов. ред. О. Різників. – Одеса : Сімекс-принт, 2018. – 212 с.

759. Птащенко О. Наша Голгофа : думи / О. Птащенко ; ред. О.С. Різників. – 2-ге вид., оновл. і допов. – Київ : Укр. пріоритет, 2018. – 96 с.

Рецензування

760. Птащенко О. Любов і біль : поезії / О. Птащенко ; рецензент О.С. Різників. – Одеса : Маяк, 2003. – 80 с.

761. Дроздовський Д.І. Енергетика мовомислення. Триумвірат мови, мислення та людини : енеолінгвіст. дискурс / Д.І. Дроздовський ; рецензент О. Різниченко. – Одеса : Фенікс, 2005. – 487 с.

Література про життя і творчість

Довідкові матеріали. Бібліографія. Короткі біографічні довідки

762. Олекса Різниченко // Письменники України : довідник / упоряд.: Д.Г. Давидюк, Л.Г. Кореневич, В.П. Павловська. – Дніпропетровськ, 1996. – С. 253 : портр.

763. Олекса Різниченко : поет // Письменники Одещини – на межі тисячоліть : антологія-довідник / упоряд. Б. Сушинський. – Одеса, 1999. – С. 205–208 : портр.

764. Олекса Різниченко // Література рідного краю : письменники Миколаївщини : посібник-хрестоматія / уклад. і заг. ред. Н.М. Огренич. – Миколаїв, 2003. – С. 122.

765. Олекса Різниченко : поет : [коротка біогр. довідка] // Одеське літературне віче : довідник : у 2 т. / упоряд. і авт. передм. В.Г. Рутківський. – Одеса, 2004. – Т. 1 : Антологія поезії. – С. 409.

766. Овсієнко В. Різників (Різниченко) Олекса Сергійович // Міжнародний біографічний словник дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР / уклад.: Є. Захаров, В. Овсієнко ; ред.: Є. Захаров, В. Овсієнко, І. Рапп. – Харків, 2006. – Т. 1 : Україна, ч. 2. – С. 606–611.

767. Олекса Різниченко : [коротка біогр. довідка] // Одеське літературне віче : довідник : у 2 т. / упоряд. і авт. передм. Г. Горст ; голов. ред. Г. Щипківський. – Одеса, 2006. – Т. 2 : Антологія прози. – С. 337.

768. Різників (Різниченко) Олекса Сергійович // Випускники Одеського (Новоросійського) університету : енциклопед. слов. / наук. ред. В.А. Сминтина ; відп. ред. М.О. Подрезова ; упоряд. та бібліогр. ред.: В.П. Пружина, В.В. Самодурова, В.С. Єлпатьєвська. – Одеса, 2010. – Вип. 2. – С. 173 : портр.

769. Різників (Різниченко) Олекса Сергійович // Рух опору в Україні, 1960–1990 : енциклопед. довід. / голов. ред. О. Зінкевич. – Київ, 2010. – С. 534–536 : портр.

770. Бойченко В. Різниченко Олекса Сергійович // Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвячується / ред. І.Б. Марцінковський [та ін.]. – Миколаїв, 2014. – С. 405–407.

771. Дроздовський Д. Різниченко Олекса Сергійович // Шевченківська енциклопедія : в 6 т. / редкол.: М.Г. Жулинський [та ін.]. – Київ, 2015. – Т. 5 : Пе–С. – С. 488–489.

772. Різників (Різниченко) Олекса Сергійович // Випускники Одеського національного університету імені І.І. Мечникова : енциклопед. слов. / авт. вступ. ст. та голов. ред. І.М. Коваль ; відп. ред. М.О. Подрезова ; редкол.: В.В. Глебов [та ін.] ; бібліогр. ред. О.С. Мурашко ; упоряд.: В.П. Пружина, В.В. Самодурова. – Одеса, 2019. – С. 481–482 : портр.

773. Різниченко Олекса Сергійович : поет // Літературна Миколаївщина в особах : бібліогр. покажч. / упоряд. Н.А. Полівода ; ред. В.П. Бойченко. – Миколаїв, 2001. – С. 69.

774. Олекса Різниченко // Письменники України : біобібліогр. довід. / упоряд.: В.П. Павловська, Л.Ф. Бубнова, Л.М. Сіренко. – Київ, 2006. – С. 350 : фот.

775. Олекса Сергійович Різниченко (Різників) : біобібліогр. покажч. / упоряд. О.Г. Нуньєс ; відп. ред. Г.Д. Зленко ; ред. М.Л. Десенко. – Одеса, 2006. – 83 с. – (Серія «Письменники Одеси» ; вип. 23).

776. Олекса Різниченко : поет, прозаїк, мовознавець // Сучасні письменники України : біобібліогр. довід., уточн. і допов. / упоряд. А. Гай ; відп. ред. О. Курило. – Київ, 2012. – С. 382 : фот.

777. Олекса Різниченко : біобібліогр. покажч. / ЦМБ ім. М.Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва, інформ.-бібліогр. від. ; склад. С.І. Мартиненко. – Миколаїв, 2017. – 20 с. – (Серія «Літературна карта Миколаївщини»).

- ◆
- 778.** Олекса Різників : [біогр. довідка] // Поезія з-за колючих дротів : слово репресованих Москвою укр. поетів. – Мюнхен, 1978. – С. 113–115.
- 779.** Олекса Різниченко : [коротка біогр. довідка] // Україно, нене моя! Сповідь : поезії, писанки... : збірник / упоряд. та прим. О. Шевченка. – Київ, 1993. – С. 313.
- 780.** Олекса Різниченко : пам'ятка читачу / ЦМБ ім. М.Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ; склад. О.В. Сергєєва. – Миколаїв, 1996. – 5 с. – (Серія «Літературна карта Миколаївщини»).
- 781.** Олекса Різниченко : [біогр. довідка] // Окно в украинскую поэзию : антология / И. Качуровский. – Мюнхен ; Харьков ; Нежин, 1997. – С. 163.
- 782.** Олекса Різниченко : [біогр. довідка] // Степове многоріччя : антол. поезії та прози з Буга і Синюхи... : кн. присвячується 325-річчю Первомайська / упоряд.: Г.І. Усатюк, О.С. Різниченко, Л.В. Куракін. – Харків, 2001. – С. 92–93 : портр.
- 783.** Різниченко Олексій Сергійович [біогр. довідка] // Книга про матір : укр. поети ХІХ–ХХІ ст. : антологія / упоряд. В.Л. Чуйко. – Київ, 2003. – С. 306.
- 784.** Олекса Різниченко : [коротка біогр. довідка] // Бран : містерія / О. Різників. – Одеса, 2006. – С. 4 обкл. : портр.
- 785.** Олекса Сергійович Різників : [коротка біогр. довідка] // Озон-2 : поезії / О. Різниченко. – Одеса, 2006. – С. 4 обкл.
- 786.** Різників Олекса Сергійович : [біогр. довідка] // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2006. – С. 25–29.
- 787.** Олекса Різниченко : [біогр. довідка] // Варена сокира : антол. сатири і гумору поетів Одещини / упоряд., ред. та авт. вступ. ст. В. Гаранін ; худож. Л. Дем'янишина. – Одеса, 2008. – С. 141 : фот.

788. Олекса Різників : [біогр. довідка] // 3 часів неволі : спогади і роздуми / Л. Лук'яненко. – Київ, 2009. – Кн. 3. – С. 402-407 : портр.

789. Олекса Різниченко : [коротка біогр. довідка] // Сміх на гаку-2 / О. Різниченко. – Одеса, 2010. – С. 4 обкл. : фот.

790. Життєвий шлях Олекси Різникова : [біогр. довідка] // Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. – Одеса, 2011. – Вип. 26. – С. 5.

791. Олекса Різників : [біогр. довідка ; бібліографія] // Поезія із-за ґрат : антологія / упоряд. О. Голуб. – Київ, 2012. – С. 565–568, 840 : фот.

792. Різників (Різниченко) О.С. : [біогр. довідка] // Володимир Рутківський : тексти долі : біогр. нарис / Н. Марченко. – Тернопіль, 2014. – С. 105.

793. Різниченко Олекса Сергійович : [коротка біогр. довідка] // Художня рецепція постаті Т.Г. Шевченка у творчості письменників Миколаївщини : навч. посіб. / Л.В. Старовойт, І.Б. Марцінковський, О.В. Мірошніченко. – Миколаїв, 2014. – С. 99.

794. Олекса Різниченко : [коротка біогр. довідка] // Літ. Одеса. – 2000. – № 1/2. – С. 214.

795. «Олекса Сергійович Різниченко...» // Дивослово. – 2000. – № 1. – С. 65.

796. Олекса Різників : [коротка біогр. довідка] // Море. – 2006. – № 1. – С. 144.

797. Олекса Різників : [коротка біогр. довідка] // Літ. Одеса. – 2007. – № 2. – С. 146 : портр.

798. Олекса Різниченко : [біогр. довідка] // Думська площа. – 2007. – 23 лют. – С. 2.

799. «Олекса Сергійович Різників народився 24.02.1937 в Єнакієвому, на Донбасі...» : [коротка біогр. довідка] // Думська площа. – 2012. – 6 лип. – С. 7 : фот.

Життєвий і творчий шлях

800. Одесский политехнический институт : краткий ист. очерк (1918–1968) / авт.-сост.: Е.И. Цымбал, В.В. Никулин. – Киев : Изд-во Киев. ун-та, 1968. – 222 с.

Про О. Різниківу. – С. 187.

801. Вудка Ю.А. Московщина : мемуар. есей / Ю.А. Вудка ; пер. на укр. мову: В. Давиденко. – Лондон : Укр. Вид. Спілка, 1978. – 298 с.

Про О. Різниківу. – С. 170.

Про кн.: Книга о рабстве : [про виступ О. Різниківу в Ізраїл. культур. центрі (Одеса) з приводу перевид. кн.] // Юг. – 1996. – 11 июня.

Сквозь колючую проволоку : [про презентацію кн. ; згадано про вивезення автором віршів О. Різниківу з табору] // Слово. – 1996. – 14 черв.

Трохліб В. У Ізраїльському центрі // Одес. вісті. – 1996. – 19 черв.

802. Острівки приязні. Спільна боротьба в гулазьких умовах : зб. спогадів і ст. про укр.-жидів. стосунки. – Мюнхен : Укр. вид-во, 1983. – 286 с.

Про О. Різниківу. – С. 37, 222.

803. [Згадки про вивезення А. Вудкою віршів О. Різниківу із зони та про справи О. Різниківу і Н. Строкатої] // Поле відчаю і надії : док. і матеріали про укр.-єврейські взаємини / упоряд. Р.М. Корогодський. – Київ, 1994. – С. 5, 115.

804. Лук'яненко Л. Не дам загинуть Україні! / Л. Лук'яненко – Київ : Софія, 1994. – 510 с.

Про О. Різниківу. – С. 94.

805. [Про репресії в Одесі, зокрема про арешт О. Різниківу] // Історія України / керівник авт. кол. Ю. Зайцев. – Львів, 1996. – С. 381–382.

806. Ми – одесити : експерим. навч. посіб. з краєзнавства для учнів шкіл, ліцеїв, гімназій / за заг. ред. С.В. Козицького. – Одеса, 1997. – 320 с.

Про О. Різниківу. – С. 245, 278, 281, 312.

807. Одесский Мартиролог : данные о репрессированных Одессы и Одесской области за годы советской власти. Т. 1 / сост. Л.В. Коваль-

чук, Г.А. Разумов. – Одеса : ОКФА, 1997. – 752 с. – (Серия «Одесского Мемориала»).

О. Різників зареєстрований під ім'ям : Резников Алексей Сергеевич. – С. 449.

808. Шкраб'юк П. Попід Золоті Ворота : шість елегій про родину Ка-
линців / П. Шкраб'юк. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича
НАН України, 1997. – 511 с.

Згадка про арешт Н.Строкатої та О. Різників. – С. 151.

809. Куракін Л. Айсберги : роман / Л. Куракін. – Херсон : Крок, 1998. – 236 с.
Про О. Різників. – С. 11–12.

810. Славутич Яр. Нищення української літератури // Твори / Яр Сла-
вучич. – Київ, 1998. – Т. 3. – С. 13–34.

У списку репресованих – Олекса Різників (Різниченко). – С. 25, 30.

811. Микола Суховецький, прозаїк // Письменники Одещини – на межі
тисячоліть : антологія-довідник / упоряд. Б. Сушинський. – Одеса,
1999. – С. 257–258.

Про вплив О. Різників на погляди письменника. – С. 258.

812. Вирок Одеського облсуду від 19.05.1972 : уривки : [зокрема вирок
О. Різниківу] // Промінь з Одеси : поема; Документи; Спогади : про шість-
десяті роки в Одесі і про Ніну Строкату-Караванську / О. Різниченко. –
Одеса, 2000. – С. 136–144.

813. Гусейнов Г.Д. Господні зерна : худож.-док. життєпис : у 9 кн. /
Г.Д. Гусейнов. – 2000–2005.

Кн. 2. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2000. – 590 с.

Про О. Різників / [співаєт. Г. Зленко]. – С. 559–567.

Кн. 9. – Дніпропетровськ : Січ, 2005. – 575 с.

Про О. Різників. – С. 320, 342, 349, 543, 544.

814. Сушинський Б. Лицарі приморського степу. Історія Чорноморського
козацтва XVIII–XX ст. / Б. Сушинський. – Одеса : Слов'янія-XXI, 2000. – 170 с.
Про О. Різників. – С. 162.

815. Осадчий М. Україноцентризм : наук. праці, публіцистика /
М.Г. Осадчий. – Івано-Франківськ : Плай, 2001. – 154 с.

Про О. Різників. – С. 28, 96.

816. Бажан О.Г. Лібералізований терор : [серед тих, хто на поч. 1970-х рр. прийняв удар органів держбезпеки за «український буржуазний націоналізм», був О. Різників] // Політичний терор і тероризм в Україні, XIX-XX ст.: іст. нариси / відп. ред. В.А. Смолій ; авт. кол.: Д.В. Архієрейський [та ін.]. – Київ, 2002. – С. 776–836.

817. Сапеляк С. Хроніки дисидентські від головосіку : невольничча мемуаристика / С. Сапеляк. – Київ : Смолоскип, 2003. – 258 с.

Про О. Різників. – С. 63, 65.

818. Танюк Л.С. Слово. Театр. Життя : вибране. В 3 т. Т. 2. Театр. – Київ : Альтерпрес, 2003. – 820 с., 12 с. іл.

Про О.С. Різників. – С. 577.

819. Українська поезія під судом КГБ : кримінал. справи Ірини та Ігоря Калинців / упоряд. Ю.Д. Зайцев. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2003. – 572 с.

Про О. Різників. – С. 361, 362.

820. Танюк Л.С. Лінія життя (з щоденників). У 2 т. Т. 2. 1971-1980 / Л.С. Танюк ; худож.-оформлювач І.В. Осипов. – Харків : Фоліо, 2004. – 558 с.

Про О.С. Різників. – С. 71.

821. Бойченко В. [Про життя і творчість О. Різнікова] // З історії словесності Південного Прибужжя : навч. посіб. / В.П. Бойченко. – Миколаїв, 2005. – С. 65.

822. Гриньків Д. Політв'язня / Д. Гриньків. – Івано-Франківськ, 2005. – 145 с.

Про О. Різників. – С. 53–55, 58, 61.

823. Овсієнко В. Світло людей : мемуари та публіцистика. У 2 кн. Кн. 1 / В. Овсієнко. – 2-ге вид., допов. – Київ : Права людини ; Харків : Харків. правозахис. група, 2005. – 352 с.

Про О. Різників. – С. 308.

824. Документи з архівної справи № 24962 П. Різнікова О.С. та Барсуківського В.Ф. 1958–1961 рр. // Одеська хвиля : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса,

2006. – С. 39–72 : фот. – Зміст : Текст листівки, поширеної в Одесі і Кіровограді 7–8 листопада 1958 р. ; Огляд-виписка із протоколів обшуку у Ол. Різнікова та В. Барсуківського 1 жовтня 1959 р. ; Выписка из протокола судебного заседания ; Вирок суду над О. Різниковим і В. Барсуківським ; матеріали суду і слідства, док. з арх. справи О.С. Різнікова.

825. Цвілюк С.А. Український ренесанс ХХ століття : нац.-культур. процеси в Україні доби революц.-демократ. змагань та комуніст. диктатури : постімпер. контекст : монографія / С.А. Цвілюк. – Одеса : Астропринт, 2006. – 624 с.

Про О.С. Різніківа. – С. 458, 461 (фот. з Мордовії 1960 р.), 462, 466, 620.

826. Чубенко В.П. «Сонце в капкані», історія міста Єнакієвого / Нац. Спілка письменників України, журн. «Донбас». – Єнакієве ; Донецьк, 2006. – 429 с*.

Про О.С. Різніківа. – С. 63.

827. Могильницька Г.А. З непам'яті прикликана судьбою / Г.А. Могильницька. – Бровари : Укр. ідея, 2007. – 288 с.

Про О.С. Різніківа. – С. 222, 223–226 : фот., 227, 231, 233, 234, 240–241, 260 : фот., 280.

828. Реабілітовані історією. У 27 т. [Т.] Миколаївська обл., кн. 3 / обл. редкол.: О.М. Гаркуша (голова) [та ін.]. – Київ ; Миколаїв : Світогляд, 2007. – 655 с. – Із змісту : З когорти шестидесятників / М.М. Шитюк. – С. 230–240 : фот. Спогади про О. Різниченка, викладені його сестрою В. Осинською у листі до редакції журналу «Україна». – С. 241–242.

829. «Я винен тим, що українець» : інтерв'ю Юрія Зайцева з Олексом Різніковим; Документи / вступ. ст., упоряд. і ред. Ю. Зайцева. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2007. – 232 с. : іл. – (Серія «Усна історія України ХХ ст» ; № 3).

Про кн.: Дяченко-Лисенко Л. Доля – бути українцем / Л. Дяченко-Лисенко, В. Осінська // Слово Просвіти. – 2007. – 15–21 листоп. – С. 12 ; Чорномор. новини. – 15 груд. – С. 7.

«Я винен тим, що українець» : інтерв'ю Юрія Зайцева з Олексом Різниковим ; Документи / вступ. ст., упоряд. і ред. Ю. Зайцева. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – 2007. – 232 с. : іл. – (Серія «Усна

історія України XX ст.» ; № 3) // Кур'єр Кривбасу. – 2008. – № 224/225. – С. 399–400. – (Книгопанорама).

830. 50 літ летючці : [про листівку «Обращение к народу», складену, надруковану і поширену в Одесі та Кіровограді (нині – Кропивницький) О. Різниківим та В. Барсуківським, за яку обидва отримали по 18 міс. мордов. таборів] // *Одеська хвиля-3 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2008. – С. 296–298 : фот.*

З 50-літтям випуску листівки вітали:

Ю. Діденко (Миколаїв). – С. 308 ; Лук'яненко Л. Олексі Різниченку! – С. 299 : фот. ; [Вітання Маріупольської міської філії Союзу Українок]. – С. 308. – Підпис : І. Молчанова, Н. Лемешенко ; [Вітання Калуського міськ. район. об-ня т-ва «Просвіта»]. – С. 306 : фот. – Підпис : І. Павліха, О. Тебешевська ; [Вітання Київського обл. Т-ва політв'язнів і репресованих]. – С. 307. – Підпис : Н. Романів ; Руданець О. Членові Національної спілки письменників України, Лауреатові літературної премії імені Тараса Мельничука п. Олексі Різниченкові. – С. 301–302 : фот. ; Степовик Д. Рух шістдесятників почався ще в п'ятдесятих роках. – С. 300–301 : фот.

831. Сидорук В. Дорога додому : роман / В. Сидорук ; вступ. статті О. Різніківа, А. Нечитайла. – Одеса : Астропринт, 2008. – 168 с.

Про О.С. Різніківа. – С. 85.

832. *Одеська хвиля-4 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса : Друк, 2009. – 312 с. – Із змісту : Премія вручена одеситці : педагогу, поетесі, громад. діячці Галині Могильницькій : [зокрема згадується О. Різників] / В. Овсієнко. – С. 87–99 : фот. Інтерв'ю Миколи Михайловича Суховецького : [зокрема про О. Різніківа] / М. Суховецький ; записав В. Овсієнко. – С. 235–242 : фот. ; Вітання з Житомира відомих патріотів, борців за незалежність України Олексу Різніківа та Володимира Барсуківського : [з 50-літтям вип. листівки, що закликала до боротьби з рад. режимом] / Є. Концевич, С. Бабиц. – С. 307–308 : фот.*

833. Заярная Т.И. К истории литературной Одессы 1945–1991 годов : очерк // Дом князя Гагарина : сб. науч. ст. и публ. / отв. ред. Т.И. Липтуга ; сост.: Г.Г. Семькина, А.Л. Яворская. – Одесса, 2011. – Вып. 6, ч. 2. – С. 337–385.

Про О.С. Різніківа. – С. 383.

834. Одеська хвиля-7 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, В. Барсуківський, О. Різників. – Одеса : Друк. дім : Фаворит, 2013. – 324 с. – Із змісту : Оещина опозиційна (кінець 50-х–1980-ті роки): [зокрема про О. Різників] / Ю. Зайцев. – С. 13–35 : фот. ; Солов'їні скарги тисячоліть : [про творчий доробок О. Різників] / В. Рябий. – С. 299–301.

835. Щипківський Г. Товтри : роман. У 4 кн. Кн. 4. Рихва часу / Г. Щипківський. – Одеса : Астропринт, 2013. – 220 с.

Про О.С. Різників. – С. 45–47, 48, 183–188.

836. Савченко В. Діти Мардука : фантаст. роман-трилер / В. Савченко. – Дніпропетровськ : Ліра, 2014. – 584 с.

Про О.С. Різників. – С. 176–178, 194, 250–251, 252, 253, 254, 255–260, 310–311, 341.

837. Щипківський Г. Олекса Різників // Неримовані думки : есеї, роздуми / Г. Щипківський. – Одеса, 2018. – С. 59.

838. Дрямін О. Олекса Різниченко // Козаки-письменники Оещини : іст. есе з іл. авт. / О. Дрямін. – Одеса, 2019. – С. 41–70 : портр., фот.

839. Наша Миколіана : М. Вінграновському – 85 : ювіл. вип. літ. альм. «Степове многоріччя» / упоряд.: Г.І. Усатюк, О.С. Різників, І.М. Тихончик. – Врадіївка : Вид. Коваленко А.Г., 2021. – 180 с. : іл. – Із змісту : Олекса Сергійович Різників : [біогр. довідка]. – С. 61–64 : фот. ; Листи М.С. Вінграновського до О.С. Різників. – С. 78–79 : фот.

840. Осинська В. [Лист у редакцію журн.] : [про долю її брата О. Різників] // Україна. – 1990. – № 29. – С. 20.

841. Малюта І. Двічі відспіваний : [у ст. про репресованого Г. Герчака згадано О. Різників] // Укр. культура. – 2004. – № 8. – С. 31–33.

842. Антонюк В. Людина співуча : [згадано про зустріч з О. Різниковим] // Сучасність. – 2005. – № 1. – С. 125–128.

843. Молчанова І. Слово святило честь і свободу // Київ. – 2005. – № 11. – С. 174–178.

844. Галай-Задворна О. Спогади нареченої : [про поета-шістдесятника О. Григоренка, зокрема про О. Різників] // Укр. культура. – 2007. – № 8. – С. 38-41 : фот.

845. Штофель Д. «Я обрав би... разючий мовний ефект!» : [розмова з О. Різниківим про його шлях від першої бунтівної листівки до активного дисидентства] // Кур'єр Кривбасу. – 2008. – № 228/229. – С. 321-328.

846. Активны военкоры «Вымпела» : [зокрема про О. Різників] // Вымпел. – 1959. – 5 мая. – Фот.

847. Судилище КГБ над Строкатою, Різниковим та Притикою // Свобода. – 1977. – 3 лют. – С. 1, 4.

848. Вітаємо товариша напередодні Нового року : [ред. привітала О. Різників зі вступом до Спілки письменників України] // Прибуз. комунар. – 1991. – 4 січ.

849. Десятий (перший незалежний) з'їзд письменників України : [серед промовців – О. Різників] // Літ. Україна. – 1991. – 25 квіт.

850. Нові члени Спілки письменників : [серед інших – О.Різників] // Літ. Україна. – 1991. – 11 квіт. – С. 5.

851. Дзюба І. «Нове слово в новій Україні» : [про табір. поезію, згадано О. Різників] // Літ. Україна. – 1992. – 19 листоп.

852. Руських Ж. Однодумці : [згадано О. Різників] // Прибуз. вісн. – 1992. – 28 трав.

853. Сверстюк Є. Перегук сторожі : [згадано О. Різників] // Літ. Україна. – 1992. – 19 листоп.

854. Реабилитирован // Юж. правда. – 1994. – 12 марта.

855. Різниченко Олекса – громадянин, письменник, кандидат в депутати : [О. Різників висунуто кандидатом у депутати Миколаїв. обл. ради] // Укр. Південь. – 1994. – 24 лют. – С. 7.

856. Барський В. Про літа, проведені в неволі : комуніст. партію – до міжнар. трибуналу : [зокрема згадано долю О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 1996. – 19 черв.

857. Гарачук П. Мій побратим : [про життєвий шлях О. Різніківа] // Вісті Ананьївщини. – 1996. – 7–8 черв.

858. Білоус О. Це солодке слово «свобода» : [зокрема про колиш. політв'язня О. Різніківа] // Думська площа. – 1997. – 29 жовт.

859. Колісниченко А. «Одіссея» Яворівського : [згадка про молоді роки О. Різніківа, його участь у політ. русі] // Аргументы и факты плюс. – 1997. – № 7 (февр.). – С. 7 : фот. ; № 8 (февр.). – С. 7 ; Наша Україна. – № 11. – С. 3.

860. Олтар Скорботи : мартиролог укр. письменства : [імена письменників, які постраждали від рад. влади ; під № 182 – О. Різніків] // Літ. Україна. – 1997. – 20 берез.

861. Суховецький М. Реабілітація // Думська площа. – 1997. – 10 груд.

862. Олекса Різніків : письменник, поет, журналіст : [кандидат у депутати Одес. міськради] // Чорномор. новини. – 1998. – 24 берез. – С. 3.

863. Янчук О. За щастя і волю : укр. дисидент. рух в Одесі 1960–1980-х рр. // Думська площа. – 1998. – 1 квіт. – С. 2.

864. Зайцев Ю. Одеса – південна столиця опозиційного руху 1960–1980-х рр. : [згадано О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 1999. – 22 груд.

865. Туменова В. Винний тому, що українець : [життєвий шлях О. Різніківа] // Одес. вісті. – 1999. – 9 груд. – С. 3.

866. Вівчарик О. Хто будує державу? : [про вчительку В. Осінську ; згадано про долю її брата, О. Різніківа] // Свобода. – 2000. – 14 квіт. – С. 13 ; Смілян. обрії. – 19 січ. – Під назвою : «Нашу історію не можна читати без брому...»

867. Кракалія Р. «Якби усі одурені прозріли...» : презентація кн. письменника з Коломиї : [кн. «Запалала вогнем» (2000) М. Томашука ; згадано про знайомство авт. з О. Різніківим за ґратами] // Чорномор. новини. – 2001. – 3 листоп.

- 868.** Кримський А. Олекса Різників, син Сергія : штрихи до портр. укр. письменника О. Різниченка // Мета. – 2001. – 6 лип.
- 869.** Здоровий А. Космічна місія України : [про життєвий шлях О. Різніківа, зокрема згадано про його перебування в таборі у 1972–1977 рр.] // 3 Богом у серці. – 2003. – № 9. – С. 22–24.
- 870.** Рудой Б. Святкові привітання сіячам українського слова : [зокрема О. Різниченку] // Чорномор. новини. – 2003. – 4 січ.
- 871.** Колісниченко А. «Тоді ти стала мною, Україно...» : пам'яті Миколи Вінграновського : [згадано про дружні зв'язки М. Вінграновського і О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 2004. – 3 черв.
- 872.** Под сталинской косой... : [інтерв'ю з О. Різниченком] // Добрый вечер. – 2004. – 9 дек. – С. 5.
- 873.** Цвілюк С. Українське шістдесятництво : [зокрема про О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 2004. – 11 листоп.
- 874.** Дроздовський Д. «Ми були вагітні Свободою...» : розмова з письменником Олексом Різниченком // Чорномор. новини. – 2005. – 22 груд.
- 875.** Осадчук П. Українська література без гумору – неповноцінна : [згадано про поширення О. Різніківим документів самвидаву в Одесі наприкінці 1960-х рр.] // Літ. Україна. – 2005. – 6 лип. – С. 4.
- 876.** Попова М. Серйозна справа – українська мова : [інтерв'ю з О. Різніківим] / М. Попова, А. Тарасевич // Думська площа. – 2005. – 14 січ. – С. 5.
- 877.** Про призначення довічних державних іменних стипендій громадянам України, які зазнали переслідувань за правозахисну діяльність : [у списку – О. Різніків] // Уряд. кур'єр. – 2005. – 21 трав.
- 878.** Сидорук Ю. «Я винен тим, що українець...» : [про життєвий шлях О. Різніківа] // Рідне слово. – 2005. – 9 листоп.
- 879.** Дроздовський Д. Шістдесятничество – в душах, не признающих давления : [розмова з О. Різніківим] // Зеркало недели. – 2006. – 7–14 июля. – С. 11.

880. Дроздовський Д. Українське шістдесятництво : розставляючи крапки... : [зокрема згадується О. Різників] // Чорномор. новини. – 2006. – 14 січ.

881. Бабич В. Дисидентом і Українцем він став у Кіровограді // Нар. слово. – 2007. – 13 берез. – С. 3.

882. Обертас О. У 35-річчя Дня українського політв'язня : [зокрема про другий арешт О. Різників] // Смолоскип України. – 2007. – № 1 (січ.). – С. 1, 2.

883. «Долю мою покрутило зигзагами» : [О. Різників вітають із днем народж.] // Чорномор. новини. – 2010. – 25 лют. – С. 3. – Без підпису.

884. Одеська хвиля : 16 травня – Україна вшановувала День пам'яті жертв політичних репресій : [серед репресованих згадано О. Різників] // Юг. – 2010. – 20 мая. – С. 3 : іл.

885. Шаталова Н. Слова вселенської ваги : [зокрема про виступ О. Різників на відзначенні дня народж. поета М. Вінграновського] // Чорномор. новини. – 2012. – 1 груд.

886. Кракалія Р. Ця нескінченна дорога до Шевченка : [зокрема про виступ О. Різників з віршами на мистец. вист. до Кобзаревих днів] // Чорномор. новини. – 2013. – 14 берез. – Фот.

887. Одесит з Єнакієвого читав у Львові дисидентську поезію : [зокрема про публікації О. Різників, арешти та його «вірш ОЗОН із зон»] // Відродження. – 2014. – 12 черв. – С. 3.

888. Борищук Д. «Я винен тим уже, що українець...» : нещодавно нам, учням Одес. екон. ліцею, пощастило познайомитися з відомим укр. письменником Олексом Різниченком / Д. Борищук, О. Діденко // Чорномор. новини. – 2015. – 5 груд.

889. Філіппова О. Між Олексом й Олексієм : [про «Осінній вечір старовинного російського романсу та української поезії» у музеї коньячної справи Шустова, на якому, зокрема, виступав О. Різників] // Чорномор. новини. – 2015. – 19 листоп. – Фот.

890. Кракалія Р. Щоб вітер часу не відносив нашу пам'ять... : [зокрема про виступ О. Різників на зустрічі політв'язнів] // Чорномор. новини. – 2016. – 5 листоп.

891. Малюта І. Від Олекси Різників з Одеси : бувальщини : [історії з життя] // Літ. Україна. – 2016. – 9 черв. – С. 13. – Зміст : З автобусних пригод ; Щедра обіцянка ; Вділив од свого «метра» ; Зі спадку імперії.

892. Исаенко Л. Душа і думи Валентини Різникової-Осинської добро навчилися любити : [про сестру О. Різників ; у ст. включено текст його вірша «О тридцять п'ятий, шостий, сьомий...»] // Відродження. – 2017. – 11 трав. – С. 8 ; Слово Просвіти. – 19 трав. ; Чорномор. новини. – 18 трав. – Під назвою : Добро навчилася любити.

893. Різникова Я. Як перемогти імперію : [коротка історія дисидент. руху в Україні, зокрема про О. Різників] // Відродження. – 2017. – 19 січ. – С. 2–3.

894. Боровець Б. «Не кожна мати віддасть свого сина в поети...» : [лист поета з Рівненщини Б. Боровця О. Різниківу] // Чорномор. новини. – 2018. – 8–10 берез.

895. Гершкович М. На батьківській землі поета : [зокрема про виступ О. Різників на заходах «Степанової весни» у м. Балті, Одес. обл.] // Чорномор. новини. – 2018. – 5–7 квіт. – Фот.

896. Павленко М. «Я винен тим, що українець» : [про творчу зустріч з О. Різниківим на ф-ті укр. філології Уман. держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини] // Чорномор. новини. – 2018. – 24 лют.

897. Бабич В. «Долю розстріляних борців продовжую собою» : [розмова з О. Різниківим] // Нар. слово. – 2019. – 31 січ. – С. 6 : фот.

898. Малюта І. З діагнозом на роздвоєння : [серед спогадів про колег-письменників є й гумористичний – про розмову з Олексою, який зателефонував йому з поїзда і дорікнув, що через розмову з ним не купив на Жмеринському вокзалі рекомендованих Малютою жмеринських піріжків] // Відродження. – 2019. – 23 трав. – С. 7–8.

899. Орел С. Квітка з Божої праці : [у ст. про педагога і поетесу Г. Могилянську згадується О. Різників] // Відродження. – 2019. – 12 верес. – С. 1, 4.

900. Різникова Я. 60 років прозрінню : [про арешт О. Різників та його перебування у в'язниці] // Чорномор. новини. – 2019. – 5 жовт. – Фот.

901. Дорошенко О. Минуло 40 днів, як пішов у вічність наш славний земляк : [про письменника і видавця Л. Куракіна, якого ще зі школи і з літстудії пов'язувала дружба з О. Різниківим] // Відродження. – 2020. – 14 трав. – С. 8 : фот.

902. Жулинський М. І проситься слово у світ... : [лист акад. М. Жулинського до О. Різників] // Чорномор. новини. – 2020. – 20 лют.

903. Ісаєнко Л. Великий українець Святослав Караванський : [у ст. включено фрагменти спогадів О. Різників] // Чорномор. новини. – 2020. – 25 черв.

904. Кракалія Р. На прославу Доброслава : [зокрема про виступ О. Різників на виїзному святі під час XXI Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Чорномор. новини. – 2020. – 13 серп. – Фот.

905. Дроздовський Д. Українізаторка Одещини Галина Могилянська відійшла у засвіти : [зокрема згадується О. Різників] // Відродження. – 2021. – 23 груд. – С. 8.

906. Здоровий А. Пам'ять серця : академія ГУЛАГу : (спогади політв'язня) : [спогади авт. про концтабір для політв'язнів у Перм. обл., де він відбував покарання водночас із О. Різниківим] // Відродження. – 2022. – 10 лют. – С. 1–2 : фот., 3 : фот. – Під назвою : Божі обранці долею : (дод. до поперед.) : [продовження] ; Чорномор. новини. – 24–26 лют. – С. 5 : фот.

907. Кракалія Р. Дисидент. Борець. Українець // Чорномор. новини. – 2022. – 16–18 черв. – С. 3 : фот.

908. Різникова Я. Гаранти свободи : про День укр. політв'язня : [про укр. шістдесятництво, зокрема про арешт О. Різників] // Слово Просвіти. – 2022. – 20–26 січ. – С. 4.

909. Різникова Я. Осінська служить українському народу : [17 трав. відзначила 75-річчя В. Осінська, філолог, громад. діячка, молодша сестра О. Різніківа ; зокрема про О. Різніківа] // Свобода. – 2022. – 10 черв. – С. 14, 16 : фот. ; Чорномор. новини. – 26–28 трав. – С. 3 : фот. – Під назвою : З Україною в серці.

910. Різникова Я. Погром українського шістдесятництва : [про репресії представників укр. наук. та культур. еліти, зокрема про О. Різніківа] // Свобода. – 2022. – 21 січ. – С. 6, 14.

911. Різникова Я. Правда проти системи : [про операцію КДБ «Блок» проти діячів укр. культури, науки, духовності 50 років тому ; згадано про арешт О. Різніківа у 1971 р.] // Відродження. – 2022. – 27 січ. – С. 4 : фот. ; Чорномор. новини. – 20–22 січ. – С. 1, 4 : фот. – (З історії спротиву).

Загальна оцінка творчості

912. Пащенко М. Творчість репресованих шістдесятників Одеси : [серед інших названо О. Різніківа] // Південь України. Одеса : IV Міжнар. конгр. українців. Одеса, 26–29 серп. 1999 р. : доп. та повідомл. – Одеса, 1999. – С. 319–326.

913. Прісовський Є.М. Рефлексії України в творчості одеських поетів : [зокрема О. Різніківа] // Південь України. Одеса : IV Міжнар. конгрес українців. Одеса, 26–29 серп. 1999 р. : доп. та повідомл. – Одеса, 1999. – С. 257–263.

914. Сушинський Б. Осмислюючи людяність і вічність : [про одес. письменників, зокрема О. Різніківа] // Письменники Одещини на межі тисячоліть : антологія-довідник / упоряд. Б. Сушинський. – Одеса, 1999. – С. 5–6.

915. Ісаєнко Л.М. Проблема самовираження у творчості Олексі Різніченка // Шістдесятництво як літературне явище : матеріали. Всеукр. наук. конф. (Дніпропетровськ, 21–22 квіт. 2000 р.). – Дніпропетровськ, 2000. – С. 28.

916. Ісаєнко Л. Домінанта національного у творах О. Різніченка // Пам'ять і слово : українознав. філол. сторінка Одес. нац. ун-ту ім. І.І. Мечникова / Л. Ісаєнко. – Одеса, 2004. – Ч. 2 : Філологи – поети, прозаїки. – С. 155–173.

917. Прісовський Є. Шевченкіана одеських поетів : [зокрема О. Різниківа] // Думи мої, думи мої... : поезії, присвяч. Великому Кобзареві / упоряд. В.М. Гаранін. – Одеса, 2004. – С. 13.

918. Дроздовський Д.І. Енергетика мовомислення. Триумвірат мови, мислення та людини : енеолінгвіст. дискурс / Д.І. Дроздовський. – Одеса : Фенікс, 2005. – 317 с.

Про О. Різниківа. – С. 10, 19, 213, 218.

919. Дроздовський Д. Космічна мова людської душі / Д.І. Дроздовський. – Одеса : Фенікс, 2005. – 98 с.

Про О. Різниківа. – С. 5, 6, 18, 42–43, 59, 60.

920. Сучасний літературний процес / С.В. Козицький, Є.М. Прісовський, О.С. Різників [та ін.] // Ми – одесити : навч. посіб. з краєзнавства / за заг. ред. С.В. Козицького ; [авт.: О.А. Бачинська, П.Г. Гопченко, О.С. Кирилюк [та ін.]]. – Вид. 2-ге, допов. – Одеса, 2008. – С. 238–252.

Про О. Різниківа. – С. 243–244.

921. Одеська хвиля-7 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, В. Барсуківський, О. Різників. – Одеса : Друк. дім : Фаворит, 2013. – 324 с. – Із змісту : Із книги «Клич висот» : Олекса Різниченко – незламний борець за все рідне : [про патріот. творчість О. Різниківа] / І. Кідешук. – С. 302–305. Письменник і словолюб : презентувалася «Одеська хвиля-6» і журнал «Зона» № 28 : [про презентацію вид. під час XIV Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині», а також про їх ред. та уклад. О. Різниківа] / Р. Кракалія. – С. 149–152.

922. Васильєва К.П. Роль лінгвістичного доробку О. Різниківа в людинотворенні, культуротворенні, державотворенні // Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі : проблеми та перспективи розвитку : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., 14 трав. 2021 р. / за заг. ред. В.В. Ягоднікової. – Одеса, 2021. – С. 11–16.

923. Свінтковська С.А. Орієнтовна програма з літератури рідного краю для середніх шкіл Одеської області та м. Одеси : [вивчення творів О. Різниківа рекомендовано у 5, 6, 7, 11 кл.] / С.А. Свінтковська, Г.А. Могилянська // Наша школа. – 2000. – № 4. – С. 119–123.

924. Кідешук І. Із книги «Клич висот» : Олекса Різниченко – незламний борець за все рідне : [про патріот. творчість О. Різніківа] // Наш голос. – 2001. – Число 75/76. – С. 17 : фот.

925. Сушинський Б. Література – мистецтво елітарне : [зокрема згадується О. Різніків] // Літ. Одеса. – 2001. – № 1/2. – С. 10.

926. Степанов Є. Одеське літературне краєзнавство очима сучасників : (за матеріалами анкетування) : [зокрема про О. Різніківа] // Іст.-літ. журн. / ОНУ ім. І.І. Мечникова. – 2002. – № 7. – С. 255.

927. Гаранін В. Дивосвіт українського логосу : [зокрема про творчість О. Різніківа] // Літ. Одеса. – 2003. – № 3. – С. 13–14.

928. Рябий В. Солов'їні скарби тисячоліть : [про творчий доробок О. Різніківа] // Буковин. журн. – 2007. – № 2/3. – С. 257–259 ; Всевідо. – 2006. – 26 трав. – С. 2.

929. Дроздовський Д. Сонети Емми Андіївської як вияв катахретичної свідомості : [зокрема згадується О. Різніків] // Слово і Час. – 2009. – № 10. – С. 26–38.

930. Черкасов М. Багатинки нашої мови : [про кн. «Одноримки. Словник омонімів і схожослів» та «Спадщина тисячоліть. Чим українська мова багатша за інші?» (2011)] // Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих. – Одеса, 2011. – Вип. 27. – С. 232 : фот.

931. Прісовський Є. Знайомтесь : Олекса Різніків // Чорномор. комуна. – 1970. – 18 січ.

932. Суховецький М. [Вступне слово до публікації О. Різніківа «3 нових віршів»] // Чорномор. комуна. – 1991. – 6 верес.

933. Коваленко Г. Очима свідка : [про новелу «Дід Горпина»] // Прибуз. вісн. – 1992. – 18 серп.

934. Скалицький М. [Інтерв'ю з О. Різніківим про його творчість] // Рад. Прибужжя. – 1992. – 28 трав.

935. Лисогурська Л. Невже нове покоління? : [серед письменників-шістдесятників згадано О. Різніківа] // Прибуз. вісн. – 1996. – 24 верес.

936. Кракалія Р. Нема землі такої, як у нас : [на презентації кн. Г. Щипківського «Новоселівська земля» (1997) авт. згадав про творчість О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 1997. – 19 листоп.

937. [Передмова до публікації віршів О. Різніківа] // Юг. – 1998. – 23 юня.

938. Дьоготь І. Віч-на-віч з поетом : [творча зустріч з О. Різніківим] // Думська площа. – 1999. – 17 груд. – С. 9.

939. Прісовський Є. Україна у творчості одеських поетів : [зокрема у творах О. Різніківа] // Думська площа. – 1999. – 30 лип. – С. 8.

940. Шевченко Ю. [Передмова до публікації віршів О. Різніківа] // ТВ плюс мир. – 1999. – 11 окт.

941. Виходцев В. Дивний сад поезії // Дунай. заря. – 2000. – 17 марта.

942. Виходцев В. Людина зі скелі : [передм. до публ. віршів О. Різніківа] // Крим. світлиця. – 2000. – 3 листоп. – С. 13.

943. Павленко Е. Поэзия торжествует над временем : [згадано про поезії О. Різніківа] // Сов. Приднестровье. – 2000. – 7 груд. : фот.

944. Суховецький М. Свідчення таланту і сили духу // Думська площа. – 2000. – 4 серп. – С. 4. – Підпис : М. Подоляк.

945. [Вступне слово до публікації віршів] // Дев'ятий вал. – 2001. – 29 серп.

946. Горст Г. До чистих витоків : [рец. на кн. «Степове многоріччя. Антол. поезії та прози з Буга і Синюхи...» / упоряд.: Г.І. Усатюк, О.С. Різніченко, Л.В. Куракін (2001), зокрема згадано про О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 2002. – 24 жовт.

947. Ісаєнко Л. Пошук істини, пошук ідеалу // Веч. Одесса. – 2002. – 21 фебр. – С. 4. – (192 сходинки ; № 33).

948. Суховецький М. Вірний мові : [про творчість О. Різніківа] // Думська площа. – 2002. – 30 серп. – С. 2.

949. Щипківський Г. Як живеться, письменницька громадо? : актуал. нотатки перед Роком культури : [згадано про творчість О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 2002. – 23 листоп.

950. Поет за ґратами : [передм. до публ. віршів О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 2003. – 1 листоп.

951. Шевченко О. Українська книга на Одещині : [про IV Всеукр. вист.-форум, де, зокрема, були представлені кн. О. Різніківа] // Слава і честь. – 2003. – 6 черв. – С. 8.

952. Гаранін В. Українська хата : [в творчості укр. письменників, зокрема О. Різніківа] // Чорномор. новини. – 2004. – 18 верес. – С. 6.

953. Щипківський Г. Лицарі духу і слова : [згадано О. Різніківа] // Думська площа. – 2004. – 5 листоп. – С. 5 ; Літ. Україна. – 2 груд.

954. Суховецький М. Поглиблення концепції : [про VII Всеукр. вист.-форум «Українська книга на Одещині» в ОДНБ ім. М. Горького, зокрема про кн. О. Різніківа «Бран», «Озон-2»] // Думська площа. – 2006. – 26 трав. – С. 3.

955. Тугай Л. За покликом совісті : [про творчість – за матеріалами бесіди з О. Різніківим] // Галичина. – 2006. – 16 груд. – С. 5 : фот.

956. Кіценко Л. Захоплені краєзнавством : [згадується О. Різніків] // Чорномор. новини. – 2009. – 21 берез. – С. 6.

957....І сьогодні стане історією : [ред. висловлює подяку тим, хто публікувався на шпальтах газ. ; серед активних авторів – О. Різніків] // Чорномор. новини. – 2012. – 19 лип. – С. 1.

958. Мефодовський С. З дитячих літ і до сивин – читач «Комуни» і «Новин» : [відгук про газ., у яких публікується, зокрема, О. Різніків] // Чорномор. новини. – 2012. – 29 груд. – С. 1.

959. Семішан Н. Зустріч з поетом-патріотом Олексою Різниківим // Красноокнян. вісн. – 2013. – 3 трав. – С. 3 : фот.

960. Українська книга на Одещині : [анонс XIV Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині», в рамках якої О.С. Різників презентуватиме альм. «Одеська хвиля-6. «Я винен тим, що українець» (Одеса, 2012) та випусків 26–28 журн. «Зона : громад. та літ. часоп. Всеукр. т-ва політ. в'язнів і репресованих» (Одеса, 2011–2013)] // Думська площа. – 2013. – 17 трав. – С. 5 ; Чорномор. новини. – 30 трав. – С. 1. – Під назвою : Свято української книги.

961. Гринів В. Ейнштейн у мовознавстві : [порівняння досягнень О. Різників у мовознавстві з досягненнями А. Ейнштейна у фізиці] // Відродження. – 2015. – 20 серп. – С. 11.

962. Птащенко О. Подяка автора «Думи про Надію Савченко» : [за допомоги у редагуванні тексту] // Відродження. – 2015. – 6 серп. – С. 5.

963. Різникова Я. О названиях и их значении (раздумья над картой) : [зокрема про вплив ст. О. Різників «Прізвища і гени Одеси» на написання цієї ст. про рос. прізвиська та топоніми] // Відродження. – 2015. – 30 квіт. – С. 9–11.

964. Іванова Т. Багатокрилість Олекси Різників : [про презентацію його книг в ОННБ] // Думська площа. – 2016. – 10 черв. – С. 3 : іл.

965. Іванова Т. Козацькі гени Олекси Різників : [про презентацію його книг у рамках XVII Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Укр. слово. – 2016. – 8–14 черв. – С. 7 : іл.

966. Сидорук В. Дослідник слова // Відродження. – 2015. – 29 жовт. – С. 9 ; Чорномор. новини. – 2016. – 12 берез.

967. Івашків В. Знають Різникова і в Шанхаї // Чорномор. новини. – 2017. – 2 берез. – С. 3.

968. Івашків В. Олекса Різників і... Китай : [про доробок О.Різників з мовознавства] // Літ. Україна. – 2017. – 2 берез. – С. 6 : фот.

969. Овчаренко Н. Діалог поколінь : Олекса Різників, Станіслав Бондаренко : [презентація нових вид. : «Українська мова – спадщина тисячоліть, або Чим наша мова багатша за інші» О. Різників і «З ким МІСто говорить» та «Лев і рев – very well! ПАЛІНДРОскоші свіжі» С. Бондаренка у Нац. музеї літ. України] // Відродження. – 2018. – 5 лип. – С. 16 : фот. ; Чорномор. новини. – 7 лип.

970. Щегленко В. Багатокрилість Олекси Різниченка : [творча зустріч з О. Різниківим у м. Роздільній, Одес. обл.] // Чорномор. новини. – 2018. – 9 черв. – С. 3 : фот.

Громадське життя

971. Рогатинська Л. Є ще у порохівницях! : політрепресовані відзначили 20-річчя своєї орг. : [зокрема про діяльність у ній О. Різників] // Одеська хвиля-4 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2009. – С. 7 : фот.

972. Кіяшко Ю. Він поширив листівки по Кіровограду : [про зустріч із О. Різниківим у Кіровограді (нині – м. Кропивницький) 26 трав. 2010 р.] // Одеська хвиля-5 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2010. – С. 262–263 : фот.

973. Творча зустріч з письменником і мовознавцем Олексою Різниківим : [в ОННБ] // Інтелект-форум 2021 : зб. матеріалів / ОННБ ; упоряд. Л.М. Бур'ян ; редкол.: І.О. Бірюкова (відп. ред.) [та ін.] ; ред.: Н.Г. Майданюк, Г.М. Шпак. – Одеса, 2021. – С. 131–132 : фот.

974. Юрченко А. Аромат книги : [про кн. фестиваль у Львові (14–18 верес.), учасниками якого, зокрема, були письменники А. Глушак та О. Різників] // Фаворит удачі. – 2011. – Нояб. – С. 88–89 : фот.

975. «Днями на заводі Жовтня...» : [О. Різників читав свої вірші на вечорі в Первомайську, Миколаїв. обл.] // Прибуз. комунар. – 1954. – 6 черв.

976. Пережнюк Б. Виступають літератори Первомайщини : [згадано членство О. Різників у літоб'єднанні при газ. «Прибуз. комунар»] // Прибуз. комунар. – 1970. – 8 квіт.

977. Зимівля – тепло плюс годівля : [участь О. Різніківа у роботі групи нар. контролю] // Нар. трибуна. – 1967. – 18 листоп.

978. На обрії весна : [участь О. Різніківа у роботі групи нар. контролю] // Нар. трибуна. – 1968. – 20 лют.

979. Руських Ж. «Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди...» : [участь О. Різніківа у відкритті пам'ятника Т.Г. Шевченку в Первомайську] // Прибуз. комунар. – 1989. – 11 берез.

980. Лисогурська Л. Досконалості немає меж : [про участь О. Різніківа в семінарі викладачів рос. мови та літ. у Первомайську] // Прибуз. комунар. – 1992. – 4 січ.

981. Качеровський В. Невже потрібен нам Мойсей? : [про участь О. Різніківа у засіданні т-ва «Меморіал» у Первомайську] // Прибуз. вісн. – 1994. – 25 листоп.

982. Лидеры в «Просвіті» : [головою Одес. крайового об-ня «Просвіта» ім. Т. Шевченка обрано О. Різніківа] // Юг. – 1996. – 27 фебр.

983. «Той мурує, той руйнує...» : про ситуацію в одес. крайовій «Просвіті» : [згадано про обрання О. Різніківа головою «Просвіти»] // Чорномор. новини. – 1996. – 23 берез.

984. Бондаренко О. «Ділитися і співробітничати» – такий девіз добродійної акції діаспори в Канаді : [О. Різніків виступив на відкритті Канад.-укр. центру в ОДНБ ім. М. Горького] // Думська площа. – 1997. – 18 жовт. – С. 4.

985. Кракалія Р. «Нема землі такої, як у нас...» : [О. Різніків взяв участь у презентації кн. Н. Мовчан-Карпусь] // Чорномор. новини. – 1997. – 19 листоп.

986. Ляликов С. Праздник соборности и единения Украины : [О. Різніків взяв участь у святкуванні в Центрі «Україна»] // Одес. вестн. – 1997. – 1 фебр. – Фот.

987. Список кандидатів у народні депутати України від Народного руху України : [в їх числі О. Різніків] // Час. – 1997. – 20–26 листоп.

988. Уроки поета : [О. Різників провів їх для учнів шк. № 73] // Юг. – 1997. – 12 сент.

989. Бондаренко О. Оживає історія : [О. Різників виступив на презентації «Чорної книги України»] // Думська площа. – 1998. – 28 листоп.

990. Список кандидатів у депутати до Одеської міської ради : [в їх числі О. Різників] // Думська площа. – 1998. – 5 берез. – С. 3.

991. Кракалія Р. Не можна бути вічно ворогами : [інтерв'ю з головою комісії з відновлення прав реабілітованих при Одес. міськраді О. Різниківим] // Чорномор. новини. – 1999. – 30 жовт. – С. 2. – (Сьогодні – День політв'язня).

992. Черевиченко В. Муза пригласає юних : [на відкритті літ. студії в Одес. палаці дітей та учнів. молоді ім. Я. Гордієнка виступив керівник студії О. Різників] // Веч. Одесса. – 1999. – 20 янв.

993. Вівчарик О. Уроки шістдесятників : [про участь О. Різників в конф. «Шістдесятництво. Опозиційний рух» (м. Сміла, Черкас. р-ну, Черкас. обл.)] // Смілян. обрії. – 2000. – 19 трав.

994. Любов до рідної мови – найприродніше людське начало : [зокрема про виступ О. Різників у шк. № 68 м. Одеси у День укр. писемності] // Думська площа. – 2000. – 24 листоп. – С. 12.

995. Новочуб В. Предтечі днів нинішніх : [про участь О. Різників у відкритому уроці в серед. шк. м. Сміли, Черкас. р-ну, Черкас. обл.)] // Сміла. – 2000. – 25–31 трав. – Фот.

996. О земле, велетнів роди! : [О. Різників провів вечір, присвяч. 80-річчю С. Караванського, в Одес. літ. музеї] // Веч. Одесса. – 2000. – 28 дек. – (192 сходинок ; № 23).

997. Грей О. Оседлавшие Пегаса : [про літ. студію «Гарт», якою багато років керує О. Різників] // Одес. вестн. – 2001. – 27 груд.

998. Суховецький М. Пам'ять про поета нетлінна : [зокрема про виступ О. Різників на вечорі пам'яті Т.Г. Шевченка в ОДНБ ім. М. Горького] // Думська площа. – 2001. – 16 берез. – С. 1.

999. Вдовиченко Г. Та, що здолала долю : [інтерв'ю з В. Чорнобровою ; письменниця згадує свого наставника, керівника літстудії у Первомайську О. Різніківа] // ТВ світ. – 2002. – 3 жовт.

1000. Ильина В. Узники совести забвению не подлежат : [про участь О. Різніківа у конф., орг. Всеукр. т-вом політв'язнів і репресованих] // Одес. вестн. – 2002. – 29 авг.

1001. Кракалія Р. Ніхто сьогодні не замінить його... : [зокрема про участь О. Різніківа у заходах, присвяч. пам'яті В. Чорновола] // Чорномор. новини. – 2002. – 28 груд.

1002. Кракалія Р. «Письменники в інформаційному просторі Одеси» : [О. Різніків виступив на засіданні «круглого столу» в редакції газ. «Чорномор. новини»] // Чорномор. новини. – 2002. – 7 листоп.

1003. Студия «Гарт» – весна! : [О. Різніків – керівник літстудії Одес. палацу дітей та учнів. молоді ім. Я. Гордієнка] // Веч. Одесса. – 2002. – 22 янв.

1004. Черкашенко І. Не допустити забуття : [О. Різніків виступив на відкритті в Одесі Музею жертв політ. репресій] // Думська площа. – 2002. – 12 лип. – С. 1, 3.

1005. Глушак А. Здоровше з гумором живеться : [про Олійниківські свята, де, зокрема, виступив О. Різніків] // Літ. Україна. – 2003. – 5 черв. – С. 8.

1006. Кракалія Р. Вшанували ювіляра : [на ювілеї письменника А. Колісниченка виступив, зокрема, О. Різніків] // Чорномор. новини. – 2003. – 22 лют.

1007. Михайленко А. «Тільки книжка принесе волю українському народові...» : [зокрема про виступ О. Різніківа на презентації кн. вист. «Благословенне слово, що гартує» в ОДНБ ім. М. Горького] // Одес. вісті. – 2003. – 4 груд.

1008. Палієнко М. Одеський «Різдвяний зорепад» : [про однойм. обл. творч. конкурс, одним з членів журі якого був О. Різніків] // Літ. Україна. – 2003. – 30 січ. – С. 3.

1009.Суховецький М. Сила друкованого слова : [О. Різників взяв участь у презентації кн. вист., присвяч. 135-річчю Всеукр. т-ва «Просвіта», в ОДНБ ім. М. Горького] // Думська площа. – 2003. – 19 груд. – С. 8. – Підпис : М. Подоляк.

1010.Слов'янські вечори. Україна : [О. Різників виступив на вечорі культури України у Болгар. культур. центрі] // Юг. – 2003. – 22 мая.

1011.Суховецький М. Просвіт'яни їдуть у глибинку : [про поїздки О. Різників та ін. до Миколаїв. р-ну (нині – Миколаїв. селищ. громада, Березів. р-ну), Одес. обл.] // Думська площа. – 2003. – 30 трав. – С. 1.

1012.Вечір пам'яті поета : [О. Різників виступив на вечорі пам'яті М. Вінграновського] // Думська площа. – 2004. – 18 черв. – С. 1.

1013.Віер Х. Тут люблять українську мову : [О. Різників взяв участь у наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми сучасної української філології» (м. Тирасполь)] // Одес. вісті. – 2004. – 20 жовт.

1014.Гаранін В. Дзеркало полілінгвістичного Придністров'я : [про перебування одес. письменників, зокрема О. Різників, у Тирасполі на каф. укр. філології Придністров. ун-ту] // Думська площа. – 2004. – 2 квіт. – С. 5.

1015.Гаранін В. На службі інтересів народу : [до 70-річчя Одес. обл. орг. НСПУ; зокрема згадується О. Різників] // Одес. вісті. – 2004. – 6 листоп. – С. 6.

1016.Кракалія Р. З Олійникового краю : [зокрема про дні пам'яті поета С. Олійника у колиш. Миколаїв. та Балт. р-нах, Одес. обл., де виступив О. Різників] // Чорномор. новини. – 2004. – 10 квіт.

1017.«Перебутній час я перебув...» : [О. Різників виступив на вечорі пам'яті поета та прозаїка М. Вінграновського в Одес. обл. орг. НСПУ] // Веч. Одесса. – 2004. – 10 июня.

1018.Погорела А. «Слово вічне, слово невмируще...» : [про участь О. Різників в роботі поет. студії при Одес. гімназії № 7] // Думська площа. – 2004. – 26 листоп. – С. 12.

1019. Суховецький М. Свято дитячої книжки : [зокрема про нагородж. О. Різніківа дипломом за публ. творів для дітей під час першого обл. конкурсу кн. для дітей в Одес. літ. музеї] // Думська площа. – 2004. – 13 лют. – С. 1.

1020. Суховецький М. Урок пам'яті : [про зустріч письменників Одеси, серед яких був О. Різніків, із школярами та вчителями Іванівської ЗОШ] // Думська площа. – 2004. – 12 берез. – С. 3. – Підпис : М. Подоляк.

1021. Бендерский Л. И одесский Мороз – с помаранчевым шарфом : [О. Різніків виступив на презентації кн. В. Мороза «Дорога в осінь»] // Порто-Франко. – 2005. – 18 фебр. – С. 14.

1022. Богуславська Л. Літератори Одещини – Березівці : [зокрема про виступ О. Різніківа у міськ. б-ці] // Степ. маяк. – 2005. – № 77. – Фот.*

1023. Зима В. І барви, і вірші : [про виставку одес. худож. В. Успенського, на якій, зокрема, виступив О. Різніків] // Думська площа. – 2005. – 23 верес. – С. 11.

1024. Кракалія Р. День Героїв : Молодь обирає укр. нац. ідеали : [у Палаці студентів на відзначенні Дня Героїв виступив О. Різніків] // Чорномор. новини. – 2005. – 28 трав. – С. 7.

1025. Марин С. «Наш долг – сохранить память» : [про участь О. Різніківа у вшануванні в Імексбанку пам'яті репресованих] // Деловая Одесса. – 2005. – 4 нояб. – С. 1, 4 : фот.

1026. Пилюпенко О. Душа сповідається у Слові : [зокрема про виступ О. Різніківа під час заходу у м. Роздільна] // Вперед. – 2005. – 23 листоп. – С. 2 : фот. – (До 100-річчя Одеської «Просвіти» імені Тараса Шевченка).

1027. Самедова О. Творчість – велике диво : [про літ. конкурс «Різдвяний зорепад», орг. Одес. літ. музеєм ; О.Різніків – член журі] // Думська площа. – 2005. – 21 січ. – С. 1.

1028. Суховецький М. Вшанували ветеранів : [про вечір в Одес. літ. музеї, присвяч. Дню скорботи і вшануванню пам'яті жертв війни в Україні, на якому виступив О. Різніків] // Думська площа. – 2005. – 1 лип. – С. 1, 3.

1029.Суховецький М. Краєзнавча практика : [про виступ О. Різниківа перед студентами філол. ф-ту ОНУ ім. І.І. Мечникова] // Думська площа. – 2005. – 15 лип. – С. 12. – Підпис: М. Подоляк.

1030.Суховецький М. «Південна ліра – 2005» : [про виступ О. Різниківа перед учасниками конкурсу] // Думська площа. – 2005. – 15 лип.

1031.Суховецький М. Поет, правозахисник, громадянин : [О. Різників взяв участь у заходах, присвяч. 20-м роковинам від дня смерті В. Стуса] // Думська площа. – 2005. – 16 верес. – С. 1, 2, 3.

1032.Лисюк Н. Пам'яті Кобзаря : [зокрема про виступ О. Різниківа на святі Шевченка] // Єдність. – 2006. – 24 трав. – С. 1 : фот.

1033.Мене судили за те, що я українець : [про виступ О. Різниківа на вечорі пам'яті жертв голодоморів (Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника)] // Галичина. – 2006. – 16 груд. – С. 5 : фот.

1034.[Про візит О. Різниківа до його рідного міста Єнакієвого, Донец. обл.] // Енакієв. робочий. – 2006. – 22 авг. – Фот. ; 27 июля. – Фот.*

1035.Суховецький М. Право на життя : [про «круглий стіл» «Голодомор – спланований і безжальний геноцид народу України» в Одес. ОУНБ ім. М.С. Грушевського, де виступив О. Різників] // Думська площа. – 2006. – 12 трав. – С. 2.

1036.Сушинський Б. Сумні уроки минулого : [про виступ О. Різниківа на засіданні «круглого столу» «Голодомор – спланований і безжальний геноцид народу України» в Одес. ОУНБ ім. М.С. Грушевського] // Одес. вісті. – 2006. – 11 трав. – С. 7.

1037.Філіппова О. Іван Франко і сьогодні : [на вечорі в Одес. літ. музеї, присвяч. 150-річчю від дня народж. І. Франка, виступив О. Різників] // Чорномор. новини. – 2006. – 2 верес.

1038.Шелих Л. Лицарі добра і правди : [про виступ О. Різниківа на святі С. Олійника] // Одес. вісті. – 2006. – 8 квіт. – С. 12 : фот.

1039. Шупта Д. Журналістським пером про рідну мову : [про всеукр. акцію «Українська мова – мова єднання», в якій О. Різників взяв участь] // Одес. вісті. – 2006. – 9 серп. – С. 3.

1040. Вівчарик О. Літоб'єднання Тясмин – найактивніше, найнадійніше на Черкащині : [зокрема про О.С. Різників] // Нова доба. – 2007. – 5 черв. – Фот.*

1041. Суховецький М. Письменницький «десант» : [про вечір «Література рідного краю» у штабі Півд. регіон. командування прикордон. військ України ; серед учасників – О. Різників] // Думська площа. – 2007. – 9 лют. – С. 1. – Підпис : М. Подоляк.

1042. Баранова Н. Вони знали Василя Стуса : [про Д. Шупту та О. Різників – учасників конф. у Фонтан. НВК, присвяч. В. Стусу] // Чорномор. новини. – 2008. – 17 квіт. – С. 3 : фот.

1043. Ксьондзик Н. Володарі «Глодоського скарбу» : [про поїздку О. Різників до Первомайська і Мигії] // Літ. Україна. – 2008. – 22 трав. – С. 2 : фот.

1044. Павліченко В. Різдвяні вечори : [про обл. конкурс молодих авт. «Різдвяний зорепад», де О. Різників виступив на підбитті підсумків] // Думська площа. – 2008. – 25 січ. – С. 2.

1045. Щипківський Г. Напередодні ювілею : [про Одес. обл. орг. НРУ та, зокрема, О. Різників і О. Олійникова – членів Одес. обл. орг. НСПУ, що входять до складу НРУ] // Юг. – 2009. – 28 мая. – С. 3 : фот. – (До двадцятиріччя Народного руху України).

1046. Гаранін В. На хвилі творчої співдружності : [про співпрацю Одес. обл. орг. НСПУ з філією Одес. дит. б-ки ім. А. Гайдара ; перед учнями одес. шкіл у рамках програми «Література рідного краю» виступали О. Різників та ін.] // Чорномор. новини. – 2010. – 6 трав. – С. 7.

1047. Гаранін В. Пам'яті поета : [про вечір пам'яті поета В. Сагайдака в Іллічів. центр. б-ці ім. І. Рядченка ; серед присутніх – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2010. – 28 жовт. – С. 3.

1048. Гаранін В. Я ніколи не буду старим... : [про вечір пам'яті І. Гордона в Буд. письменників Одес. обл. орг. НСПУ, де, зокрема, виступив О. Різників] // Чорномор. новини. – 2010. – 14 січ. – С. 3.

1049. Конак С. Гумор з танцем змагалися : [про Олійників. читання у Левадівці, Миколаїв. р-ну (нині – Миколаїв. селищ. громада, Березів. р-ну, Одес. обл.), зокрема згадуються учасники заходу О. Різників та ін.] // Чорномор. новини. – 2010. – 29 трав. – С. 7.

1050. Конак С. Істинно козацьке свято : [про відзнач. в Одесі Покрови Божої Матері – свята Укр. козацтва ; серед присутніх – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2010. – 21 жовт. – С. 3.

1051. Кракалія Р. «Мое життя – мов пташка на долоні» : творчий вечір поета Валентина Мороза в одес. Буд. письменників : [серед присутніх – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2010. – 25 берез. – С. 3.

1052. Михайленко А. «Із Южного з любов'ю...» : [про вист. худож. Л. Дем'янишиної в Одес. музеї захід. і схід. мистецтва ; серед шанувальників творчості художниці – О. Різників] // Одес. вісті. – 2010. – 18 лют. – С. 8.

1053. Олександрова О. До мовних джерел : [в ОННБ ім. М. Горького відбулася підсумкова презентація матеріалів Загальнонац. конкурсу «Українська мова – мова єднання», О. Різників – серед учасників конкурсу] // Думська площа. – 2010. – 5 берез. – С. 7 : фот.

1054. Рожковська А. «Ми в Україні в пошуках її...» : [про зустріч О. Різніківа з учнями та вчителями Базар'ян. ЗОШ І–ІІІ ст., Татарбунар. р-ну (нині – Татарбунар. міська громада, Білгород-Дністр. р-ну), Одес. обл.] // Чорномор. новини. – 2010. – 11 листоп. – С. 3 : фот.

1055. Гаранін В. Золоті струни Олійниківської весни : [про заходи до дня народж. С. Олійника ; серед учасників свята – О. Різників] // Одес. вісті. – 2011. – 9 квіт. – С. 15.

1056. Кракалія Р. Росте «олійниківська родина» : [про творчі зустрічі, присвяч. пам'яті С. Олійника ; серед шанувальників його творчості –

члени Одес. обл. орг. НСПУ О. Різників та ін.] // Чорномор. новини. – 2011. – 23 лип. – С. 3 : фот.

1057. Степко Л. Тарасові дні : [про виступ О. Різників на Міжнар. Шевченків. літ.-мистец. святі «В сім'ї вольній, новій...» (м. Севастополь)] // Крим. світлиця. – 2011. – 27 трав. – Фот.

1058. Суховецький М. Весела «олійниківська родина» : [про 29-ті літ.-мистец. Олійників. читання ; серед учасників свята – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2011. – 7 квіт. – С. 3.

1059. Суховецький М. Гумор та песимізм несумісні : [про збори лауреатів літ. премії ім. С. Олійника в Одес. літ. музеї ; серед учасників – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2011. – 7 трав. – С. 6.

1060. Троянський В. Золоті струни Олійниківської весни : [про заходи до дня народж. С. Олійника ; серед учасників – О. Різників] // Літ. Україна. – 2011. – 21 квіт. – С. 9 ; Одес. вісті. – 9 квіт.

1061. Гайдаєнко В. Добрались и до библиотек... : [про загрозу закриття б-ки ім. І.П. Гайдаєнка (філіал № 7) ; зокрема про творчі зустрічі в цій б-ці з одес. письменниками О. Різниківим та ін.] / В. Гайдаєнко, Г. Мокряк // Прес-кур'єр. – 2012. – 9–15 серп. – С. 5.

1062. Кракалія Р. Письменницький звіт як студія для студентів : [Одес. письмен. орг. започаткувала творчі звіти, на які запрошують студентів-філологів одес. ЗВО ; там виступали О. Різників та ін.] // Чорномор. новини. – 2012. – 24 листоп. – С. 3.

1063. Кракалія Р. Скарбниця чекає всіх, хто спраглий знань : [О. Різників – учасник заходів на День укр. мови і писемності в ОУНБ ім. М.С. Грушевського] // Чорномор. новини. – 2012. – 22 листоп. – С. 3 : фот.

1064. Лашченко С. Криму – українські школи, а не окремі класи! : (небайдужі громадяни України виявляють солідарність) : [зокрема О. Різниченко] // Крим. світлиця. – 2012. – 26 жовт. – С. 6 : фот.

1065. Михайленко А. Трохи більше однієї книжки на жителя країни : [про XIII Всеукр. вист.-форум «Українська книга на Одещині» в ОННБ

ім. М. Горького, в рамках якої, зокрема, відбулася зустріч з О. Різниківим] // Одес. вісті. – 2012. – 12 черв. – С. 6.

1066. Раритетний «Тріодіон» і книжкові новинки : [анонс XIII Всеукр. вист.-форуму «Українська книга на Одещині» ; в програмі – знайомство з новими кн. О. Різників] // Чорномор. новини. – 2012. – 12 трав. – С. 7.

1067. Светская Е. Книга – проводник к знаниям : [про творчу зустріч з О. Різниківим в ОУНБ ім. М.С. Грушевського в рамках XV фестивалю укр. кн. «Велична, щедра і прекрасна мова»] // Одес. вестн. – 2012. – 17 нояб. – С. 16.

1068. Суховецька М. «Не замовкай, двострунне грало!» : [про заняття літ. студії «Гарт» та зустріч з О. Різниківим] // Чорномор. новини. – 2012. – 21 квіт. – С. 7 : фот.

1069. Тринадцятий форум «Горьковки» : [зокрема анонс презентації кн. О. Різників в рамках вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Веч. Одесса. – 2012. – 19 мая. – С. 3.

1070. XIII Всеукраїнська виставка-форум «Українська книга на Одещині» : [у програмі – презентація нових кн. О. Різників] // Думська площа. – 2012. – 25 трав. – С. 1.

1071. Кракалія Р. 9 березня на Дерібасівській... : [про заходи до 199-ї річниці від дня народж. Т.Г. Шевченка ; О. Різників – серед учасників перформансу] // Чорномор. новини. – 2013. – 16 берез. – С. 3 : фот.

1072. Кракалія Р. І вічна Степанова весна... : [про заходи на Одещині з нагоди дня народж. поета-гумориста С. Олійника ; серед учасників – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2013. – 11 квіт. – С. 1, 3 : фот. – (Олійниківські читання).

1073. Кракалія Р. Місія лицарства : [у заходах, присвяч. потрійному святу (Покрови Пресвятої Богородиці, День Укр. козацтва та річниця створення УПА) в Одесі, активну участь брав О. Різників] // Чорномор. новини. – 2013. – 17-19 жовт. – С. 5.

1074. Лемко В. XIV Всеукраїнська виставка-форум : [про підсумки вист.-форуму, зокрема про знайомство з творчістю О. Різників] // Думська площа. – 2013. – 14 черв. – С. 1-3.

1075. Нехай добро сторицею віддячиться! : [привітання з Новим роком та подяка небайдужим за підтримку газ. «Чорноморські новини» благодійн. внесками ; серед доброчинців – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2013. – 5 січ. – С. 3. – Підпис : Редакція «Чорноморських новин».

1076. Подвійне свято шанувальників книги : XV Всеукр. вист.-форум «Українська книга на Одещині» пройшла в ОННБ ім. М. Горького у дні її 185-річчя : [у рамках заходу відбулася також зустріч з О. Різниківим] // Думська площа. – 2013. – 10 жовт. – С. 4-5.

1077. Кудlach В. Із «Фейсбука» й із «шухляди» : «Українська книга на Одещині». Презентації : [про XV Всеукр. вист.-форум «Українська книга на Одещині», в якій О. Різників взяв участь] // Чорномор. новини. – 2014. – 2 жовт. – С. 3 : фот.

1078. Книжний десант в древній Тире : [зокрема про творчу зустріч з О. Різниківим у рамках вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Веч. Одесса. – 2015. – 19 мая.

1079. Дорошенко О. Вечір спогадів : [«Цілком особисто : приватні спогади земляків про М.С. Вінграновського» до 80-річчя від дня народж. поета (м. Первомайськ) ; серед присутніх – О. Різників] // Відродження. – 2016. – 13 жовт. – С. 9.

1080. Клименко Н. Микола – ювіляр, скликає гостей : [про мистец. акцію на Первомайщині, присвяч. 80-літтю від дня народж. М. Вінграновського ; О. Різників поділився своїми спогадами] // Відродження. – 2016. – 13 жовт. – С. 9 ; Свобода. – 10 листоп. – Фот. – Під назвою : Відзначили 80-ліття Вінграновського ; Чорномор. новини. – 20 жовт. – Під назвою : Вінграновський скликає гостей.

1081. Кракалія Р. Не втекти від себе нікому : [зокрема про виступ О. Різників на презентації роману Г. Щипківського «Утекти від себе»] // Чорномор. новини. – 2016. – 26 трав.

1082. Арсеньєва Т. Продвинутая Березовка : [про виїзне свято в рамках вист.-форуму «Українська книга на Одещині» у м. Березівка, Одес. обл., під час якого, зокрема, відбулася автограф-сесія О. Різніківа] // Веч. Одесса. – 2017. – 20 июня. – Фот.

1083. Кракалія Р. Велика весела родина : [зокрема про виступ О. Різніківа на святі «Степанова весна»] // Чорномор. новини. – 2017. – 6 квіт. – Фот.

1084. Кракалія Р. До джерел, рідномовних джерел! : [О. Різніків поділився спогадами про С. Караванського] // Чорномор. новини. – 2017. – 4 берез.

1085. Кудляч В. Фокусом його життя була Україна : на сороковини від дня смерті Святослава Караванського в Одес. обл. універс. наук. б-ці ім. М.С. Грушевського відбувся вечір вшанування пам'яті укр. патріота : [своїми спогадами поділився також О. Різніків] // Чорномор. новини. – 2017. – 2 лют.

1086. Мельник І. Сага про буджаків : [зокрема, про участь О. Різніківа у поїздці до Буджацького степу в рамках відзначення 100-річчя «Чорномор. новин»] // Чорномор. новини. – 2017. – 5 жовт. – Фот.

1087. Кракалія Р. Планета Валентина Мороза : [зокрема про виступ О. Різніківа на презентації кн. вибр. поезій В. Мороза «Життєдайні джерела» (2017)] // Чорномор. новини. – 2018. – 12 квіт.

1088. Арсеньєва Т. Это Доброслав, друзья! : [зокрема про участь О. Різніківа у виїзному святі в рамках вист.-форуму «Українська книга на Одещині»] // Веч. Одесса. – 2020. – 13 авг. – Фот.

1089. Передплата – найкраща підтримка газети : [подяка від редакції газ., у т. ч. О. Різніківу] // Відродження. – 2020. – 30 квіт. – С. 8.

1090. Підтримайте газету : [подяка від редакції газ., у т. ч. О. Різніківу] // Відродження. – 2020. – 30 січ. – С. 8.

1091. Суслов О. Почтовая марка к 100-летию вуза : [зокрема про виступ О. Різніківа на святі на честь 100-річчя Одес. держ. ун-ту внутр. справ] // Веч. Одесса. – 2021. – 21 сент. – Фот.

Ювілеї

до 60-річчя

1092. Багазій М. Два ювілеї : розмова з поетом Олексом Різниковим // Чорномор. новини. – 1997. – 22 лют.

1093. Душа не знає відпочинку // Прибуз. вісн. – 1997. – 25 лют.

1094. Осадчук П. Олексі Різниченку – 60 // Літ. Україна. – 1997. – 17 квіт. – (Вітаємо ювіляра).

1095. Шевченко Ю. Здорове зерно // Юг. – 1997. – 22 фебр. – С. 1.

до 65-річчя

1096. Конак С. Всміхнулась доля козакові... : одес. поету Олексі Різниченку – 65 // Чорномор. новини. – 2002. – 23 лют. – С. 4 : фот.

1097. Олійників О. Нескорений одесит // Юг. – 2002. – 21 фебр. – С. 4.

1098. Родом з тридцять сьомого // Одес. вісті. – 2002. – 23 лют. – С. 4 : портр. – (Ювілей).

1099. Рудий Б. Прийшов письменник на урок : поетові Олексі Різниченку виповнюється 65 років // Думська площа. – 2002. – 22 лют. – С. 2-3.

до 70-річчя

1100. Василюшин Я. Любов зберіг і не набрався скверни // Чорномор. новини. – 2007. – 24 лют. – С. 7.

1101. Вітаємо лютневих ювілярів : [зокрема О. Різниківа] // Літ. Україна. – 2007. – 1 лют. – С. 2.

1102. Горст Г. Заряджений озоном шістдесятих : слово про поетів ювілей // Думська площа. – 2007. – 23 лют. – С. 2 ; Чорномор. новини. – 24 лют. – С. 7 : фот.

1103. Давыдов Д. 70 лет против течения : [вечір у Літ. музеї, присвяч. ювіляру] // Порто-Франко. – 2007. – 23 марта. – С. 14 : фот.

1104. До 70-річчя правозахисника-шістдесятника Олекси Різникова // Одеська хвиля-2 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2007. – С. 215–263 : фот. – У добірці матеріалів : Київ, 2006 рік. Личаківський цвинтар. Після похорону правозахисниці Надії Світличної Олекса Різників вручає Президентові щойно видану книгу про репресованих одеситів «Одеська хвиля» (фото В. Овсієнка) ; Обращение к народу / Союз борьбы за освобождение народа (СОБОЗОН) ; Заряджений озоном шістдесятих / Г. Горст ; Олекса : [вірш] / Д. Шупта ; «Прокинулись – і... сім десятків...» : [вірш] / М. Андрущенко ; Олексі Різникову : [вірш] / Я. Пересунько ; До друга / І. Сакін-Тарусина ; Долею рокований / С. Мефодовський ; Підіймав одеську хвилю : до 70-річчя письменника-правозахисника Олекси Різникова / І. Малюта ; 10 фот. ; За покликом совісті / Л. Тугай ; Мене судили за те, що я українець : [про виступ О. Різніківа на вечорі пам'яті жертв голодоморів (Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника)] ; Скарб його душі / В. Чубенко ; Из истории спорта (рассказ тренера) : Олексі Різникову / І. Савва.

1105. Дроздовський Д. Шлях через в'язницю : Олексі Різниченкові – 70 // День. – 2007. – 23 лют. – С. 20 : фот. ; Крим. світлиця. – 23 лют. – С. 17 : фот.

1106. Жерновська І. Україною і юністю засватаний / І. Жерновська, О. Миронова, С. Мефодовський // Чорномор. новини. – 2007. – 24 лют. – С. 7.

1107. Малюта І. Підіймав одеську хвилю : до 70-річчя Олекси Різніківа // Літ. Одеса. – 2007. – № 1. – С. 52-67 : портр. – (Ювіляри) ; Укр. культура. – № 1. – С. 35-37.

1108. Мефодовський С. «Дорогий друже!...» : [привітання] // Пресс-кур'єр : спецвып. – 2007. – 22–28 февр. – С. 5 : фот.

1109. «Одеська обласна організація НСПУ сердечно вітає свого колегу, відомого поета, в'язня сумління Олексу Сергійовича Різниченка з його ювілеєм – 70-річчям...» // Думська площа. – 2007. – 23 лют. – Без підпису.

1110. Пересунько Я. Олексі Різникову : [вірш] // Думська площа. – 2007. – 23 лют. – С. 2.

1111. Сакін-Тарусина І. До друга // Думська площа. – 2007. – 23 лют. – С. 2.

1112. Суховецький М. Муза боротьби та любові : [відзначення 70-річчя О. Різників в Золотій залі Одес. літ. музею] // Думська площа. – 2007. – 2 берез. – С. 1.

1113. Сушинський Б. Полум'я нескореного слова : до 70-річчя поета Олекси Різниченка // Одес. вісті. – 2007. – 7 берез. – С. 10.

1114. Черевиченко В. Юбилей поэта : в Лит. музее состоялся праздничный вечер, посвящ. 70-летию поэта, руководителя лит. студии «Гарт» Олексы Ризныкива // Веч. Одесса. – 2007. – 1 марта. – С. 3 : фот.

1115. Шупта Д. Олекса : [вірш] // Думська площа. – 2007. – 23 лют. – С. 2 ; Золото слів. – № 1/10. – С. 30.

до 75-річчя

1116. Доценко Ю. Полум'я і болю спадкоємець : [розмова у ред. газ. напередодні ювілею] // Україна козацька. – 2012. – Лютий. – С. 14 : фот.

1117. «З Різниківки мій рід і лик» : Олексі Різниченку – 75 // Чорномор. новини. – 2012. – 25 лют. – С. 3 : фот. – Підпис : Редакція газети «Чорноморські новини».

1118. Одеська хвиля-6 : «Я винен тим, що українець» : док., статті, спогади, листи / вступ. ст., інтерв'ю з О. Різниківим Ю. Зайцева ; вип. підгот.: Ю. Зайцев, П. Отченашенко, О. Різників. – Вид. 2-ге, допов. і випр. – Одеса : Сімекс-принт, 2012. – 432 с. – (75-річчю славного сина України Олекси Різників присвячується).

1119. Олекса Різниченко (Різників) : до 75-річчя від дня народж. / Одес. обл. універ. наук. б-ка ім. М. Грушевського. – Одеса, 2012. – Буклет. – (Серія «Славетні земляки»).

1120. Різникова Я.О. «До ювілею справжнього українця Олекси Різниченка» : іл. біогр. довідка / Я.О. Різникова, Ю.О. Круть, А.Є. Афанасенко. – Одеса : АРК, 2012. – 24 с.

1121. Шупта Д. Олекса : [вірш] // До 75-річчя О.С. Різниченка : ювіл. альб. – Одеса, 2012. – С. 16.

до 80-річчя

1122. Василяшко С. Чомусь у камері писалися сонети // Одес. вісті. – 2017. – 7 берез. – С. 2 : фот.

1123. Кракалія Р. З рідною мовою – щасливі довгі літа // Літ. Україна. – 2017. – 2 берез. – С. 6 ; Слово Просвіти. – 2–8 берез. – С. 8 : фот. ; Чорномор. новини. – 2 берез. – С. 3 : фот.

1124. Олексі Різниківу – 80 років! // Незборима нація. – 2017. – Берез. – Підпис : «Незборима нація», Історичний клуб «Холодний Яр».

до 85-річчя

1125. Він заслуговує звання «Почесний громадянин Одеської області» : [Харків. громада на захист Конституції та прав людини-громадянина звернулася до голови ОДА С.Р. Гриневецького і голови облради Г.В. Діденка з листом-клопотанням] // Прес-кур'єр. – 2022. – 24 лют. – 3 берез. – С. 7. – (Ювілей).

1126. [Вітання редакції газети] // Прес-кур'єр. – 2022. – 24 лют.–3 берез. – С. 7 : фот. – (Ювілей).

1127. Дуплик Т. «Ти винен тим уже, що українець, і ця вина з народження твоя». 24 лют. Олексі Різниківу – 85 [Електронний ресурс] // Гард.City. – 2022. – 24 лют. – Режим доступу : <https://thegard.city/articles/195963/24-lyutogo-2022-oleksi-riznikivu-85-t>. – Дата звернення: 03.10.2022

1128. З роси й води та Божого благословення : [вітання Харків. громади на захист Конституції та прав людини-громадянина] // Слово Просвіти. – 2022. – 24 лют.–2 берез. – С. 11 : фот.

1129. Звернення громадських організацій Харківської області до керівників Одеської області з проханням-пропозицією належно вшанувати видатного одесита – нашого великого українця Різників Олексу Сергійовича з нагоди його 85-ліття // Відродження. – 2022. – 3 лют. – С. 2–3.

1130. Лицар служіння Слову // Чорномор. новини. – 2022. – 24–26 лют. – С. 1 : фот. – (3 ювілеєм!).

1131. Попри московську загрозу Одесі : [викладач комісії філол. дисциплін Одес. техн. фах. коледжу Одес. нац. технол. ун-ту К. Васильєва зробила 47 слайдів презентації про життя і творчість О. Різників] // Відродження. – 2022. – 17 берез. – С. 5 : фот.

1132. Ратай на мовній ниві : [звернення громад. орг. Харків. обл. до голів Одес. облради та ОДА з листом-клопотанням про присвоєння О.С. Різникову звання «Почесний громадянин Одеської області» з нагоди його ювілею] // Чорномор. новини. – 2022. – 3–5 лют.

1133. Різникова Я. «Винен тим уже, що українець» : у таборі у Мордовії Олекса Різників бачився із засудженим кардиналом Йосипом Сліпим, донині очолює Одес. відділення Всеукр. т-ва політ'язнів і репресованих // Україна молода. – 2022. – 24 лют. – С. 19 : фот.

1134. Різникова Я. Життя за покликом любові до України [Електронний ресурс] // Одеський літературний музей. – 2022. – 23 лют. – Режим доступу : <https://museum-literature.odessa.ua/project/zhittya-za-poklikom-lyubovi-do-ukrayini/>. – Дата звернення : 03.10.2022

1135. Різникова Я. Життя у боротьбі проти тоталітарного режиму // Свобода. – 2022. – 24 берез.

1136. Різникова Я. Я Україною просяк! // Веч. Одесса. – 2022. – 24 лют. – С. 4 : фот. – (Ювілей) ; Відродження. – 24 лют. – С. 4-5 ; Слово Просвіти. – 24 лют.–2 берез. – С. 10 : фот.

1137. Тома І. Поетичні акорди Олекси Різниченка // Дзвін. – 2022. – № 5/6 ; Чорномор. новини. – 24–26 лют. – С. 5.

Нагороди та відзнаки

Державні нагороди. Подяки

1138. Державні нагороди колишнім політв'язням і репресованим : [орден «За заслуги» III ст.] // Думська площа. – 2005. – 9 груд. – С. 1.

1139. Нагороди землякам-патріотам : [орден «За заслуги» III ст.] // Уряд. кур'єр. – 2005. – 1 груд. ; Чорномор. новини. – 3 груд.

1140. Президент нагородив орденом «За заслуги» одеського писателя : [орден «За заслуги» II ст.] // Придунайськ. весті. – 2009. – 1 дек. – С. 2.

1141. «За заслуги» – заслуженно : [орден «За заслуги» I ст.] // Одес. вісті. – 2018. – 22 груд. – С. 3 : фот.

1142. На віки, на всі покоління : минулої суботи у Львові відбулися урочистості з нагоди 150-річчя заснування Всеукр. т-ва «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка ; участь у святковому зібранні взяв Президент України П. Порошенко : [зокрема про нагородження О. Різників орденом «За заслуги» I ст.] // Чорномор. новини. – 2018. – 13 груд.

1143. Державні стипендії колишнім політв'язням : [серед інших – О. Різникову] // Чорномор. новини. – 2005. – 28 трав. – С. 7.

1144. Удовенко Г.Й. [Вітання з призначенням О.С. Різниківу Розпорядженням Президента України В.А. Ющенка довічної держ. імен. стипендії як громадянину України, який зазнав переслідувань за правозахисну діяльність] // Одеська хвиля-3 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2008. – С. 309 : фот.

1145. Калиниченко А. Братство моряків : [зокрема про нагородження О. Різників медаллю «Морська слава України» 3-го ступеня за неодноразове висвітлення у своїх творах морської слави наших предків та сучасників] // Веч. Одеса. – 2007. – 27 марта.

1146. Калиниченко О. «Українська справа» : [зокрема про подяку О.С. Різниківу від імені «Братства моряків України»] // Одеська хвиля-2 : док.,

твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2007. – С. 107–111.

1147. Нагороджується Різників Олекс Сергійович за активну громадсько-політичну, літературну діяльність і у зв'язку з 50-річчям від початку наполегливої боротьби за незалежність України, впровадження у всі сфери державного життя української мови : [грамотою Одес. міської орг. НРУ] // Одеська хвиля-3 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченашенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2008. – С. 307. – Підпис : Г.П. Щипківський (голова Одес. обл. орг. НСПУ), Н.В. Яшан (голова міськ. проводу Народного руху України).

Літературні премії

Літературна премія України
імені Павла Тичини «Чуття єдиної родини»

1148. Від журі премії імені Павла Тичини // Літ. Україна. – 1994. – 8 груд.

1149. Лауреати премії П. Тичини // Літ. Україна. – 1995. – 2 лют.

1150. Тупайло С. З вершин духовності : наші лауреати // Рад. Прибужжя. – 1995. – 14 берез.

1151. [О. Різників згадується як лауреат премії ім. П. Тичини] // Історія Одеси / голов. ред. В.Н. Станко. – Одеса, 2002. – С. 523.

1152. Глушак А. Бригантина – літературна сторінка Одеської письменницької організації : [про історію орг., письменників – лауреатів різних премій, зокрема, О. Різників – лауреата премії ім. П. Тичини] // Одес. вісті. – 2003. – 10 жовт.

1153. [О. Різників було нагороджено премією за зб. «Терновий вогонь» (1993)] // Літературно-мистецька Одещина : лауреати держ., обл. та міськ. премій в галузі культури, літ. і мистецтва / Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; від. інформації з питань культури

та мистецтва ; уклад. Г.Д. Северіна ; ред. Ж.О. Карпінська ; відп. за вип. Т.М. Полянко]. – Одеса, 2005. – С. 5.

**Муніципальна премія
імені Костянтина Паустовського**

1154. Глушаков В. Конкурс завершен. Конкурс продолжается : [про присудження О. Різніківу премії] // Одес. вестн. – 1999. – 22 сент.

1155. Орлова О. Наш лауреат : [про присудження О. Різніківу премії за цикл віршів «Одеса, одесную Бога»] // Одес. вестн. – 1999. – 20 нояб.

1156. Поздоровляємо Олексу Сергійовича Різниченка з присудженням йому премії ім. К. Паустовського // Веселка. – 1999. – № 14 (груд.).

1157. Суганяк О. На вшануванні поета : [про вручення О. Різніківу премії] // Чорномор. новини. – 1999. – 27 листоп.

1158. Черевиченко В. Муниципальная премия поэта : [про вручення О. Різніківу премії] // Веч. Одесса. – 1999. – 20 нояб.

1159. Кто станет новым лауреатом премии им. К. Паустовского? : [є згадка, що минулого року лауреатом став О. Різніків] // Веч. Одесса. – 2000. – 16 марта. – Підпис : Жюри конкурса.

1160. [О.С. Різніківа нагороджено за цикл віршів «Одеса, одесную Бога» (1999)] // Літературно-мистецька Одещина : лауреати держ., обл. та міськ. премій в галузі культури, літ. і мистецтва / Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; від. інформації з питань культури та мистецтва ; уклад. Г.Д. Северіна ; ред. Ж.О. Карпінська ; відп. за вип. Т.М. Полянко]. – Одеса, 2005. – С. 9.

1161. [О.С. Різніківа нагороджено дипломом І ступеня в номінації «Поезія»] // Лауреаты премии муниципального литературного конкурса имени Константина Паустовского : библиогр. указ. / Упр. культуры и туризма Одес. облгосадмин. ; Одес. обл. универс. науч. б-ка им. М. Грушевского ; отд. информ. по вопр. культуры и искусства ; [авт.-сост. А.Д. Северина ; ред. Ж.О. Карпинская ; отв. за вып. Т.Н. Полянко]. – Одесса, 2010. – С. 5.

Муниципальна премія Твої імена, Одесо-2001

1162. Бродавко Р. Первые в когорте творцов : [про присудження премії О. Різниківу] // Одес. вестн. – 2002. – 22 янв.

1163. [О.С. Різниківа нагороджено за вірші про Одесу (1998)] // Літературно-мистецька Одещина : лауреати держ., обл. та міськ. премій в галузі культури, літ. і мистецтва / Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; від. інформації з питань культури та мистецтва ; уклад. Г.Д. Северіна ; ред. Ж.О. Карпінська ; відп. за вип. Т.М. Полянко]. – Одеса, 2005. – С. 13.

Літературна премія імені Тараса Мельничука

1164. Гриньків Д. Визначено лауреата // Ділова газ. – 2004. – 22 лип. ; Коломийс. вісн. – 16 лип. – Під назвою : Визначено лауреата літературної премії ім. Тараса Мельничука.

1165. Лауреат літературної премії ім. Тараса Мельничука : [за кн. «Промінь з Одеси», «Одноримки», «Спадщина тисячоліть», «Двострунне грало»] // Думська площа. – 2004. – 6 серп. – С. 1 : фот.

1166. Премія за літературний доробок // Одес. вісті. – 2004. – 10 серп. – С. 1.

1167. Рябий В. Серед гідних літературної премії імені Тараса Мельничука // Коломийс. вісн. – 2004. – 13 лип.

1168. Серед гідних літературної премії імені Тараса Мельничука : [передм. до публ. віршів О. Різниківа] // Думська площа. – 2004. – 13 серп. – С. 10.

1169. [О. Різниківа нагороджено за кн. «Промінь з Одеси», «Одноримки», «Спадщина тисячоліть» та ін.] // Літературно-мистецька Одещина : лауреати держ., обл. та міськ. премій в галузі культури, літ. і мистецтва / Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; від. інформації з питань культури та мистецтва ; уклад. Г.Д. Северіна ; ред. Ж.О. Карпінська ; відп. за вип. Т.М. Полянко]. – Одеса, 2005. – С. 21.

Літературна премія імені Степана Олійника

1170. Горицвіт С. Лавреати нагороди ім. С. Олійника // Свобода. – 2011. – 15 квіт. – С. 17.

1171. Слобожанський С. Степанова весна : [під час «Олійниківських читань» Леся Олійник, дочка поета-сатирика, оголосила імена цього-річних лауреатів літ. премії імені свого батька «В ім'я добра, супроти зла» ; серед них – О. Різників] // Слово Просвіти. – 2011. – 21 квіт.

1172. Федорчук Ю. Олійниківська родина збільшилася на трьох лауреатів і цілий ансамбль : [зокрема лауреатом став О. Різників] // Одес. вісті. – 2011. – 12 квіт. – С. 7 : фот.

Всеукраїнська премія імені Бориса Грінченка

1173. Новини красного письменства : [О. Різників став лауреатом премії ім. Б. Грінченка Всеукр. т-ва «Просвіта» за 2011 рік] // Чорномор. новини. – 2012. – 4 жовт. – С. 3.

Всеукраїнська літературна премія імені Тодося Осьмачки

1174. Вівчарик О. Валентина Коваленко : «До Осьмачки треба дорости»... У Куцівці вручили премію імені видатного поета : [репортаж про вручення О. Різниківу премії за повість «Маюнелла» (2014)] // Відродження. – 2016. – 26 трав. – С. 7 ; Укр. слово. – 25–31 трав. – С. 3 ; Чорномор. новини. – 26 трав. – Під назвою : «До Осьмачки треба доростати».

1175. Лауреат премії імені Тодося Осьмачки // Літ. Україна. – 2016. – 19 трав. – С. 2.

1176. Федорчук Ю. За найглибше осмислення // Одес. вісті. – 2016. – 21 трав. – С. 11 : фот.

Літературна премія імені Юрія Горліса-Горського

1177. Коваль Р. Поезія боротьби Олекси Різників : [президент іст. клубу «Холодний Яр» вважає, що О. Різників цілком заслужено став лауреатом премії за 2018 р.] // Відродження. – 2019. – 1 січ. – С. 5.

1178. Коваль Р. Поет Олекса Різників – номінант на здобуття Літературної премії ім. Юрія Горліса-Горського : [на розгляд іст. клубу «Холодний Яр» подано зб. сонетів «Двострунне грало» (2002) та поему «Промінь з Одеси» (2016)] // Укр. Південь. – 2018. – 29 жовт. – Фот. ; Чорномор. новини. – 25 жовт. – Під назвою : Як завжди, тільки в бій!

1179. [О.С. Різників нагороджений за збірку сонетів «Двострунне грало» та поему «Промінь з Одеси»] // Лауреати міжнародних і вітчизняних премій у галузі культури та мистецтва 2018 року / М-во культури України, НБУ ім. Я. Мудрого ; уклад. І.Г. Захарук ; відп. за вип. В.М. Іващенко. – Київ, 2019. – С. 63.

Обласна літературна премія імені Євгена Маланюка

1180. Бондар В. Олекса Різників : «Велика честь бути лауреатом премії імені Євгена Маланюка» // Вечір. газ. – 2019. – 8 лют. – С. 4-5 : фот.

1181. Вручено обласну літературну премію імені Євгена Маланюка [Електронний ресурс] // Сайт Кіровоградської обласної ради. – [2019]. – Режим доступу : <https://oblrada.kr.ua/event/7373837343342211>. – Дата звернення : 03.10.2022

1182. Корінь А. «Огонь на крилах слова» : Олекса Різників – лауреат премії імені Є. Маланюка // Нар. слово. – 2019. – 17 січ. – С. 10 : фот. ; Незборима нація. – 4 лют.

1183. [О.С. Різників за кн. «Словогрона з 30007 слів» нагороджений Обласною літературною премією ім. Є. Маланюка в номінації «Поезія»] // Лауреати міжнародних і вітчизняних премій у галузі культури та мистецтва 2018 року / М-во культури України, НБУ ім. Я. Мудрого ; уклад. І.Г. Захарук ; відп. за вип. В.М. Іващенко. – Київ, 2019. – С. 40.

Перемоги у конкурсах

1184. Підсумки літературного конкурсу : [серед лауреатів конкурсу, оголошеного газ. «Прибуз. комунар», – авт. вірша «По воле народа» О. Різників] // Прибуз. комунар. – 1952. – 2 листоп.

1185. Лауреати журналу «Україна» : [за гумореску «Досі не реабілітована»] // Україна. – 1990. – № 1. – С. 22 : портр.

1186. Лауреати журналу «Україна» : [за гумореску «Возз'єднаймо Рому з Романією!»] // Україна. – 1992. – № 1. – С. 22 : портр.

1187. Наші лауреати : [за ст. «Лотос на хуторі Околька»] // Укр. культура. – 1992. – № 1. – С. 40 : портр.

1188. Гаранін В. Шляхами Великого Кобзаря : [про відзначення кн. О. Різників «Одноримки» й «Складівниця української мови» на загальнонац. конкурсі «Українська мова – мова єднання»] // Думська площа. – 2004. – 11 черв. – С. 2-3.

1189. Мельник І. Нелегка місія єднання : [про V загальнонац. конкурс «Українська мова – мова єднання» ; серед лауреатів – О. Різників] // Чорномор. новини. – 2004. – 25 трав. – Фот.

1190. Гаранін В. І згадую квітчасту Україну... : [зокрема про нагородження О. Різників на VI Загальноукр. конкурсі «Українська мова – мова єднання»] // Думська площа. – 2005. – 3 черв. – С. 3.

1191. Василенко В. Кто удостоен дипломов форума : [про перемогу О. Різників у конкурсі «Найкраща книга виставки-форуму “Українська книга на Одещині”» у номінації «Енциклопедичне та довідкове видання» за кн. «Словогрона українські» (5 вип.)] // Веч. Одесса. – 2019. – 13 июня. – Фот.

1192. Все поэты – лучшие : [про творче змагання одес. поетів, у якому О. Різників отримав диплом зі званням «мужнього лицаря поезії з відкритим забралом»] // Порто-Франко. – 2019. – 7 нояб. – Те саме // Официальный сайт города Одесса. – 24 окт. – Режим доступа : <https://>

omr.gov.ua/ru/news/217629/. – Під назвою : Названы победители первого турнира поэтов Одессы.

1193. Всеукраїнський благодійний культурно-науковий фонд Т.Г. Шевченка «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля» оголошує лавреатів 2021 року : [О. Різників нагороджений за активну громадян. позицію у відстоюванні й збереженні духовних цінностей в нац. просторі України, зокрема на Одещині] // Слово Просвіти. – 2021. – 14 черв.

Присвяти, пародії, епіграми

1194. Малюта І. Про калину // Під знаком калини / І. Малюта. – Броварі, 1996. – С. 18-19.

1195. Островершенко Ю. «Не було пострілів...» // Вхідчини / Ю. Островершенко. – Дрогобич, 1996. – С. 30.

1196. Олійників О. Паспорт // Чорномор. новини. – 1999. – 21 серп.

1197. Олійників О. На незабудь шістдесятникам : [О. Різниківу та В. Барсуківському] // Промінь з Одеси / О. Різниченко. – Одеса, 2000. – С. 245. – Те саме // З нами Бог і Україна : вірші різних років / О. Олійників. – Одеса, 2003. – С. 81.

1198. Томша Є. Наше слово Олексі Різниченку, колишньому політв'язню // Дунай. заря. – 1999. – 27 апр. – С. 6 ; Крим. світлиця. – 2000. – 31 берез. – С. 21.

1199. Шупта Д. Татуювання на граніті : О.С. Різниківу // Межінь : лірика / Д. Шупта. – Одеса, 2000. – С. 86.

1200. Щипківський Г. «Одеса – це тобі не Львів...» // Повертаюсь до себе : поезії / Г. Щипківський. – Одеса, 2001. – С. 32.

1201. Птащенко О. Твоя правда : Олексі Різниченкові // Думська площа. – 2002. – 1 берез. – С. 10.

1202. Рудий Б. О. Різниченку // Думська площа. – 2002. – 22 лют. – С. 3

1203. Зленко Г. «І день настав...» : [вірш] // Пізня лірика : поезії / Г. Зленко. – Одеса, 2003. – С. 69.

1204. Олійників О. Трембіта // З нами Бог і Україна : вірші різних років / О. Олійників. – Одеса, 2003. – С. 49.

1205. Птащенко О. Твоя правда : Олексі Різниченкові // Любов і біль : поезії / О. Птащенко. – Одеса, 2003. – С. 20.

1206. Горст Г. Незмінне // *Донька Одеси : Ніна Строката в документах і спогадах ; Бран : поема-містерія / О. Різників ; наук. ред. Ю. Зайцев. – Одеса, 2005. – С. 273.*

1207. Стрельбицький М. Різників : Олексі Різниченкові (Різниківу) в Одесу // *Думська площа. – 2006. – 15 груд. – С. 7.*

1208. Шупта Д. Черти й різи : Олексі Різниченку // *Кімерії Золоте Руно : поезії / Д. Шупта ; обкл. Д. Шупти. – Одеса, 2006. – С. 68.*

1209. Андрущенко М. Поетові й моєму наставникові Різниченку Олексі Сергійовичу присвячую : [вірш] // *Думська площа. – 2007. – 23 лют. – С. 2.*

1210. Григоренко О. Олексі Різникову : в краю чужім звела нас доля... // *Укр. культура. – 2007. – № 8. – С. 41.*

1211. Григоренко О. Олексі Різникову : за 9 днів до його звільнення // *Одеська хвиля-2 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченащенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2007. – С. 207–208. – Те саме // Чорномор. новини. – 2018. – 26–28 квіт.*

1212. Чайківський О. Роздуми молодого арештанта // *Вогнем вулкану я палаю : [поезії] / О. Чайківський ; [літ. ред.: О. Різників, Н. Чамлай ; худож. Л. Дем'янишина]. – Одеса, 2007. – С. 69.*

1213. Стрельбицький М. Різників : Олексі Різниченкові (Різниківу) в Одесу // *Одеська хвиля-4 : док., твори, спогади в'язнів сумління / упоряд.: П. Отченащенко, О. Різників, Д. Шупта. – Одеса, 2009. – С. 305–306.*

1214. Янчук С. Я, Олексю, вклоняюсь, тобі... : Олексі Різникову – поетові і патріоту // *Мій дивний сад : поезії. – Одеса, 2013. – С. 20–21.*

1215. Бондаренко С. Пальміра під назвою Олекса // *Відродження. – 2016. – 7 лип. – С. 16.*

1216. Дзюба В. Бридня про коня : [пародія на вірш «І де візьметься отака бридня...»] // *Веселі гори – Одеса : вірші, літ. пародії / В.І. Дзюба. – Одеса, 1996. – С. 68. – Те саме // Одес. вестн. – 1997. – 18 окт. ; Веч. Одесса. – 1999. – 11 фебр. ; Море. – 2005. – № 1. – С. 170.*

1217.Гаранін В. Пародія на О. Різникова // Чорномор. новини. – 1998. – 13 січ. ; Думська площа. – 2000. – 31 берез. – С. 11.

1218.Дзюба В. Дума про кума : [пародія на вірш «На Покрову знову випав дощ...»] // Веч. Одесса. – 1999. – 1 апр. – (192 сходинки ; № 4) ; 2002. – 3 окт. – (192 сходинки ; № 39) ; Перець. – № 12. – С. 7. – Те саме // Віктор Дзюба : життя і творчість : нарис / В. Гаранін. – Одеса, 2002. – С. 108.

1219.Вихристенко В. Подаруй дружину : [пародія на вірш «Подаруй мені свою дружину...»] // Чорномор. новини. – 2000. – 13 лип.

1220.Яни А. «Я теперь с тобою, как вода и воздух...» : [пародія на вірш «Я тебе носить на долоні хочу...»] // Окна. – 2002. – № 96. – (Спец. вип. «Форточка» ; № 4)*.

1221.Гаранін В. Епіграми : [зокрема на О. Різніківа] // Веч. Одесса. – 1999. – 20 мая. – (192 сходинки ; № 5).

1222.Гаранін В. Загадки-епіграми : [зокрема на О. Різніківа] // Думська площа. – 2000. – 31 берез. – С. 11.

Марина Андрущенко

*Поету О. Різниченку
в день презентації його книги
«Спадщина тисячоліть»*

*Старший друже!
Від душі прийміть
Побажання: жити і писати.
Вашу «Спадщину тисячоліть»
Будемо читати і вивчати.
Скільки незаслужених образ
Винесли, зуміли пережити.
Вам в житті доводилось не раз
Нести хрест і з Богом говорити.
Рада я, що Ви на висоті,
Бо на шанувальників багаті:
Серед нас і літні є, і ті,
Кого Ви гартуєте у «Гарті».
Тож гартуйтеся з нами і творіть!
Ну а я скажу за всіх присутніх:
Ваша "Спадщина тисячоліть"
Стане спадком і віків майбутніх.*

2005

Станіслав Бондаренко

Одеська одіссея

(цикл)

Пальміра під назвою Олекса

Олексі Різникову

Щось в Одесі душнувато,
наче стало мало моря:
може, краде чудь та меря,
може, «вати» аж багато?
Чи в Одесі є Одеса,
на яку душа ведеться?
Є! – під назвою Олекса,
як глибинна антитеза.
Хоч не знають Дуся, Хайм,
що стрімкі свої сонети
він ладнав, як пістолети,
в лоб вождам і вертухаям,
та якби Шекспір, Петрарка
заявилися в Одесу,
обняли б тебе, Олексо, –
от підтримка і припарка!..
Перш ніж станеш ти проспектом,
чи майданом, чи бульваром,
дай обнять тебе з респектом.
Ще з тобою помольфарим...
Кликав мер чи губернатор
в гості – тож і з ним пограєм:
як сонет не вивчив – на борт
чи й подалі відправляєм...
Щоб засвоїли: Одеса –
це по-справжньому... Олекса.

Олег Гончаренко

Олексі Різниченку

*Якоїсь би тобі «смішної» долі,
Можливо б інший ти будив сакрал.
А довелося, довелося у неволі
розбурхували суть двострунних грал,*

*розмінюючи болі на сонети,
а сумніви на рими вогняні.
То, як тобі скресалося Поетом
між мразі, у промерзлій чужині?*

*Як воскресав Той-Хто-В-Імлі-Століть-Зник –
козак, жадаючий відвертих мук і ран?!
Ти відшукав свій вічний Тік Залізний,
і розпочав на ньому вічний бран.*

*Навіщо й мислити – що «можна», що не «можна»,
розтринькуючи мудрість на дурню?
Горить, аж стогне, друже мій тривожний,
твій Божий куц тернового вогню.*

*Усі оті «де?», «як?», «чому?», «для кого?»
вже губляться, як сльози між роси.
На них колись ти, наодинці з Богом,
можливо сам собі відповіси..*

*По-байдівськи всміхаєшся: «Хай таті
готують Істині дорогу нелегку
Ставати кобзарем у казематі –
це ж наш елітний гумор на гаку!»*

Гончаренко О. Катрени оголошених картин. –
Київ, 2011. – С. 168.

Людмила Овдієнко

Олексі Різниченку

*Писання – це розслаблення душі...
Олекса Різниченко*

*Писання – це розслаблення душі?
І що ж робити потім з нею, бідною?
Піду я зараз краще пообідаю.
А Ви пишіть.*

*Писання – це розслаблення душі.
А я свою у кулаці затисла.
Вона там, сіромаха, і не писне.
А Ви – пишіть.*

*Писання – це розслаблення душі,
Щоб легше її скривдили. О, Боже!
Я вже не можу більше так. Не можу!
А Ви – пишіть!*

*Ви – мужній, Вам цих сумнівів не звідати.
Стокрилий Ви. Хоч як біда косила.
Пишіть, пишіть! У Ваших віршах – сила.
А всі поети хай ідуть... обідати.*

Василь Чубенко

ДУЕТ

*Олексі Різниченку
До 60-річчя його ув'язнення*

*Донедавна в місті Енську
Жив поет, естет моральний,
Та в країні велетенській
У володарів опальний.*

*Ні хатини, ні дружини,
Стан – самотник у пустелі,
Кайданований режимом,
Няньчив думи невеселі.*

*А в цей час, також самотня,
Мимо Муза пролітала.
Мабуть, то був дар Господній,
Бо на вогник завітала.*

*Поцілована талантом,
ніжно глянула на нього
І сказала: – Ти мій атом,
Нерозщеплений до цього!*

*Потім, вдівши шати білі,
Збоку глянули на себе,
І на здвоєнім розкриллі
Піднялися в безкрай неба.*

*Не живуть кайдани й збруя
В поетичнім стоголоссі.
Упирі – внизу плазують.
А вони – в польоті досі.*

Єнакієве, 3.10.19.

Світлана Янчук

Я, Олексю, вклоняюсь тобі...

Олексі Різникову – поетові і патріоту

*В синю даль промайнули роки...
Непомітно підкралася осінь...
Пестить лагідно вітер морський
Твоє срібне й красиве волосся.*

*Я, Олексю, вклоняюсь тобі,
України достойніший сину,
Все життя ти віддав боротьбі
За свою Батьківщину.*

*Синьо-жовті вгорі прапори –
Синє небо і золота колос.
Ти зі мною, поет, говори –
Хочу чути прекрасний твій голос.*

*Ти для мене взірець у житті, –
Українське святкове знамено.
Із тобою пліч-о-пліч іти –
Це завжди так престижно для мене.*

*В літнім парку шумлять явори,
Ніби теж незалежність вітають...
Ти мордовські пройшов табори
У далекім північному краї.*

*Силу духу твого не зломить,
Не відняти у тебе відвагу:
Не лякали тебе ні на мить
Колима, Соловки і Гулаги.*

*Пролетіли літа молоді...
(Вже достатньо розрухи і воєн)...
Написав ти листівки тоді...
І відтоді для всіх став героєм.*

*Нам відвагу твоєю не забуть.
Ти відстоював честь України.
Пам'ятаєм, ганебний той суд
Не поставив тебе на коліна.*

*...У Шевченківським парку – весна.
Наступили вже дні великодні.
Стали ми під свої знамена, –
Вільні ми й незалежні сьогодні.*

*Я, Олексю, вклоняюсь тобі,
України достойніший сину.
Все життя ти гориш в боротьбі
За свою Батьківщину.*

9-10.10.2011 р.

Янчук С. Мій дивний сад : поезії. – Одеса, 2013. – С. 20-21.

О. Різників на світлинах

1223. [На фот. : Сесія міськради, на знімку серед інших – О. Різників] // Одес. вестн. – 1996. – 25 сент.

1224. [Табірна фот.] // Здобудеш Українську державу... / В. Андрушко. – Надвірна, 1998. – С. 43.

1225. [На фот. : О. Різниченко і видавець з Канади Мар'ян Коць] // Освіта України. – 2000. – 2 серп.

1226. [На фот. : Оксана Франко дарує книгу О. Різниченку] // Думська площа. – 2002. – 15 листоп.

1227. [На фот. : О. Різниченко і художник Андрій Антонюк] // Андрій Антонюк : малярство. – Київ, 2004. – С. 95.

1228. [На фот. : Учасники міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми сучасної української філології» ; серед інших. – О. Різників] // Приднестр. ун-т. – 2004. – 30 сент.

1229. [На фот. : Коломийська делегація біля пам'ятника отаману Головатому ; Одеса, 27 жовт. 2001 р. ; серед інших – О. Різниченко] // Спалах / М. Томащук. – Коломия, 2004. – С. 316.

1230. [На фот. : На «Олійниківських читаннях» у Левадівці зустрілися О. Різників та Сергій Мефодовський] // Одес. вісті. – 2009. – 7 квіт. – С. 1.

1231. [На фот. : О. Різниченко передає свої книжки завідувачці методвідділу район. б-ки В. Проховій на святі в м. Кілії на честь 100-річчя молд. поета Е. Букова] // Одес. вісті. – 2009. – 20 серп. – С. 13.

Показчик періодичних видань

Збірники, альманахи

Дерибасовская-Ришельевская	Одеса
Дом князя Гагарина	Одеса
Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка	Кам'янець-Подільський, Хмельниц. обл.
Одеська хвиля	Одеса
Палисадник	Одеса

Журнали

Березіль	Київ
Буковинський журнал	Чернівці
Вивчаємо українську мову та літературу	Київ
Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна	Харків
Всесвіт	Київ
Дзвін	Львів
Дивослово	Київ
Донбас	Єнакієве; Донецьк
Зона	Київ; Одеса
Імідж Первомайська	Первомайськ, Миколаїв. обл.
Історико-літературний журнал	Одеса
Київ	Київ
Книжковий клуб плюс	Київ
Кур'єр Кривбасу	Кривий Ріг, Дніпропетр. обл.

Літературна Одеса	<i>Одеса</i>
Маляtko	<i>Київ</i>
Море	<i>Одеса</i>
Наукові праці [Чорноморського державного педагогічного університету імені П. Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]	<i>Миколаїв</i>
Наш Голос	<i>Бухарест (Румунія)</i>
Наша школа	<i>Одеса</i>
Однокласник	<i>Київ</i>
Основа	<i>Київ</i>
Перевал	<i>Івано-Франківськ</i>
Перець	<i>Київ</i>
Родина	<i>Харків</i>
Світогляд	<i>Київ</i>
Слово і Час	<i>Київ</i>
Соціалістична культура	<i>Київ</i>
Сучасність	<i>Мюнхен (Німеччина)</i>
Україна	<i>Київ</i>
Українська культура	<i>Київ</i>
Українська мова і література в школі	<i>Київ</i>
Фаворит удачі	<i>Одеса</i>
Філологічні студії	<i>Кривий Ріг, Дніпропетр. обл.</i>

Газети

Аргументы и факты плюс [Україна]	<i>Одеса</i>
Аркасівська вулиця	<i>Миколаїв</i>
Багатонаціональна Одещина	<i>Одеса</i>
Буджак-инфо	<i>Білгород-Дністровський, Одес. обл.</i>

Веселка	<i>Чернігів</i>
Вечерняя Одесса	<i>Одеса</i>
Вечірня газета	<i>Кіровоград, нині – Кропивницький</i>
Відродження	<i>Чернівці</i>
Вісті Ананьївщини	<i>Ананьїв, Одес. обл.</i>
Вперед	<i>Роздільна, Одес. обл.</i>
Всевідо	<i>Коломия, Івано-Франків. обл.</i>
Вымпел	<i>Севастополь</i>
Галицька зоря	<i>Дрогобич, Львів. обл.</i>
Галичина	<i>Івано-Франківськ</i>
Голос України	<i>Київ</i>
Дев'ятий вал	<i>Вінниця</i>
Деловая Одесса	<i>Одеса</i>
День	<i>Київ</i>
Джутарка	<i>Одеса</i>
Діалог	<i>Київ</i>
Ділова газета	<i>Коломия, Івано-Франків. обл.</i>
Добрый вечер	<i>Одеса</i>
Долонька	<i>Кам'янець-Подільський, Хмельниц. обл.</i>
Думська площа	<i>Одеса</i>
Дунайская заря	<i>Кілія, Одес. обл.</i>
Енакиевский рабочий	<i>Єнакієве, Донец. обл.</i>
Єдність	<i>Велика Михайлівка, Одес. обл.</i>
За вільну Україну	<i>Львів</i>
За індустріальні кадри	<i>Одеса</i>
За наукові кадри = Одеський університет	<i>Одеса</i>

Зеркало недели	<i>Київ</i>
Знамя комунізму = Юг	<i>Одеса</i>
Золото слів	<i>Одеса</i>
Зоря	<i>Первомайськ, Миколаїв. обл.</i>
Зоря Полтавщини	<i>Полтава</i>
Київський вісник	<i>Київ</i>
Книжковий кур'єр	<i>Київ</i>
Коломийський вісник	<i>Коломия, Івано-Франків. обл.</i>
Колос	<i>Кобеляки, Полтав. обл.</i>
Комсомольська іскра	<i>Одеса</i>
Контакт	<i>Південноукраїнськ, Миколаїв. обл.</i>
Котовські вісті	<i>Котовськ, нині – Подільськ, Одес. обл.</i>
Красноокнянський вісник	<i>Красні Окни, нині – Окни, Одес. обл.</i>
Кримська світлиця	<i>Сімферополь</i>
Культура і життя	<i>Київ</i>
Ленінська зоря	<i>Вільшанка, Кіровоград. обл.</i>
Ленінське плем'я	<i>Миколаїв</i>
Літературна Україна	<i>Київ</i>
Мета	<i>Кіровоград, нині – Кропивницький</i>
Молодь України	<i>Київ</i>
Народна трибуна	<i>Балта, Одес. обл.</i>
Народне слово	<i>Кіровоград, нині – Кропивницький</i>
Нація і держава	<i>Львів</i>
Наша Україна	<i>Київ</i>
Незборима нація	<i>Київ</i>

Николаевские новости	<i>Миколаїв</i>
Нова газета	<i>Кіровоград, нині – Кропивницький</i>
Нова доба	<i>Черкаси</i>
Одесский вестник	<i>Одеса</i>
Одеські вісті = Одесские известия	<i>Одеса</i>
Окна	<i>Одеса</i>
Освіта України	<i>Київ</i>
Патріот України	<i>Київ</i>
Південна Правда = Южная Правда	<i>Миколаїв</i>
Позашкілля	<i>Київ</i>
Порто-Франко	<i>Одеса</i>
Пресс-курьер = Прес-кур'єр	<i>Одеса</i>
Прибузький комунар = Прибузький вісник	<i>Первомайськ, Миколаїв. обл.</i>
Прибузькі новини	<i>Немирів, Вінниц. обл.</i>
Придністровський університет	<i>Тирасполь (Молдова)</i>
Придунайские вести	<i>Ізмаїл, Одес. обл.</i>
Радянська Україна	<i>Київ</i>
Радянське Прибужжя	<i>Миколаїв</i>
Радянське село	<i>Ананьїв, Одес. обл.</i>
Рідне Прибужжя	<i>Миколаїв</i>
Рідне слово	<i>Кельменці, Чернівець. обл.</i>
Родной причал	<i>Миколаїв</i>
Самостійна Україна	<i>Київ</i>
Свобода	<i>Джерсі-сіті, Нью-Йорк (США)</i>
СіЧ (Слава і Честь)	<i>Одеса</i>
Слово	<i>Одеса</i>
Слово Просвіти	<i>Київ</i>
Сміла	<i>Сміла, Черкас. обл.</i>

Смілянські обрії
Смолоскип України
Советское Приднестровье
Соціал-демократ

Степовий маяк
Сходи
ТВ Всесвіт

ТВ плюс мир
ТВ світ

Трибуна студента
Україна козацька
Україна молода
Українська літературна газета
Українська мова та література
Українське слово
Український Південь
Український самвидав
Урядовий кур'єр
Час
Чорноморський маяк

Чорноморська комуна=
Чорноморські новини
Чорноморський тижневик
Шлях перемоги
Шляхом комунізму

Сміла, Черкас. обл.
Київ
Тирасполь (Молдова)
Первомайськ,
Миколаїв. обл.
Березівка, Одес. обл.
Голованівськ, Кіровогр. обл.
Первомайськ,
Миколаїв. обл.
Одеса
Первомайськ,
Миколаїв. обл.
Одеса
Київ
Київ
Київ
Київ
Київ
Миколаїв
Київ
Київ
Чернівці
Іллічівськ, нині – Чорноморськ,
Одес. обл.
Одеса
Одеса
Гуляйполе, Запоріж. обл.
Врадіївка, Миколаїв. обл.

Показчик імен

- Агромаков П.М. 129, 434, 553, 681
Андієвська Е.І. 929
Андрушко В.В. 1224
Андрущенко М. 1104, 1209
Анисимова (Анісімова) М. 16, 19
Антонеску І. 124
Антонюк А.Д. 3, 124, 577, 582, 1227
Антонюк В. 842
Арсеньева Т. 1082, 1088
Архієрейський Д.В. 816
Афанасенко А.Є. 1120
- Бабич В.М. 881, 897
Бабич С.О. 832
Багазій М. 1092
Бадзьо Ю.В. 93, 191, 526
Бажан О.Г. 816
Базоев М.М. 56
Бальмен Я. де 380
Бандера С.А. 198, 514, 562
Баранов В.Ф. 15
Баранова Н. 1042
Барладяну-Бирладник В.В. 3
Барсуківський В.Ф. 3, 124, 734, 735, 824, 830, 832, 834, 921, 1197
Барський В. 856
Бацько В. 346
Бачинська О.А. 109, 920
Баюрский А. 100
Безена І.М. 150
Бендерский Л. 1021
Береза І.Ю. 127
Березінський В.К. 583
Бирик С. 7
Білозір І.Й. 478
- Білоус О. 858
Бірюкова І.О. 973
Бобик П. 4
Богун Г. 648
Богун І. 324
Богуславська Л. 1022
Боделан Р.Б. 434
Бойко Л. 641
Бойченко В.П. 101, 114, 770, 773, 821
Болбочан П.Ф. 606
Бондалович Г. 93
Бондар В.В. 1180
Бондаренко О. 984, 989
Бондаренко С.Г. 34, 969, 1215
Боришук Д. 888
Боровець Б.Т. 34, 894
Бричак Я.Г. 82, 742
Бродавко Р. 15, 1162
Бубнова Л.Ф. 774
Будний Б.Є. 24, 25
Буков Е. 1231
Буковський В.К.
Бур'ян Л.М. 973
Бутук Н.Г. 106
Бялик Х.Н. 443, 722
- В.Л. 21
Вавілова О.І. 752
Валиков Г.Г. 77
Васалатій І. 495
Василяшко С. 1122
Василенко В. 1191
Василишин Я. 1100
Васильєва К.П. 2, 3, 12, 20, 23, 24, 28, 30, 34, 922, 1131

- Василькова І. 136
Вассерман А.А. 559
Вдовиченко Г. 999
Верховинець М. 1
Вилкун М.М. 132
Виходцев В.П. 143, 405, 941, 942
Вихристенко В.І. (Выхристенко В.И.)
14, 103, 1219
Вівчарик О. 866, 993, 1040, 1174
Відякін Г.А. 1
Вієр Х. 1013
Вікторевський В. 729
Вінграновський М.С. 117, 148, 149,
185, 294, 351, 379, 382, 385, 413,
507, 530, 571, 736, 839, 871, 885,
1012, 1017, 1079, 1080
Водяна П.В. 127
Волович О. 630
Володин А. 109
Володіна Л. 495
Волохович М.В. 226
Волощак М. 7, 8
Вольвач П.І. 117, 657
Воротнюк Г. 9
Вудка Ю.А. 801, 803
Вукович Л.В. 38

Гаврилова Т. 465
Гажій А. 282
Гай А. 776
Гайдаєнко В.І. 1061
Галай-Задворна О. 19, 844
Гаранін В.М. 70, 73, 85, 111, 787,
917, 927, 952, 1014, 1015, 1046-
1048, 1055, 1188, 1190, 1217, 1218,
1221, 1222
Гарачук П. 857
Гаркуша О.М. 828

Гвоздь М. 16
Герасименко І. 387
Герчак Г. 841
Гершкович М. 895
Гірник О.М. 172, 375, 417, 421, 622
Гладиш Н. 146
Глебов В.В. 772
Глушаков В.І. 1154
Глушак А.С. 49, 75, 119, 974, 1005,
1152
Глядченко М. 358
Годовенко О. 667
Головка А. 403
Голуб О.С. 120, 791
Голубенко Л.М. 148
Голубовський Е.М. 131
Гончарук Г.І. 636
Гопченко П.Г. 109, 920
Гордон І.Б. 85, 1048
Горицвіт С. 1170
Горст Г.М. 97, 767, 946, 1102, 1104,
1206
Грей О. 997
Григоренко О.Я. 674, 677, 844, 1210,
1211
Григор'єва О. 520
Гридін В. 723
Гриневецький С.Р. 1125
Гринів В. 961
Гриньків Д.Д. 81, 576, 822, 1164
Губарь О.И. 131
Губерначук С.С. 13
Гульчак В.М. 739
Гусейнов Г.Д. 813

Давиденко В. 801
Давидов Є.В.
Давидюк Д.Г. 762

- Давыдов Д. 1103
Де-Рібас О.М. 390
Демиденко В. 716
Демченко А.В. 3
Дем'янишина Л.С. 19, 33, 92, 94, 111, 130, 140, 746, 748, 787, 1052, 1212
Дем'янова І. 24
Десенко М.Л. 775
Джуран В.Т. 146
Дзюба В.І. 1216, 1218
Дзюба І.М. 7, 851
Дзюбина С.В. 93
Діденко Г.В. 1125
Діденко О. 888
Діденко Ю. 830
Дікун А. 649
Дмитрієва Т. 88
Дмитрієв Д.А. 57
Дмитрієв С.В. 671
Дольник Г.О. 455
Домнич В.В. 286
Дорохин О. 179
Дорошенко О.М. 901, 1079
Доценко Ю. 1116
Дроздовський (Дроздовский) Д.В. 12, 19, 21, 30, 86, 743, 761, 771, 874, 879, 880, 905, 918, 919, 929, 1105
Дрямін О.Й. (Дрямин О.И.) 54, 838
Гуда А. 434
Думик А. 241
Дуплик Т. 1127
Дьоготь І. 938
Дюбін І.Я. 276
Дяченко В.П. 10
Дяченко Д.Г. 235
Дяченко-Лисенко Л.М. 829
- Ейнштейн А. 961
Ерофеева А. 104
Єлпатыївська В.С. 768
Жаботинський В.Є. 559
Жванецький М.М. 672
Женський Т.О. 277
Жерновська І. 1106
Жулинський М.Г. 771, 902
- Завгородній І.П. 8
Зайва Ж.І. 338
Зайцев Ю.Д. 16, 21, 734, 805, 819, 829, 834, 864, 1118, 1206
Закіпний В.О. 192
Заржицька Е.І. 150
Захаров Є.Ю. 766
Захарук І.Г. 1179, 1183
Заярная Т.И. 833
Здоровий А.К. 10, 696, 869, 906
Здоровий Я.А. 10
Зима В. 1023
Зинон (архімандрит) 376
Зінкевич О.С. 769
Зленко Г.Д. 93, 249, 475, 775, 813, 1203
Золотаревська Ж.Г. 6
- Іванова Р.Б. 55
Измайлова Н. 3
Ильина В. 1000
- Іванова Т.М. 964, 965
Іванюша І.М. 275
Івашків В.М. 967, 968
Іващенко В.М. 1179, 1183
Ісаєнко Л.М. 7, 76, 892, 903, 915, 916, 947

- Калашник В.С. 10, 13
Калинець Ігор 808, 819
Калинець Ірина 808, 819
Калініченко О.О. (Калиниченко А.А.) 80, 1145, 1146
Караванський С.Й. 5, 168, 197, 204, 457, 459, 469, 480, 604, 638, 643, 684, 688, 709, 711, 903, 996, 1084, 1085
Карличук С. 602
Карпенко Ю.О. 12
Карпінська (Карпинская) Ж.О. 1153, 1160, 1161, 1163, 1169
Картузов К. 145
Качеровський В. 981
Качурін В.Т. 101
Качуровський І.В. 50, 781
Каширіна І.В. 688
Кашкаєв М. 11
Кирилюк О.С. 109, 920
Кирчів Р.Ф. 11
Ківалов С.В. 11
Кідешук І.М. 921, 924
Кіндратенко А.М. 10, 13
Кінецьпільська Л. 663
Кіплінг Р. 720
Кіценко Л. 956
Кіяшко Ю. 972
Клименко Н. 1080
Клочек Г. 565, 651
Коваленко А.Г. 27
Коваленко В.М. 1174
Коваленко Г. 933
Коваль І.М. 772
Коваль Р.М. 606, 650, 1177, 1178
Ковальчук Л.В. 807
Коденчук О.Г. 102, 399
Козицький С.В. 49, 109, 806, 920
Козяр М. 25
Колісниченко А.І. 504, 615, 859, 871, 1006
Колодій В.Д. 264, 295, 633
Конак С.В. 3, 11, 15, 16, 27, 731, 1049, 1050, 1096
Концевич Є.В. 116, 832
Кореневич Л.Г. 762
Корінь А.М. 1182
Корогодський Р.М. 803
Котляревський І.П. 662
Кохрихт Ф.Д. 5
Коць М-П. 1225
Коцюбинський І. 358
Кравченко С.С. 502
Кракалія Р.Т. 3, 25, 29, 38, 734, 748, 867, 886, 890, 904, 907, 921, 936, 985, 991, 1001, 1002, 1006, 1016, 1024, 1051, 1056, 1062, 1063, 1071-1073, 1081, 1083, 1084, 1087, 1123
Крамар С.І. 702
Кремінь Д.Д. 1, 101
Криворучко С.К. 20
Кривошайка О.Г. 113, 141
Кримський А.Ю. 173, 868
Кружиліна Л. 98
Крутий С. 92
Круть Ю.О. 19, 1120
Ксьондзик Н. 1043
Кудлач В.А. 1074, 1077, 1085
Кузик Я.О. 146
Кулаковський Л.Ф. 716
Куракін Л.В. 59, 419, 728, 782, 809, 901, 946
Курило О. 776
Кур'ята Н.В. 7, 740
Куфльовський В.І. 144, 147

- Кухар-Онишко О.С. 2
Кучма Л.Д. 468
- Лащенко С. 1064
Левчук В. 16
Лемешенко Н. 830
Лемко В. див. Кудлач В.А.
Лесюк М.П. 8, 13
Леус Э.В. 138
Липа Ю.І. 407
Липовський К.Х. 258
Липтуга І.Л. 131
Липтуга Т.І. 833
Лисогурська Л.В. 121, 134, 603, 935, 980
Лисюк Н. 1032
Лук'яненко Л.Г. 323, 788, 804, 830
Ляликов С. 986
Мазепа І.С. 198
Майданюк Н.Г. 973
Макаренко С. 259
Максим'юк Т.І. 49, 389
Маланюк Є.Ф. 713
Малюта І.Т. 466, 841, 891, 898, 1104, 1107, 1194
Мамонтов В. 9
Мандрик-Куїбіда К.М. 203, 661
Марин С. 1025
Мартиненко С.І. 777
Марущак В.І. 127, 150
Марцінкявічус Ю. 110, 725
Марцінковський І.Б. 125, 770, 793
Марченко Н.П. 792
Мацюк М.М. 109
Меліхова І.О. 140
Мельник І.В. 1086, 1189
Мельниченко Є. 666
Мельничук Т.Ю. 60, 83, 505
- Мефодовський С.І. 108, 132, 958, 1104, 1106, 1108, 1230
Миронова О. 1106
Михайленко А. 1007, 1052, 1065
Михайленко Г.В. 432, 440
Михайленко Н. 605
Мірошніченко О.В. 125, 793
Міщенко В.І. 2
Мовчан-Карпусь Н.М. 112, 116, 444, 550, 738, 985
Могильницька Г.А. 671, 704, 827, 832, 899, 905, 923
Моїсеева Н.В. 148
Мокряк Г. 1061
Молчанова І. 15, 544, 552, 731, 733, 830, 843
Мороз В.Л. 34, 140, 409, 587, 588, 594, 613, 635, 673, 1021, 1051, 1087
Мурашко О.С. 772
- Назарук В. 11
Нечерда Б.А. 411
Нечитайло А.М. 105, 831
Никулин В.В. 800
Новик О.П. 23
Новодворська В.І. 202
Новочуб В. 995
Нуньєс О.Г. 775
- Обертас О. 882
Обух Д. 3
Овсієнко В.В. 16, 133, 563, 766, 823, 832, 1104
Овчаренко Н. 969
Огієнко І.І. 147, 683
Огренич Н.М. 64, 114, 764
Олександрова О. 25, 1053
Олійник О.С. 1171

- Олійник С.І. 1016, 1038, 1049, 1055,
1056, 1058, 1060, 1072, 1083, 1171
Олійників О.С. 13, 18, 52, 386, 539,
585, 620, 675, 737, 1045, 1097,
1196, 1197, 1204
Онопрієнко Л. 11
Орел С. 899
Орлова О. 1155
Осадчий М.Г. 815
Осадчук П.І. 3, 875, 1094
Осипов І.В. 820
Осінська (Осинська, Різникова-Осин-
ська) В.С. 3, 91, 672, 828, 829, 840,
866, 892, 909
Осінський Б. 568, 570
Остатюк І. 244
Острровершенко Ю.А. 3, 1195
Отченашенко П.І. 2, 3, 16, 17, 19,
93, 102, 110, 115, 116, 124, 706,
723, 725, 729-735, 786, 824, 830,
832, 834, 921, 971, 972, 1104, 1118,
1144, 1146, 1147, 1211, 1213

Павленко А.В. 51
Павленко В.В. 63, 747
Павленко Е. 943
Павленко М.С. 896
Павліха І.В. 830
Павліченко В. 1044
Павловська В.П. 762, 774
Павлюк М.В. 12
Палієнко М.О. 1008
Папій М.І. 93, 474, 498
Пасічник В.М. 202, 586
Пашенко М. 912
Пережняк Б. 976
Пересунько Я.П. 135, 727, 755, 757,
1104, 1110

Петренко О. 469
Пилипай Л. 631, 668
Пилипенко О. 1026
Погорела А. 1018
Погорілий В. 255
Подоляк М. див. Суховецький М.М.
Подрезова М.О. 768, 772
Полівода Н.А. 773
Поліщук В. 549
Поліщук П.Ф. 132
Полтавчук В.Г. 752
Полянко Т.М. (Т.Н.) 1153, 1160, 1161,
1163, 1169
Попадюк М.М. 146
Попова Г. 107
Попова М. 876
Попович В.І. 231
Поросюк С. 251
Порошенко П.О. 1142
Пристаїко В.І. 115
Притика О. 847
Прісовський Є.М. 109, 913, 917, 920,
931, 939
Прохова В. 1231
Пружина В.П. 768, 772
Птащенко О.О. 96, 126, 142, 476, 614,
744, 753, 754, 759, 760, 962, 1201,
1205
Пужайло І.Д. 256
Пушкін О.С. 318, 423

Работін Ю.А. 90
Радевич-Винницький Я.К. 6, 8, 13, 30
Радиш П.Г. 115, 197
Радчук В. 688
Разумов Г.А. 807
Райбедюк Г.Б. 143
Райніс Я. 721

- Рапп І.Ю. 766
Ребіцький М.К. 287
Різникова Я.О. 33, 893, 900, 908-911,
963, 1120, 1133-1136
Рогатинська Л. 971
Роджерс А. 344
Рожковська А. 1054
Рожковська Ю. 412
Романишин О. 355
Романів Н. 830
Руданець О. 830
Рудий Б. 1099, 1202
Рудой Б. 870
Руських Ж. 1, 2, 852, 979
Рутківський В.Г. 78, 765, 792
Рябий В. 7, 12, 187, 532, 834, 928,
1167
Рыбак Л.С. 55
- Савва І. 357, 1104
Савченко В.В. 61, 128, 836
Савченко Н.В. 962
Савчук В. 641
Сагайдак В.П. 1047
Сакін-Тарусина І. 1104, 1111
Саламаха Г. 2
Самедова О. 1027
Самійленко М.О. 47
Самодурова В.В. 768, 772
Самойлова Г. 344
Сапеляк С.Є. 817
Саприкіна (Сапрыкіна) Т.П. 139,
716
Сверстюк Є.О. 133, 202, 607, 853
Светская Е. 1067
Свінтковська С.А. 923
Світлична Н.О. 1104
Світличний М. 1
- Северіна Г.Д. (Северина А.Д.) 1153,
1160, 1161, 1163, 1169
Семішан Н. 959
Семыкина Г.Г. 833
Серафима, ігуменя 68
Сергеева О.В. 780
Сергієнко В. 357
Сидорук В.О. 29, 105, 118, 831, 966
Сидорук Ю. 878
Сисін Ю.М. 30, 574
Сиченко В.В. 150
Сінкевич Т. 7, 545
Сіренко Л.М. 774
Скалацький В. 225
Скалицький М. 934
Складаний І.П. 48
Слабченко М.Є. 93
Славутич Я. 810
Сліпий Й.І. 1133
Слобожанський С. 1171
Словацький Ю. 724
Сминтина В.А. 768
Смішко С. 399
Смолій В.А. 816
Солодченко М. див. Верховинець М.
Солончук Л. 548
Станко В.Н. 1151
Старовойт Л.В. 125, 793
Степанов Є. 926
Степанов Н. 3
Степко Л. 1057
Степовик Д. 830
Стефак В.Ф. 102, 541
Стрельбицький М. 1207, 1213
Строката-Караванська Н.А. 5, 16,
116, 186, 197, 454, 459, 503, 711,
803, 808, 812, 847, 1206
Стус В.С. 124, 1031, 1042

- Суганяк О. 1157
Суслов О.С. 1091
Суховерхівка М. 1068
Суховерхівка О. 2
Суховерхівський М.М. 1, 3, 5, 9, 11, 12, 14, 18, 23, 49, 535, 539, 811, 832, 861, 932, 944, 948, 954, 998, 1009, 1011, 1019, 1020, 1028-1031, 1035, 1041, 1058, 1059, 1112
Сушинський Б.І. 11, 53, 54, 430, 763, 811, 814, 914, 925, 1036, 1113

Танюк Л.С. 102, 536, 818, 820
Таранець В.Г. 25, 590
Тарасевич А. 876
Тасинкевич М.В. 148
Тебешевська О.С. 25, 198, 830
Теліга О.І. 396, 401
Терещенко Н. 2
Терлецька З. 280
Тимчук Л. 5
Тихий О.І. 579
Тихончик І.М. 149, 736, 839
Ткаченко В. 3, 91
Тома І.В. 32, 36, 89, 122, 745, 1137
Томашук М.М. 867, 1229
Томчук О.Ф. 143
Томша Є. 1198
Трохліб В.В. 801
Троянський В. 1060
Тугай Л. 955, 1104
Туменова В. 865
Тупайло С. 1150
Тургенєва О.А. 283

Удовенко Г.Й. 1144
Уперенко Г. 3, 91

Усатюк Г.І. 59, 71, 149, 627, 707, 714, 728, 736, 782, 839, 946
Успенський В. 1023
Устименко Б. 745
Устименко П. 102, 512, 715

Федоренко В.Л. 99
Федоренко Є. 44
Федорук Л. 467
Федорчук Ю. 1172, 1176
Фесик О.В. 21
Філіппова О. 889, 1037
Франко І.Я. 528, 1037
Франко О. 1226
Франко П.М. 110
Фролова Н. 741

Христов Д. 726

Цабієнко І. 1
Цвілюк С.А. 825, 873
Цепкало Т.О. 3
Цымбал Е.І. 800

Чагаринський О.О. 261
Чайківський О.Я. 94, 124, 130, 556, 746, 748, 1212
Чамлай Н. 748, 1212
Черевиченко В. 3, 8, 992, 1114, 1158
Черкасов М.П. 6-8, 13, 24, 930
Черкашенко І.М. 1004
Чернікова Л. 20
Чернявська Л. 15
Чернышенко Г. 95
Чорний І.Н. 279
Чорний Ю.П. 646
Чорноброва В.Г. 999

- Чорновіл В.М. 5, 116, 203, 441, 460, 490, 499, 503, 534, 537, 543, 1001
Чубенко В.П. 17, 826, 1104
Чуйко В.Л. 69, 123, 783
Чуфус Б.Д. 453, 600
- Шаблінський Є.С. 547
Шаталова Н. 885
Шевченко О. 20, 46, 779, 951
Шевченко Т.Г. 75, 116, 119, 125, 380, 384, 388, 428, 546, 564, 713, 770, 793, 886, 917, 979, 998, 1032, 1057, 1071
Шевченко Ю. 1-3, 65, 940, 1095
Шелих Л. 1038
Шендеровський В. 204, 684
Шендерук С. 288
Ширяєва Надія 115, 450, 501
Ширяєва Ніна 115, 501
Шитюк М.М. 828
Шкраб'юк П.В. 808
Шовкошитний В.Ф. 34
Шостак О.Г. 24
Шпак Г.М. 973
Шпенева В.В. 741
Штельмах В.С. 137
- Штофель Д.Х. 19, 845
Шуляр В.І. 127, 145
Шупта Д.Р. 2, 16-19, 93, 102, 110, 115, 116, 723, 725, 729-733, 786, 824, 830, 832, 971, 972, 1039, 1042, 1104, 1115, 1121, 1144, 1146, 1147, 1199, 1208, 1211, 1213
Шухевич Р.О. 198
Щегленко В.П. 970
Щипківський (Щіпковський) Г.П. 58, 70, 97, 182, 427, 767, 835, 837, 936, 949, 953, 1045, 1081, 1147, 1200
- Юрченко А. 974
Ющенко В.А. 1104, 1140, 1144
- Яворівський В.О. 116, 859
Яворская А.Л. 833
Ягоднікова В.В. 922
Январьов Е. 2
Яни А.И. 131, 1220
Янчук О.Б. 863
Янчук С. 1214
Ясницький М. 239
Яшан Н.В. 1147

Зміст

Ірина БІРЮКОВА	3	ПУБЛІКАЦІЇ У КНИГАХ, ЗБІРНИКАХ, АЛЬМАНАХАХ	51
Пліч-о-пліч із нескореним лицарем духу і слова		Публікації у журналах	64
		Публікації у газетах	70
Життєвий і творчий шлях Олекси Сергійовича Різників (Різниченка)	7	ПЕРЕКЛАДИ	113
Ярослава РІЗНИКОВА	11	УПОРЯДКУВАННЯ. РЕДАГУВАННЯ. РЕЦЕНЗУВАННЯ	114
«Винен тим уже, що українець». Історія колишнього в'язня радянських концтаборів Олекси Різникова		ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ	118
Ярослава РІЗНИКОВА	16	Довідкові матеріали.	118
60 років прозрінню		Бібліографія.	
Анатолій ЗДОРОВИЙ	19	Короткі біографічні довідки	122
Пам'ять серця. Академія ГУЛАГу (спогади політв'язня)		Життєвий і творчий шлях	134
		Загальна оцінка творчості	140
		Громадське життя	153
		Ювілеї	
Віктор БАРАНОВ	24	НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ	158
Тисячолітній Ілько: двічі репресований, але нескорений		Літературні премії	159
		Перемоги у конкурсах	164
Станіслав КОНАК	28	ПРИСВЯТИ, ПАРОДІЇ, ЕПІГРАМИ	166
На межі болю, волі і щастя...		О. РІЗНИКІВ НА СВІТЛИНАХ	175
Ірина ТОМА	32	ПОКАЖЧИК ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ	176
Поетичні акорди Олекси Різниченка			
ОКРЕМІ ВИДАННЯ	38	ПОКАЖЧИК ІМЕН	182

Науково-довідкове видання

Олекса Сергійович РІЗНИКІВ
(РІЗНИЧЕНКО)

Бібліографічний покажчик

СЕРІЯ

«Письменники Одеси»

Випуск 45

Упорядники

Анна Володимирівна Іванченко,
Надія Павлівна Анейчук

Комп'ютерний набір

Н.П. Анейчук, А.В. Іванченко

Технічний редактор

І.М. Свістунова

До оприлюднення підготував
редакційний відділ
Одеської національної наукової бібліотеки

Підписано до оприлюднення 30.12.2022
Обл.-вид. арк. 10,0

Світлини

Олекса Різників у дитинстві

Служба в армії.
Севастополь, 15 листопада 1959 р.

У таборі ЖХ-385/11.
Справа–наліво: Олекса Різників,
Володимир Барсуківський, Сергій
Бабич, с. Явас, Мордовія, 1960 р.

Святкування дня народження Олекси Різникова.
Олекса Різників (другий зліва) та Володимир Барсуківський (у центрі).
Одеса, 24 лютого 1967 р.

Олекса Різників (справа), поруч зять Анатолій Осінський,
дружина Галина Могильницька (справа), поруч сестра
Валентина Осінська. Одеса, 1968 р.

Фото для Олексі Різнікова, який тоді був у концтаборі № 36 у Пермській обл. У нижньому ряду: батько Сергій Різників, племінниця Мирослава Осінська, донька Ярослава Різнікова, мати Катерина Різнікова (Сологуб). У верхньому ряду: сестра Валентина і зять Анатолій Осінські. Первомайськ, Миколаївської області, 1973 р.

Олекса Різників
та Левко Лук'яненко
під час першого
міжнародного
фестивалю
української поезії
«Золотий гомін».
Київ, 13 вересня
1990 р.

Слава нашої невмирущості!
Сьогодні зустрів Олексу Різникава,
однокласника з Уманського кадет-
шабру № 36 і його пошану
голова покесав уввву в дилету
чупишечову уввалю - паркан, ко-
мий дити і добра пошану
Олекси.

Слава Богу, що мист про
вело Україну починають уввалю
виступоватися в пам'яті і чад
сторемним витриманням пошану
трудошану радсць національного
відрадошану.

Далі Боже, щоб, друже Олексо,
шорного нашх уввалю і уввалю
на славу шорі і радсць уввалю
нам.

13 вересня 1990 року Микола

Замис Левко Лук'яненка.
Київ, на вшанування дошану
українських поетів „Золотий гомін“

Зліва–направо, у першому ряду: Зиновій Антонюк, Генріх Антунян, Алена Пашко, Олекса Різників, Левко Лук'яненко; у другому ряду: В'ячеслав Чорновіл, Євген Пронюк, Василь Овсієнко, Яков Сусленський, Олесь Шевченко, Богдан Чорномаз. Фот. з книги Я. Сусленського «Перо мое – враг мой». Єрусалим, грудень 1999 р.

Олекса Різників (другий справа) та Микола Вінграновський (в центрі) у колі друзів перед школою № 17 на Богополі. Первомайськ, Миколаївської області, вересень 2003 р.

Олекса Різників з Іваном Дзюбою. Київ, серпень 2006 р.

Олекса Різників з Президентом Віктором Ющенком у колі однодумців.
Одеса, серпень 2006 р.

Справа–наліво: Олекса Різників, Микола Жулинський, Валентина Осінська, Павло Мовчан. Київ, вересень 2009 р.

Олекса Різників (справа) та Андрій Антонюк.
Первомайськ, листопад 2010 р.

Олекса Різників з донькою Ярославою та дружиною Галиною Могильницькою на міжнародному святі «Вінок єднання». Одеса, серпень 2010 р.

Олекса Різників зі студентами Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань, 13 лютого 2018 р.

Вручення Олексі Різникову ордена «За заслуги» I-го ступеня.
Одеса, 21 січня 2019 р.

Олекса Різників серед авторів книги «Відкрий для себе Україну». Одеса, лютий 2019 р.